Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2026/1969

2026 11 16

KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) 2026/1969

2026 m. rugsėjo 7 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams II priedas

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB ([1]), ypač į jo 2 straipsnio pirmą pastraipą,

kadangi:

(1) Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 1 straipsnyje nustatyta, kad Susitarime dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) nustatytos gairės yra taikomos Sąjungoje. Susitarimo tekstas pateikiamas to reglamento II priede;

(2) Po įvairių derybų, vykusių po paskutinio esminio Susitarimo modernizavimo 2023 m. liepos mėn., Susitarimo dalyvės susitarė dėl kelių plataus masto Susitarimo, įskaitant jo Sektorių susitarimus, pakeitimų. Todėl sutarta nauja Susitarimo redakcija skiriasi nuo šiuo metu taikomos Susitarimo redakcijos, pateiktos Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 II priede;

(3) pagrindiniai Susitarimo ir įvairių jo Sektorių susitarimų pakeitimai, kuriuos dalyvės patvirtino iki 2026 m. sausio mėn.: Susitarimo III priede pateikto Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams pakeitimai, įskaitant visų pirmą patikslinimą dėl techninės priežiūros, remonto ir kapitalinio remonto sutarčių, rizikos klasifikavimo tvarkos vykdant *de minimis* sandorius, ir pašalinta nebeaktuali sąlyga dėl lyginamosios maržos nuostatų. Be to, buvo iš dalies pakeistos Susitarimo XII priede pateiktos komercinių palūkanų orientacinės normos (CIRR) nuostatos, siekiant nustatyti nuolatinę 100 bazinių punktų maržą CIRR apskaičiuoti. Galiausiai Susitarimo I priede pateiktas Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų klimato kaitos srityje buvo iš dalies pakeistas, kad laikino galiojimo sąlygos, susijusios su G (mažataršė gamyba) ir I (švariai energijai reikalingos naudingosios iškasenos ir rūdos) kategorijų projektais, būtų pakeistos peržiūros sąlyga su 2026 m. birželio 30 d. terminu;

(4) 2026 m. sausio 26 d. EBPO paskelbė atnaujintą Susitarimo teksto redakciją, kurioje atsižvelgiama į visus dalyvių patvirtintus pakeitimus ([2]). Tinkama ir būtina šiuos pakeitimus įtraukti į Sąjungos teisės aktus;

(5) todėl Reglamentas (ES) Nr. 1233/2011 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 II priedas pakeičiamas šio reglamento priedo tekstu.

([1]) OL L 326, 2011 12 8, p. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1233/oj.
([2]) Susitarimas dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų, TAD/PG(2026)1, 2026 m. sausio 26 d.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2026 m. rugsėjo 7 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

PRIEDAS

II PRIEDAS

TURINYS

Puslapis

I SKYRIUS. Bendrosios nuostatos 7
1. Tikslas 7
2. Statusas 7
3. Dalyvavimas 7
4. Šalims, kurios nėra dalyvės, teikiama informacija 7
5. Taikymo sritis 7
6. Draudimai remti Susitarimą 8
7. Sektorių susitarimai 8
8. Pasitraukimas 9
9. Stebėsena 9
II SKYRIUS. Eksporto kreditų finansinės sąlygos 9
10. Šalių klasifikavimas dėl paramos vietos išlaidoms 9
11. Pradinė įmoka, didžiausia oficiali parama ir vietos išlaidos 9
12. Ilgiausias grąžinimo laikotarpis 10
13. Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas 10
14. Palūkanų normos, priemokos ir kiti mokesčiai 11
15. Eksporto kreditų galiojimo terminas 11
16. Veiksmai nuostoliams išvengti arba kuo labiau sumažinti 11
17. Suderinimas 11
18. Minimalios fiksuotosios palūkanų normos, taikomos teikiant oficialią finansavimo paramą 12
19. CIRR nustatymas ir taikymas 12
20. Priemoka už kredito riziką 12
21. Minimalios priemokų už kredito riziką normos 12
22. Šalių rizikos klasifikavimas 15
23. Valstybės rizikos vertinimas 16
24. Pirkėjo rizikos klasifikavimas 17
25. Oficialios eksporto kreditavimo paramos procentinė dalis ir kokybė 17
26. Šalies rizikos kredito papildymas 18
27. Pirkėjo rizikos kredito papildymas 18
28. Minimalių priemokų normų galiojimas pagal kredito riziką 19
III SKYRIUS. Sąlygotosios pagalbos nuostatos 19
29. Bendrieji principai 19
30. Sąlygotosios pagalbos formos 19
31. Susietas finansavimas 19
32. Šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą 20
33. Projekto tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą 21

34. Minimali lengvatų dalis 21
35. Šalies ar projekto tinkamumo gauti sąlygotąją pagalbą nuostatų netaikymas 21
36. Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalies skaičiavimas 22
37. Sąlygotosios pagalbos galiojimo terminas 23
38. Suderinimas 23
IV SKYRIUS. Tvarka 24
1 SKIRSNIS. Bendroji eksporto kreditų ir su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka 25
39. Pranešimai 24
40. Informacija apie oficialią paramą 24
41. Suderinimo tvarka 24
42. Specialios konsultacijos 25
2 SKIRSNIS. Eksporto kreditų teikimo tvarka 26
43. Išankstinis pranešimas su aptarimu 25
44. Išankstinis pranešimas 25
3 SKIRSNIS. Su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka 28
45. Išankstinis pranešimas 26
46. Skubus pranešimas 27
4 SKIRSNIS. Konsultacijų dėl sąlygotosios pagalbos tvarka 29
47. Konsultacijų tikslas 27
48. Konsultacijų aprėptis ir laikas 27
49. Konsultacijų rezultatai 28
5 SKIRSNIS. Keitimasis informacija apie eksporto kreditus ir su prekyba susijusią pagalbą 30
50. Kontaktiniai centrai 28
51. Paklausimai 28
52. Atsakymai 28
53. Privačios konsultacijos 29
54. Bendrųjų linijų nustatymo tvarka ir forma 29
55. Atsakymai į bendrųjų linijų pasiūlymus 29
56. Bendrųjų linijų priėmimas 30
57. Nesutarimas dėl bendrųjų linijų 30
58. Bendrosios linijos įsigaliojimo data 30
59. Bendrųjų linijų galiojimas 30
6 SKIRSNIS. Peržiūros 33
60. Reguliari susitarimo peržiūra 31
61. Minimalių palūkanų normų peržiūra 31
62. Minimalių priemokų normų peržiūra ir susiję klausimai 31
63. Oficialios paramos vietos išlaidoms peržiūra 31
64. Grąžinimo modelių ir laikotarpių peržiūra 31
I PRIEDAS. Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų klimato kaitos srityje 32
II PRIEDAS. Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų branduolinėms elektrinėms 50
III PRIEDAS. Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams 53

1 DALIS. Bendrosios nuostatos 57
1. Tikslas 53
2. Statusas 53
3. Dalyvavimas 53
4. Taikymo sritis 53
5. Šalims, kurios nėra dalyvės, teikiama informacija 54
6. Parama pagalbai 54
7. Veiksmai nuostoliams išvengti arba kuo labiau sumažinti 54
2 DALIS. Nauji orlaiviai 58
I SKYRIUS. Aprėptis 58
8. Nauji orlaiviai 54
II SKYRIUS. Finansinės sąlygos 59
9. Tinkama valiuta 55
10. Pradinė įmoka ir didžiausia oficiali parama 55
11. Minimalios priemokų normos 55
12. Ilgiausias grąžinimo laikotarpis 55
13. Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas 56
14. Minimalios palūkanų normos 56
15. Palūkanų normų subsidijos 57
16. Mokesčiai 57
17. Bendras finansavimas 57
3 DALIS. Naudoti orlaiviai, atsarginiai varikliai, atsarginės dalys, priežiūros ir aptarnavimo sutartys 57
I SKYRIUS. Aprėptis 62
18. Naudoti orlaiviai ir kitos prekės ir paslaugos 57
II SKYRIUS. Finansinės sąlygos 62
19. Naudotų orlaivių pardavimas 58
20. Atsarginiai varikliai 58
21. Techninio pertvarkymo, didelių pakeitimų ir atnaujinimo sutartys 59
22. Techninės priežiūros ir aptarnavimo sutartys, atsarginės dalys (išskyrus variklius) ir variklių dalių komplektai. 59
4 DALIS. Skaidrumo procedūros 59
23. Informacija apie oficialią paramą 60
24. Prašymai suteikti informacijos 60
25. Privačios konsultacijos 60
26. Specialios konsultacijos 60
27. Bendrųjų linijų nustatymo tvarka ir forma 61
28. Atsakymai į bendrųjų linijų pasiūlymus 61
29. Bendrųjų linijų priėmimas 61
30. Nesutarimas dėl bendrųjų linijų 61
31. Bendrosios linijos įsigaliojimo data 61
32. Bendrųjų linijų galiojimas 62
33. Suderinimas 62

5 DALIS. Peržiūra ir stebėsena 62
34. Stebėsena 62
35. Peržiūra 62
36. Numatomi darbai 63
6 DALIS. Baigiamosios nuostatos 63
37. Įsigaliojimas 63
38. Pasitraukimas 63
I priedėlis. Dalyvavimas orlaivių sektorių susitarime 64
II priedėlis. Minimalios priemokų normos 65
1 priedas. Pareiškimai 65
2 priedas. Keiptauno konvencijos klausimynas 78
III priedėlis. Minimalios palūkanų normos 65
IV priedėlis. Pranešimų forma 65
V priedėlis. Apibrėžtys 66
IV PRIEDAS. Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų laivams 88
V PRIEDAS. Informacija, kurią reikia pateikti pranešimuose 102
VI PRIEDAS. Minimalių priemokų normų apskaičiavimas šalių rizikos 1–7 kategorijų sandoriams 102
VII PRIEDAS. Priemokų normos sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai 102
VIII PRIEDAS. Trečiosios šalies grąžinimo garantijos taikymo kriterijai ir sąlygos ir daugiašalių ar regioninių institucijų vertinimo kriterijai 112
IX PRIEDAS. Pirkėjo rizikos kategorijų kokybinis aprašymas 114
X PRIEDAS. Šalies rizikos mažinimo priemonių ir pirkėjo rizikos kredito papildymų taikymo kriterijai ir sąlygos ... 118
XI PRIEDAS. Kontrolinis atitikties vystymosi kriterijams kokybės sąrašas 122
XII PRIEDAS. Nuostatos dėl komercinių palūkanų orientacinės normos (CIRR) 124
XIII PRIEDAS. Apibrėžtys 127

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **Tikslas**

a) Pagrindinis Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) tikslas – nustatyti tinkamo oficialiai remiamų eksporto kreditų naudojimo sistemą.

b) Susitarimu siekiama sudaryti vienodas oficialios paramos sąlygas, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje, ir taip skatinti eksportuotojų konkurenciją, pagrįstą eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe ir kainomis, o ne palankiausiomis oficialiai remiamomis finansinėmis sąlygomis.

2. **Statusas**

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) parengtas Susitarimas įsigaliojo 1978 m. balandžio mėn. neribotam laikotarpiui. Susitarimas – savanoriškas jo dalyvių susitarimas, kuris nėra EBPO aktas ([1]), nors jam įgyvendinti teikiama administracinė EBPO sekretoriato (toliau – Sekretoriatas) parama.

3. **Dalyvavimas**

Šiuo metu Susitarimo dalyvės yra šios: Australija, Kanada, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija, Turkija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos. Dabartinės dalyvės gali pakviesti kitas EBPO nares ir ne nares tapti Susitarimo dalyvėmis.

4. **Šalims, kurios nėra dalyvės, teikiama informacija**

a) Dalyvės įsipareigoja dalytis informacija su šalimis, kurios nėra dalyvės, apie pranešimus dėl oficialios paramos, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje.

b) Dalyvė, vadovaudamasi abipusiškumo principu, konkurencijos sąlygomis vienodai atsako tiek į šalies, kuri nėra dalyvė, tiek į dalyvės prašymą dėl finansinių sąlygų, kurias ji siūlo taikyti savo oficialiai paramai.

5. **Taikymo sritis**

Susitarimas taikomas visai oficialiai valstybės ar valstybės vardu teikiamai prekių ir (arba) paslaugų eksporto paramai, įskaitant finansinę nuomą, kurios grąžinimo laikotarpis yra dveji ar daugiau metų.

a) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiai:

1) eksporto kredito garantijomis arba draudimu (grynuoju draudimu);

2) oficialia finansavimo parama:

— tiesioginiu kreditavimu (finansavimu) ir refinansavimu arba

— palūkanų normų subsidijomis,

3) bet kokiu minėtųjų būdų deriniu.

b) Susitarimas taikomas sąlygotajai pagalbai; IV skyriuje nurodyta tvarka taip pat taikoma su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai.

c) Susitarimas netaikomas karo technikos ir pagrindinių žemės ūkio prekių eksportui.

d) Oficiali parama neteikiama, jei yra akivaizdžių įrodymų, kad sutartis su pirkėju sudaryta šalyje, kuri nėra galutinė prekių pristatymo vieta, ypač kai taip norima užsitikrinti palankesnes grąžinimo laikotarpio sąlygas.

([1]) Kaip apibrėžta EBPO konvencijos 5 straipsnyje.

6. **Draudimai remti Susitarimą**

Dalyvės neteikia oficialiai remiamų eksporto kreditų ar sąlygotosios pagalbos:

a) naujų anglimis kūrenamų elektrinių ar jų dalių, apimančių visus komponentus, įrenginius, medžiagas ir paslaugas (įskaitant personalo mokymą), tiesiogiai reikalingus tokioms elektrinėms statyti ir perduoti eksploatuoti, eksportui. Jei esama elektrinė papildoma nauju anglimis kūrenamu elektros gamybos įrenginiu, tai laikoma nauja anglimis kūrenama elektrine;

b) įrenginių eksporto tiekimui esamoms anglimis kūrenamoms elektrinėms, išskyrus atvejus, kai tenkinamos visos šios sąlygos:

i. tiekiamų įrenginių paskirtis yra oro taršos mažinimas, vandens taršos mažinimas arba išmetamo CO_2 kiekio mažinimas;

ii. tiekiami įrenginiai nėra skirti tam, kad būtų prailgintas naudingo elektrinės tarnavimo laikas arba padidintas pajėgumas.

c) a ir b punktuose nurodyti draudimai netaikomi anglimis kūrenamoms elektrinėms, kurios eksploatuojamos naudojant veiksmingus anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo (CCUS) įrenginius, arba esamų anglimis kūrenamų elektrinių modernizavimui įdiegiant CCUS technologijas, kaip numatyta I priedo I priedėlio 1 rūšies projektų B kategorijoje;

d) dalyvės sutinka kurios nors dalyvės prašymu peržiūrėti išmetamo CO_2 kiekio mažinimo ne CCUS technologijas, kurios gali būti sukurtos ateityje, taikant pirmiau minėtuose a ir b punktuose nurodytas išimtis. Bet kokių būsimų išimčių įtraukimas grindžiamas bendru sutarimu priimtu dalyvių sprendimu;

e) siekiant prisidėti prie bendro kovos su klimato kaita tikslo, a–d punktuose išdėstytos nuostatos peržiūrimos ne vėliau kaip 2022 m. gruodžio 31 d., atsižvelgiant į:

i. naujausias klimato mokslo srities ataskaitas ir poveikį sprendimams dėl investicijų į pasaulinę infrastruktūrą siekiant išlaikyti vidutinės pasaulio temperatūros padidėjimą gerokai mažesnį nei 2°C, palyginti su ikipramoniniu lygiu, ir toliau dėti pastangas siekiant apriboti temperatūros padidėjimą 1,5° C, palyginti su ikipramoniniu lygiu;

ii. oficialiai remiamus eksporto kreditus arba sąlygotąją pagalbą kitiems su anglimis susijusiems projektams;

iii. CCUS technologijų prieinamumą ir

iv. CO_2 kiekio mažinimo ne CCUS technologijų prieinamumą.

7. **Sektorių susitarimai**

a) Toliau nurodyti sektorių susitarimai yra Susitarimo dalis:

— dėl klimato kaitos (I priedas),

— dėl branduolinių elektrinių (II priedas),

— dėl civilinių orlaivių (III priedas),

— dėl laivų (IV priedas).

b) I, II ar IV priede pateiktų sektorių susitarimų dalyvė gali taikyti tų priedų atitinkamas nuostatas oficialiai paramai prekių ir (arba) paslaugų, kurioms taikomi atitinkami sektorių susitarimai, eksportui. I arba II priedo atveju, jei konkrečiame sektorių susitarime nėra nuostatos, atitinkančios tam tikrą Susitarimo nuostatą, to sektorių susitarimo dalyvė taiko Susitarimo nuostatą.

c) Prekių ir (arba) paslaugų, kurioms taikomas III priedas, eksportui dalyvės, kurios taip pat yra to Sektorių susitarimo dalyvės, taiko to Sektorių susitarimo nuostatas.

8. **Pasitraukimas**

Susitarimo dalyvė gali pasitraukti apie tai raštu pranešdama Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., pasinaudodama elektroninio pašto sistema, kurią dalyvių ir Sekretoriato ryšiams palengvinti tvarko Sekretoriatas. Pasitraukimas įsigalioja praėjus 180 kalendorinių dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna tokį pranešimą.

9. **Stebėsena**

Sekretoriatas stebi Susitarimo įgyvendinimą.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITŲ FINANSINĖS SĄLYGOS

Eksporto kreditų finansinės sąlygos apima visas šio skyriaus nuostatas ir jos laikomos tarpusavyje susijusiomis. Susitarime taip pat nustatyti sąlygų, kurios gali būti oficialiai remiamos, apribojimai. Dalyvės pripažįsta, kad tam tikriems prekybos ar pramonės sektoriams tradiciškai taikomos griežtesnės nei Susitarimo finansinės sąlygos. Dalyvės toliau laikosi šių įprastų finansinių sąlygų, ypač principo, jog grąžinimo laikotarpis neturi viršyti prekių ir paslaugų tinkamumo naudoti termino.

10. **Šalių klasifikavimas dėl paramos vietos išlaidoms**

a) I kategorijos šalys yra dideles pajamas gaunančios ([2]) EBPO šalys. Visos kitos šalys priskiriamos II kategorijai.

b) Klasifikuojant šalis taikomi šie kriterijai ir tvarka:

1) susitarimo tikslais šalys klasifikuojamos pagal BNP vienam gyventojui, kurias apskaičiuoja Pasaulio bankas, kad galėtų nustatyti Pasaulio banko besiskolinančių šalių kategorijas;

2) kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų BNP vienam gyventojui duomenis, jo prašoma apskaičiuoti, ar aptariamosios šalies BNP vienam gyventojui viršija dabartinę ribą, ar yra už ją mažesnės. Ta šalis klasifikuojama pagal apskaičiuotą rezultatą, nebent dalyvės susitartų kitaip;

3) jei pagal 10 straipsnio a dalį pakeičiama šalies klasifikacija, toks pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėms nuo tos dienos, kai sekretoriatas visoms dalyvėms išsiunčia Pasaulio banko išvadas pagal pirmiau minėtus duomenis;

4) jei Pasaulio bankas duomenis patikslina, įgyvendinant Susitarimą į tokį patikslinimą neatsižvelgiama. Vis dėlto šalies kategoriją galima pakeisti taikant bendrosios linijos tvarką ir dalyvės palankiai vertina pakeitimus dėl klaidingų ir praleistų duomenų, nustatytų vėliau tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais Sekretoriatas tuos duomenis išplatino pirmą kartą.

c) Šalies kategorija keičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės.

11. **Pradinė įmoka, didžiausia oficiali parama ir vietos išlaidos**

a) Dalyvės reikalauja, kad oficialios paramos objektu esančių prekių ir paslaugų pirkėjų pradinė įmoka būtų mažiausiai 15 % eksporto sutarties vertės kredito pradžioje arba iki jos, kaip apibrėžta XIII priede. Norint apskaičiuoti pradinę įmoką, eksporto sutarties vertę galima proporcingai sumažinti, jei sandoris sudaromas dėl trečiosios šalies prekių ir paslaugų, kurioms neteikiama oficiali parama. Leidžiama finansuoti (apdrausti) 100 % priemokos sumos. Priemoka gali būti įtraukta arba neįtraukta į eksporto sutarties vertę. Po kredito pradžios mokami pasiliktieji mokėjimai šiuo atveju nėra pradinė įmoka.

([2]) Pasaulio banko kasmet nustatoma pagal BNP vienam gyventojui.

b) Oficiali parama tokiai pradinei įmokai gali būti teikiama tik kaip draudimas ar garantija nuo įprastų rizikos rūšių iki kredito pradžios.

c) Išskyrus tuos atvejus, kai taikomos b ir d dalių nuostatos, dalyvės neteikia oficialios paramos, jei ji viršija 85 % eksporto sutarties vertės, įskaitant trečiųjų šalių prekes ir paslaugas, bet neįtraukiant vietos išlaidų.

d) Dalyvės gali teikti oficialią paramą vietos išlaidoms laikydamosi šių sąlygų:

1) didžiausia oficialios paramos vietos išlaidoms suma negali viršyti:

— I kategorijos šalyse – 40 % eksporto sutarties vertės;

— II kategorijos šalyse – 50 % eksporto sutarties vertės;

2) oficiali parama vietos išlaidoms neteikiama palankesnėmis (mažiau ribojančiomis) sąlygomis už sutartąsias susijusiam eksportui sąlygas;

3) jei oficiali parama vietos išlaidoms viršija 15 % eksporto sutarties vertės, tokia oficiali parama teikiama pagal 44 straipsnį gavus išankstinį pranešimą, kuriame nurodytas remiamų vietos išlaidų pobūdis.

12. **Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

a) Grąžinimo laikotarpis neturi viršyti prekių ir paslaugų tinkamumo naudoti termino arba, atitinkamai, projekto, kuriam eksportuojamos prekės ir paslaugos, tinkamumo naudoti termino.

b) Neatsižvelgiant į 12 straipsnio a dalį, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 15 metų;

c) Neatsižvelgiant į 12 straipsnio b dalį, grąžinimo laikotarpis bet kurios elektrinės ([3]), kuri neatitinka reikalavimų paramai gauti pagal I arba II priedą, atveju yra ne ilgesnis kaip 12 metų.

d) Dalyvė pagal 44 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą, kai oficiali parama bus teikiama bet kuriam sandoriui, kurio grąžinimo laikotarpis yra ilgesnis nei dešimt metų ir kurio kredito vertė yra 10 mln. ar daugiau SST.

13. **Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas**

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis ir reguliariai mokamomis dalimis arba, kai tinkama (pvz., jei parama teikiama nuomos sandoriams arba atskirų mašinų ar įrangos eksportui), lygiomis dalimis kartu su palūkanomis.

b) Pagrindinė suma grąžinama ne rečiau kaip kas metus, pirmąją pagrindinės sumos dalį sumokant ne vėliau kaip po vienų metų nuo kredito pradžios.

c) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Jeigu pagrindinė suma grąžinama atliekant metinius mokėjimus, palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po dvylikos mėnesių nuo kredito pradžios.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

([3]) Susitarimo tikslais sąvoka „elektrinė“ apima visas elektrines ar jų dalis, įskaitant visus komponentus, įrenginius, medžiagas ir paslaugas (įskaitant darbuotojų mokymą), kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti elektrinę. Joms nepriskiriami objektai, už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma sąnaudos, susijusios su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimi ir vandens tiekimo įrenginiais, kurie nėra elektrinėje, taip pat sąnaudos, atsirandančios pirkėjo šalyje dėl oficialaus patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės ar statybos leidimo kuro pakrovimo leidimo).

e) Tinkamai pagrįstais atvejais, kai neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio, leidžiamo pagal a ir b dalyse išdėstytus parametrus, terminai, arba kai amortizacijos tvarkaraštis neatitinka skolininko arba projekto laisvųjų pinigų srautų, eksporto kreditai gali būti teikiami taikant šiuos apribojimus:

1) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 30 % pagrindinės kredito sumos;

2) pirmoji pagrindinės sumos dalis grąžinama ne vėliau kaip po 24 mėnesių nuo kredito pradžios;

3) grąžinimo laikotarpio ilgiausia vidutinė svertinė trukmė yra 65 % sandorio grąžinimo laikotarpio arba 6 metai, priklausomai nuo to, kuri ilgesnė.

f) Dalyvė pagal 44 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą, kai oficiali parama teikiama pagal 13 straipsnio e dalį bet kuriam sandoriui, kurio kredito vertė yra 10 mln. ar daugiau SST. Tokiuose pranešimuose dalyvės, *inter alia*, pateikia:

1) išsamią informaciją apie remiamą grąžinimo modelį ir priežasčių, dėl kurių neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio, leidžiamo pagal 13 straipsnio a ir b dalis, terminai, paaiškinimą ir

2) dėl sandorių, kurių grąžinimo modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų – išsamų ir tinkamą remiamo grąžinimo modelio pagrindimą.

14. **Palūkanų normos, priemokos ir kiti mokesčiai**

a) Palūkanoms nepriskiriama:

1) visi priemokų ar kitų mokesčių mokėjimai, skirti tiekėjų arba finansiniams kreditams apdrausti ar garantuoti;

2) visi kiti su eksporto kreditu susiję mokėjimai: bankų mokesčiai ar komisiniai, išskyrus metinius ar pusmetinius bankų mokesčius, mokėtinus per visą grąžinimo laikotarpį, ir

3) importuojančiosios šalies taikomi išskaičiuojamieji mokesčiai.

b) Jei oficiali parama teikiama tiesioginio kredito (finansavimo) ar refinansavimo būdu, priemoka gali būti pridėta prie nominaliosios palūkanų normos vertės arba mokama kaip atskiras mokestis; dalyvėms abi šios dalys turi būti tiksliai apibrėžtos atskirai.

15. **Eksporto kreditų galiojimo terminas**

Atskiro eksporto kredito ar kredito linijos finansinės sąlygos, išskyrus XII priede nustatytą komercinių palūkanų orientacinių normų (CIRR) galiojimo terminą, nustatomos ne ilgiau kaip šešiems mėnesiams iki galutinės įsipareigojimo datos.

16. **Veiksmai nuostoliams išvengti arba kuo labiau sumažinti**

Susitarimu eksporto kreditavimo ar finansavimo įstaigoms nedraudžiama susitarti dėl palankesnių finansinių sąlygų negu numatytosios Susitarime, jei tokio veiksmo imamasi sudarius sutartį (jei eksporto kredito susitarimas ir papildomi dokumentai jau įsigaliojo) ir jei tuo veiksmu tik ketinama išvengti nuostolių dėl galimo nemokėjimo ar reikalavimų ar juos kuo labiau sumažinti.

17. **Suderinimas**

Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles ir Susitarimo tikslą, 41 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti finansines sąlygas, pasiūlytas dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė. Laikoma, kad pagal šį straipsnį nustatytos finansinės sąlygos atitinka I ir II skyrių ir, jei taikytina, I, II, III, ir IV priedų nuostatas.

18. **Minimalios fiksuotosios palūkanų normos, taikomos teikiant oficialią finansavimo paramą**

a) Dalyvės, teikiančios oficialią finansavimo paramą paskoloms su fiksuotosiomis palūkanų normomis, kaip minimalias palūkanų normas taiko atitinkamas CIRR. CIRR – palūkanų normos, nustatomos pagal šiuos principus:

1) CIRR turėtų atitikti galutines komercines skolinimo palūkanų normas atitinkamos valiutos šalies rinkoje;

2) CIRR turėtų būti labai panašios į šalies pirmos klasės paskolos gavėjams taikomą normą;

3) CIRR turėtų būti grindžiamos finansavimo su fiksuotosiomis palūkanų normomis suteikimo kaina;

4) CIRR neturėtų iškreipti šalies konkurencijos sąlygų ir

5) CIRR turėtų būti labai panašios į pirmos klasės užsienio paskolos gavėjams taikomą normą.

b) Teikiant oficialią finansavimo paramą neturi būti iš dalies ar visiškai padengiamos ar kompensuojamos atitinkamos kredito rizikos priemokos, kurias reikia mokėti už negrąžinimo riziką pagal 20 straipsnio nuostatas.

19. **CIRR nustatymas ir taikymas**

Oficialios finansavimo paramos, numatytos Susitarime ir visuose jo prieduose, išskyrus Sektorių susitarimą dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams (III priedas) ir Sektorių susitarimą dėl eksporto kreditų laivams (IV priedas), CIRR nustatoma ir taikoma pagal XII priedo nuostatas.

20. **Priemoka už kredito riziką**

Dalyvės taiko palūkanų priemoką už eksporto kreditų negrąžinimo riziką. Dalyvių taikomos priemokų normos atitinka rizikos lygį, užtikrina konvergenciją ir yra pakankamos ilgalaikėms veiklos sąnaudoms ir nuostoliams padengti.

21. **Minimalios priemokų už kredito riziką normos**

Dalyvės kredito rizikai taiko ne mažesnę nei taikytiną minimalią priemokų normą (toliau – MPR).

a) Taikytina MPR nustatoma pagal šiuos veiksnius:

— taikytiną šalies rizikos kategoriją,

— rizikos terminą (t. y. rizikos perspektyvą, HOR),

— skolininko pasirinktą pirkėjo rizikos kategoriją,

— draudimo nuo politinės ir komercinės rizikos procentinę dalį ir suteikto oficialiai remiamo eksporto kreditavimo produkto kokybę,

— taikomas šalies rizikos mažinimo priemones ir

— bet kokį pritaikytą pirkėjo rizikos kredito papildymą.

b) MPR išreiškiama kredito procentinėmis pagrindinės sumos vertės dalimis taip, tarsi priemokos būtų visiškai surenkamos pirmąją kredito dieną. MPR skaičiavimo išaiškinimas, įskaitant matematinę formulę, pateikiamas VII priede.

c) Nepriklausomai nuo paskirties šalies, sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, t. y. sandoriams, kuriuose dalyvauja 0 kategorijos šalių, dideles pajamas gaunančių EBPO šalių ir dideles pajamas gaunančių euro zonos šalių ([4]) galutiniai skolininkai (garantai) (t. y. kredito rizikos subjektai) arba daugiašalė ar regioninė institucija, kuriai dalyvių susitarimu paprastai netaikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje ji įsikūrusi ([5]), teisės aktai dėl lėšų pervedimo, dalyvių taikomos priemokų normos nustatomos kiekvienu konkrečiu atveju. Kad užtikrintų, jog priemokų normos, taikomos sandoriams, kuriuose dalyvauja šių šalių skolininkai ir, kai tinkama, garantai, nemažintų privačios rinkos kainų, dalyvės laikosi toliau nurodytos tvarkos ir taiko sutartas lyginamųjų dydžių kainų perskaičiavimo į priemokų normas taisykles.

1) Jei dalyvės teikiama oficiali parama yra dalis sindikuotosios paskolos paketo, suformuoto kaip turtu užtikrintas ([6]) arba projektų finansavimo ([7]) sandoris:

— tiesioginio skolinimo dalies visos sąnaudos turi būti ne mažesnės nei sindikato komercinės rinkos dalyvio (-ių) taikomos visos sąnaudos,

— grynojo draudimo priemoka turi būti ne mažesnė nei perskaičiuota lygiavertė komercinės rinkos dalyvio (-ių) taikoma priemoka ir ne mažesnė nei taikytina minimalios aktuarinės priemokos norma ir

— dalyvė, taikanti priemokos normą, pagrįstą sindikuotosios paskolos paketu, pateikia išankstinį pranešimą pagal 44 straipsnį.

Sindikuotosios paskolos paketas turi tenkinti visas šias sąlygas:

— bent 25 % sindikuotosios paskolos sudaro komercinės rinkos paskola (-os) (garantija (-os)), be jokios dvišalės arba daugiašalės paramos (pvz., ECA, DFI, IFI arba MDB) ([8]), kai visoms finansavimo šalims taikomas *pari passu* principas dėl visų finansinių sąlygų, įskaitant garanto paketą, ir

— Sandorio finansinės sąlygos visiškai atitinka Susitarimą su pakeitimais, padarytais šiomis nuostatomis dėl rinkos lyginamųjų dydžių kainodaros, taikomos sindikuotųjų paskolų (garantijų) sandoriams.

([4]) Šalies statusas pagal: 1) tai, ar ji yra dideles pajamas gaunanti šalis (kaip kasmet nustatoma Pasaulio banko pagal BNP vienam gyventojui), 2) narystę EBPO ir 3) narystę euro zonoje, kasmet peržiūrimas. Šalies priskyrimas dideles pajamas gaunančioms EBPO šalims arba dideles pajamas gaunančioms euro zonos šalims pagal 21 straipsnio c dalį arba tokio statuso panaikinimas įsigalios tik po to, kai šalies kategorija pagal pajamas (gaunanti dideles pajamas arba ne) nekito dvejus metus iš eilės. Šalies priskyrimas dideles pajamas gaunančioms EBPO šalims arba dideles pajamas gaunančioms euro zonos šalims arba tokio statuso panaikinimas dėl pasikeitusios narystės EBPO ar euro zonoje įsigalios iš karto tuo metu, kai vykdoma kasmetinė šalių statuso peržiūra.

([5]) Tai, ar daugiašalei arba regioninei institucijai paprastai netaikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje ji įsikūrusi, teisės aktai dėl lėšų pervedimo, vertinama remiantis VIII priede nustatytais kriterijais ir dalyvės parengia institucijų, kurios laikomos atitinkančiomis šiuos kriterijus ir todėl gali naudotis sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, taikomomis priemokų normomis, sąrašą.

([6]) Kad sandoris būtų laikomas turtu užtikrintu sandoriu, juo turi būti užtikrinama pirmumo teisė į finansuojamą turtą, o nuomos atveju – perdavimas ir (arba) pirmumo teisė, susijusi su nuomos įmokomis.

([7]) Kad sandoris būtų laikomas projekto finansavimo sandoriu, jis turi apimti prekių arba paslaugų eksportą į nepriklausomą (teisiškai ir ekonomiškai) projektų įmonę, kai 1) projektų įmonės pinigų srautus ir pajamas skolintojas laiko lėšų šaltiniu, iš kurio bus grąžinama paskola, ir 2) projektų įmonės turtą skolintojas laiko paskolos užstatu.

([8]) Ši 25 % kriterijaus dalis gali būti tenkinama tuomet, kai sandorio mokėjimo ne grynaisiais dalis, susijusi su vieninteliu banku, kuriam taikomas ECA draudimas, apima nedraustą dalį, ne mažesnę nei 25 %. Tokie sandoriai turi tenkinti visus kitus 1 punkto kriterijus, įskaitant šios įtraukos nuostatas dėl *pari passu* principo.

2) Visiems kitiems sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, taikoma tokia tvarka:

— atsižvelgdamos į galimybes gauti rinkos informacijos ir į pagrindinio sandorio savybes, dalyvės nustato taikytiną priemokos normą, remdamosi vienu ar daugiau VIII priede nustatytų kriterijų ir pasirinkdamos tinkamiausiu (-iais) tam tikram sandoriui laikomą (-us) kriterijų (-us);

— neatsižvelgiant į ankstesnę dalį, dalyvės negali taikyti priemokos normos, mažesnės nei atitinkama norma, nustatyta pagal viso ciklo rinkos lyginamųjų dydžių (TCMB) modelį, pagrįstą sandorio rizikos kategorija ir visa trukme (viso sandorio WAL), nebent rinkos lyginamasis dydis nustatytas pagal konkretaus pavadinimo arba susijusio subjekto i) antrinės rinkos obligaciją arba ii) kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandorį (CDS). Jei dalyvė taiko priemokos normą, mažesnę už atitinkamą priemoką, nustatytą pagal TCMB modelį, pagrįstą akredituotos kredito reitingų agentūros (CRA) ([9]) suteiktu konkretaus pavadinimo rinkos lyginamojo dydžio reitingu ([10]), ji iš anksto apie tai praneša 44 straipsnyje nustatyta tvarka. Vis dėlto taikoma priemoka negali būti mažesnė nei atitinkama minimali aktuarinė priemoka;

— nustatydama priemokos normą dalyvė turi nustatyti galutinio skolininko (garanto) rizikos reitingą, atsižvelgdama ir į tai, ar skolininkui (garantui) reitingą suteikė akredituota CRA. Dalyvė gali nustatyti vienu lygiu geresnį reitingą (pagal akredituotos CRA skalę), nei suteikė akredituota CRA. Jei nėra akredituotos CRA suteikto reitingo, rizikos kategorija negali daugiau nei dviem lygiais viršyti (būti palankesnė) nei valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktas CRA reitingas. Apie šiuos atvejus dalyvės turi iš anksto pranešti 44 straipsnyje nustatyta tvarka:

— jei dalyvė skolininkui (garantui) suteikia geresnį reitingą nei geriausias akredituotos CRA suteiktas reitingas arba

— jei nėra akredituotos CRA suteikto reitingo ir dalyvė priskiria sandorį CC2 ar geresnei kategorijai arba suteikia AAA–A- kredito reitingams lygiavertį reitingą, arba valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktam geriausiam CRA reitingui lygiavertį ar už jį geresnį reitingą.

d) 7 kategorijos (didžiausios rizikos) šalims paprastai taikomos priemokų normos, viršijančios tai kategorijai nustatytas MPR; šias priemokų normas nustato oficialią paramą teikianti dalyvė.

e) Apskaičiuojant sandorio MPR taikytina šalies rizikos kategorija yra skolininko šalies kategorija, o taikytina pirkėjo rizikos kategorija yra skolininko kategorija ([11]), nebent kreditinga, palyginti su garantuojamos skolos suma, trečioji šalis visam kredito laikotarpiui suteikia neatšaukiamą, besąlyginę, paprašius suteikiamą, teisiškai galiojančią ir vykdytiną viso skolos grąžinimo įsipareigojimo garantiją garantuojamai skolos sumai. Trečiosios šalies garantijos atveju dalyvė gali taikyti šalies, kurioje yra įsikūręs garantas, rizikos kategoriją ir garanto pirkėjo rizikos kategoriją ([12]).

([9]) Jei skolininkui (garantui) reitingą suteikia daugiau nei viena akredituota CRA, CRA reitingu laikomas geriausias skolininko (ar garanto) užsienio valiutos reitingas pagal pirmaeilius neužtikrintus kreditus. Sekretoriatas sudaro ir saugo tokių akredituotų CRA sąrašą.

([10]) Tuo atveju, jeigu akredituota CRA atitinkamam konkretaus pavadinimo rinkos kainodaros subjektui nėra suteikusi reitingo, nustatyta rinkos kaina laikoma žemesne už atitinkamą TCMB normą ir apie ją iš anksto pranešama 44 straipsnyje nustatyta tvarka.

([11]) Priemokų normoms, taikomoms vykdant sandorius su trečiosios šalies garantija, suteikta skolininko 0 kategorijos šalyje, dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje, arba daugiašalės ar regioninės institucijos, kuri laikoma atitinkančia VIII priede nustatytus kriterijus, taikomi 21 straipsnio c dalyje nustatyti reikalavimai.

([12]) Trečiosios šalies garantijos atveju taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija turi būti susijusios su tuo pačiu subjektu, t. y. arba skolininku, arba garantu.

f) Kriterijai ir sąlygos, susiję su trečiosios šalies garantijos taikymu e dalies pirmoje ir antroje įtraukose nurodytais atvejais, yra nustatyti VIII priede.

g) MPR apskaičiuoti naudojama HOR formulė – pusė išmokėjimo termino sudėjus su visu grąžinimo laikotarpiu pagal įprastą eksporto kreditų grąžinimo modelį, t. y. kredito lygiomis dalimis ir susikaupusių palūkanų grąžinimas kas pusę metų, pradedant po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Eksporto kreditams, kuriems taikomas neįprastas grąžinimo modelis, apskaičiuojamas lygiavertis grąžinimo laikotarpis (išreikštas mokėjimais lygiomis dalimis kas pusę metų), taikant tokią formulę: lygiavertis grąžinimo laikotarpis = (grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė –0,25) / 0,5.

h) Dalyvė, pasirinkusi taikyti su trečiosios šalies garantu, kuris yra įsikūręs kitoje šalyje nei skolininkas, susijusią MPR, pateikia išankstinį pranešimą pagal 43 straipsnį.

22. **Šalių rizikos klasifikavimas**

Išskyrus dideles pajamas gaunančias EBPO šalis ir dideles pajamas gaunančias euro zonos šalis, šalys klasifikuojamos pagal tai, ar jos gali grąžinti užsienio skolas (t. y. šalies kredito riziką).

a) Penkios šalies kredito rizikos dalys yra:

— bendrasis grąžinimo moratoriumas, dėl kurio nusprendžia skolininko (garanto) šalies Vyriausybė ar ta šalies įstaiga, per kurią atliekamas grąžinimas,

— politiniai įvykiai ir (arba) ekonominiai sunkumai, kylantys už pranešančiosios dalyvės šalies ribų, arba teisinės ar administracinės priemonės, kurių imamasi už pranešančiosios dalyvės šalies ribų ir kurios neleidžia pervesti už kreditą sumokėtų lėšų arba vilkina tokį pervedimą,

— teisinės nuostatos, patvirtintos skolininko (garanto) šalyje, pagal kurias teigiama, kad vietine valiuta atliktas grąžinimas yra galiojantis skolos grąžinimas, nors dėl valiutų kursų svyravimų toks grąžinimas, jį konvertavus į kredito valiutą, nebepadengia skolos sumos lėšų pervedimo dieną,

— bet kuri kita užsienio šalies Vyriausybės priemonė ar sprendimas, neleidžiantys grąžinti kredito, ir

— force majeure atvejai, vykstantys ne pranešimą teikiančios dalyvės šalyje: karas (įskaitant pilietinį karą), turto konfiskavimas, revoliucija, riaušės, pilietiniai neramumai, ciklonai, potvyniai, žemės drebėjimai, ugnikalnių išsiveržimai, potvynių bangos ir branduolinės avarijos.

b) Šalys priskiriamos vienai iš aštuonių šalies rizikos kategorijų (0–7). MPR yra nustatytos 1–7 kategorijoms, bet ne 0 kategorijai, nes šios kategorijos šalių rizikos lygis laikomas nežymiu. Su sandoriais 0 kategorijos šalyse susijusi kredito rizika daugiausia susijusi su skolininko ir (garanto) rizika.

c) Šalys klasifikuojamos ([13]) taikant šalių rizikos klasifikavimo metodiką, kurią sudaro:

— šalies rizikos vertinimo modelis (toliau – modelis), pagal kurį atliekamas kiekybinis šalies kredito rizikos vertinimas, kiekvienai šaliai grindžiamas trimis rizikos veiksnių grupėmis: dalyvių mokėjimų patirtimi, finansine padėtimi ir ekonomine padėtimi. Modelio metodiką sudaro skirtingi veiksmai, įskaitant visų trijų rizikos veiksnių grupių vertinimą ir rizikos veiksnių grupių derinimą bei lankstų vertinimą,

— kokybinis modelio rezultatų vertinimas, atliekamas kiekvienai šaliai atskirai, kartu vertinant politinę riziką ir (arba) kitus rizikos veiksnius, į kuriuos modelyje visiškai ar iš dalies neatsižvelgiama. Prireikus dėl to gali tekti keisti vertinimą pagal kiekybinį modelį, kad atsispindėtų galutinis šalies kredito rizikos vertinimas.

d) Šalių rizikos kategorijos nuolat stebimos ir bent kartą per metus peržiūrimos, o Sekretoriatas nedelsdamas praneša apie pasikeitimus, atsiradusius taikant šalių rizikos klasifikavimo metodiką. Kai šalies kategorija keičiama žemesne ar aukštesne, dalyvės ne vėliau kaip po penkių darbo dienų nuo Sekretoriato pranešimo apie kategorijos pakeitimą nustato MPR dydžio ar didesnes priemokų normas, siedamos jas su nauja šalies rizikos kategorija.

e) Sekretoriatas šalių rizikos kategorijas skelbia viešai.

23. **Valstybės rizikos vertinimas**

a) Visų šalių, kurios pagal 22 straipsnio d dalį klasifikuojamos pagal šalių rizikos klasifikavimo metodiką, valstybės rizika vertinama norint išskirtinėmis aplinkybėmis nustatyti valstybių Vyriausybes arba kitas valdžios institucijas, kurios:

— nėra žemiausio rizikos lygio skolininkės šalyje ir

— kurių kredito rizika yra gerokai didesnė nei šalies rizika.

b) Pirmesnės a dalies kriterijus atitinkančios valstybių Vyriausybės arba kitos valdžios institucijos nustatomos pagal dalyvių parengtą ir sutartą valstybės rizikos vertinimo metodiką.

c) Pirmesnės a dalies kriterijus atitinkančių valstybių Vyriausybių arba kitų valdžios institucijų sąrašas nuolat stebimas ir bent kartą per metus tikslinamas ir Sekretoriatas nedelsdamas praneša apie pasikeitimus, atsiradusius taikant valstybės rizikos vertinimo metodiką.

d) Sekretoriatas pagal b dalį nustatytų valstybių Vyriausybių arba kitų valdžios institucijų sąrašą skelbia viešai.

([13]) Administraciniais tikslais kai kurios šalys, atitinkančios vienos iš aštuonių šalių rizikos kategorijų kriterijus, gali būti nepriskiriamos nė vienai iš jų, jei jos paprastai negauna oficialiai remiamų eksporto kreditų. Jokiai kategorijai nepriskirtų šalių atveju dalyvės gali savo nuožiūra pritaikyti jų nuomone tinkamą šalies rizikos kategoriją.

24. **Pirkėjo rizikos klasifikavimas**

1–7 rizikos kategorijų šalių skolininkai ir, prireikus, garantai priskiriami vienai iš pirkėjo rizikos kategorijų, kurios buvo nustatytos atsižvelgiant į skolininko ir (garanto) šalį ([14]). Pirkėjo rizikos kategorijų, kurioms priskiriami skolininkai ir garantai, lentelė pateikiama VI priede. Kokybinis pirkėjo rizikos kategorijų aprašymas pateikiamas IX priede.

a) Pirkėjo rizikos kategorijos grindžiamos dalyvės nustatytu skolininko ir (garanto) kredito reitingu pagal pirmaeilius neužtikrintus kreditus.

b) Neatsižvelgiant į a dalį, projekto finansavimo sandoriai (nurodyti 7 išnašoje) ir sandoriai, kurių kredito vertė yra 5 mln. SST arba mažesnė, gali būti klasifikuojami sandorių pagrindu, t. y. pritaikius bet kuriuos pirkėjo rizikos kredito papildymus, tačiau tokiems sandoriams, neatsižvelgiant į tai, kaip jie klasifikuojami, dėl pirkėjo rizikos kreditų papildymo diskontai netaikomi.

c) Valstybiniai skolininkai ir garantai priskiriami SOV/CC0 pirkėjo rizikos kategorijai.

d) Išimtiniais atvejais nevalstybiniai skolininkai ir garantai gali būti priskiriami „geresnei nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorijai, jei ([15]):

— skolininkui (garantui) akredituota CRA suteikia geresnį užsienio valiutos reitingą nei jo valstybės užsienio valiutos reitingas (kurį skiria ta pati CRA) arba

— skolininkas (garantas) įsikūręs šalyje, kurioje valstybės rizika įvertinta kaip gerokai didesnė už šalies riziką.

e) Dalyvės pagal 44 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą dėl sandorių:

— su nevalstybiniu skolininku (garantu), kai taikoma priemoka yra mažesnė už priemoką, nustatytą pagal CC1 pirkėjo rizikos kategoriją, t. y. CC0 arba SOV+,

— su nevalstybiniu skolininku (garantu), kai dalyvė įvertina akredituotos CRA nustatytą skolininko (garanto) pirkėjo rizikos reitingą ir šis įvertintas pirkėjo rizikos reitingas yra geresnis nei akredituotos CRA nustatytas reitingas ([16]).

f) Jei dėl konkretaus sandorio vyksta konkursas, pagal kurį skolininkas (garantas) konkuruojančių dalyvių priskirtas skirtingoms pirkėjo rizikos kategorijoms, konkuruojančios dalyvės siekia susitarti dėl bendros pirkėjo rizikos kategorijos. Jei nepavyksta susitarti dėl bendros kategorijos, aukštesnei pirkėjo rizikos kategorijai skolininką (garantą) priskyrusiai (-ioms) dalyvei (-ėms) nedraudžiama pritaikyti žemesnę pirkėjo rizikos kategoriją.

25. **Oficialios eksporto kreditavimo paramos procentinė dalis ir kokybė**

MPR diferencijuojamos atsižvelgiant į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir procentinę dalyvių teikiamos paramos dalį, kaip apibrėžta VI priede. Diferencijavimas grindžiamas eksportuotojo požiūriu (t. y. kad būtų pašalintas konkurencinis poveikis, atsirandantis dėl skirtingos eksportuotojui (finansų įstaigai) pateikto produkto kokybės).

a) Eksporto kreditavimo produkto kokybė – jo kategorija (draudimas, garantija ar tiesioginis kreditas (finansavimas)); draudžiant produktus ji rodo, ar reikalavimų laukimo termino metu (t. y. laikotarpiu nuo dienos, kai skolininkas turi sumokėti, iki dienos, kai draudikas turi atlyginti išlaidas eksportuotojui (finansų įstaigai)) palūkanos dengiamos netaikant papildomo mokesčio.

([14]) Su pirkėjų klasifikavimu susijusias taisykles reikėtų aiškinti kaip palankiausios taikytinos kategorijos nustatymo taisykles, pvz., valstybinis pirkėjas gali būti priskiriamas mažiau palankiai pirkėjo rizikos kategorijai.

([15]) Su „geresne nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorija siejamos MPR yra 10 % mažesnės už MPR, siejamas su valstybine (CC0) pirkėjo rizikos kategorija.

([16]) Jei nevalstybinį paskolos gavėją vertina daugiau nei viena akredituota CRA, pranešimą reikia pateikti tik tada, jei pirkėjo rizikos reitingas yra palankesnis už palankiausią CRA reitingą.

b) Visi dalyvių turimi eksporto kreditavimo produktai skirstomi į tris kategorijas:

— už standartą mažesnis produktas, t. y. draudimas nedengiant palūkanų reikalavimų laukimo termino metu ir draudimas dengiant palūkanas reikalavimų laukimo termino metu, taikant atitinkamą papildomą priemokos mokestį,

— standartinis produktas, t. y. draudimas dengiant palūkanas reikalavimų laukimo termino metu be atitinkamo papildomo priemokos mokesčio ir tiesioginis kreditavimas (finansavimas), ir

— už standartą didesnis produktas, t. y. garantijos.

26. **Šalies rizikos kredito papildymas**

a) Dalyvės gali taikyti toliau išvardytas šalies rizikos mažinimo priemones, kurių konkretus taikymas aprašytas X priede:

— užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistema ir užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita,

— finansavimas vietine valiuta.

b) Dalyvė, kuri taiko MPR, atitinkančią šalies rizikos mažinimo priemonę, pateikia išankstinį pranešimą pagal 43 straipsnį.

c) Sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, šalies rizikos mažinimo priemonės netaikomos.

27. **Pirkėjo rizikos kredito papildymas**

a) Dalyvės gali rinktis toliau išvardytus pirkėjo rizikos kredito papildymus (BRCE), kurie leidžia taikyti didesnį nei 0 kredito papildymo veiksnį (CEF):

— sutarties pajamų ar gautinų sumų perdavimas,

— turtu užtikrintas garantas,

— ilgalaikiu turtu užtikrintas garantas,

— sąlyginio deponavimo sąskaita.

b) 1–7 kategorijų skolininkų ir skolininkų, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, BRCE ir didžiausių CEF verčių apibrėžtys pateikiamos X priede.

c) BRCE gali būti taikomi atskirai arba kartu su šiais apribojimais:

— didžiausi CEF, kuriuos galima pasiekti taikant BRCE, yra 0,35 (1–7 kategorijų sandoriams). Sandorių, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, atveju rinkos lyginamojo dydžio MPR gali būti taikomas ne didesnis kaip 25 % diskontas, tačiau taikoma priemoka negali būti mažesnė nei taikytina minimalios aktuarinės priemokos norma;

— viename sandoryje negalima kartu naudoti turtu užtikrinto garanto ir ilgalaikiu turtu užtikrinto garanto;

— jei 1–7 kategorijų sandoriui taikytina šalies rizikos kategorija pagerinta naudojant užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistemą kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita, BRCE taikyti negalima.

d) Dalyvės 44 straipsnyje nustatyta tvarka pateikia išankstinį pranešimą dėl sandorių su nevalstybiniu skolininku (garantu), kai dėl BRCE taikomas CEF didesnis nei 0, arba jei BRCE yra taikomi sandoriui, kuriam taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, ir dėl to kaina yra žemesnė už atitinkamą TCMB MPR.

28. **Minimalių priemokų normų galiojimas pagal kredito riziką**

a) Siekiant įvertinti MPR tinkamumą ir, prireikus, sudaryti sąlygas jas didinti arba mažinti, lygiagrečiai taikomos priemokos grįžtamojo ryšio priemonės (PFT), skirtos MPR reguliariai stebėti ir keisti.

b) Taikant PFT įvertinamas MPR tinkamumas atsižvelgiant į faktinę oficialius eksporto kreditus teikiančių institucijų patirtį ir privačios rinkos informaciją apie kredito rizikos kainą.

III SKYRIUS

SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS

29. **Bendrieji principai**

a) Dalyvės susitarė, kad jų eksporto kreditavimo ir sąlygotosios pagalbos politika viena kitą papildys. Eksporto kreditavimo politika turėtų būti grindžiama atvira konkurencija ir laisvu rinkos jėgų veikimu. Sąlygotosios pagalbos politika turėtų būti užtikrinama, kad šalys, sektoriai ar projektai, turintys nedaug galimybių gauti rinkos finansavimą arba jų iš viso neturintys, gautų būtinųjų išteklių. Šia politika taip pat turėtų būti užtikrinama geriausia pinigus atitinkanti vertė, kuo mažiau iškraipoma prekyba ir prisidedama prie vystymuisi naudingo šių išteklių panaudojimo.

b) Susitarimo sąlygotosios pagalbos nuostatos netaikomos daugiašalių ar regioninių institucijų pagalbos programoms.

c) Šie principai nenulemia Paramos vystymuisi komiteto (DAC) nuomonių dėl sąlygotosios ir nesąlygotosios pagalbos kokybės.

d) Dalyvė gali prašyti papildomos informacijos apie bet kokios formos pagalbos sąlygojimą. Jei neaišku, ar tam tikras finansavimo būdas atitinka XIII priede pateiktą sąlygotosios pagalbos apibrėžtį, pagalbą teikianti šalis pateikia įrodymų visiems teiginiams, kad pagal XIII priede pateiktą apibrėžtį pagalba iš tikrųjų yra nesąlygotoji, įrodyti.

30. **Sąlygotosios pagalbos formos**

Sąlygotosios pagalbos formos:

a) oficialios paramos vystymuisi (OPV) paskolos, apibrėžiamos dokumente „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („Pagrindiniai DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi principai“) (1987 m.);

b) OPV subsidijos, apibrėžiamos dokumente „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („Pagrindiniai DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi principuose“) (1987 m.) ir

c) kiti oficialūs srautai (OOF), į kuriuos įtraukiamos subsidijos ir paskolos, bet neįtraukiami Susitarimą atitinkantys oficialiai remiami eksporto kreditai, arba

d) bet koks susiejimas, pvz., teisiškai ar faktiškai mišrus finansavimas, kontroliuojamas pagalbą teikiančios šalies, skolintojo ar paskolos gavėjo, kurį sudaro dvi ar daugiau prieš tai nurodyto ir (arba) toliau nurodyto finansavimo dalių:

1) eksporto kreditas, oficialiai remiamas tiesioginiu kreditavimu (finansavimu), refinansavimu, palūkanų normų subsidijomis, garantijomis ar draudimu, kuriam taikomas Susitarimas, ir

2) kitos lėšos rinkos ar panašiomis į rinkos sąlygomis, arba pirkėjo pradinės įmokos.

31. **Susietas finansavimas**

a) Susietas finansavimas gali būti įvairių formų, įskaitant mišrius kreditus, mišrų finansavimą, jungtinį finansavimą, lygiagretų finansavimą arba vienkartinius bendrus sandorius. Pagrindinė tokio finansavimo savybė yra tai, kad visoms jo rūšims būdinga:

— lengvatinė dalis, teisiškai ar faktiškai susieta su nelengvatine dalimi,

— viena finansavimo paketo dalis arba visas finansavimo paketas, kuris iš esmės yra sąlygotoji pagalba, ir

— lengvatinės lėšos, kurias galima gauti tik tada, jei pagalbą gaunanti šalis priima susietą nelengvatinę dalį.

b) Faktinį susiejimą ar ryšį lemia šie veiksniai:

— neoficialūs pagalbą gaunančios ir pagalbą teikiančios šalių valdžios institucijų susitarimai,

— pagalbą teikiančios šalies ketinimas panaudoti OPV, kad būtų lengviau patvirtinti finansavimo paketą,

— veiksmingas viso finansavimo paketo susiejimas su pirkimais pagalbą teikiančioje šalyje,

— sąlygotasis OPV statusas ir konkursų skelbimo ar sutarčių sudarymo kiekvienam finansavimo sandoriui priemonės arba

— bet kuris kitas DAC arba dalyvių įvardytas būdas, kuriame yra dviejų ar daugiau finansavimo dalių *de facto* ryšys.

c) Toliau nurodyti būdai netrukdo nustatyti faktinio susiejimo ar ryšio:

— sutarties suskaidymas, atskirai pranešant apie vienos sutarties sudedamąsias dalis,

— keliais etapais finansuojamų sutarčių suskaidymas,

— nepranešimas apie tarpusavyje susijusias sutarties dalis ir (arba)

— nepranešimas dėl to, kad finansavimo paketo dalis yra nesąlygotoji.

32. **Šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą**

a) Sąlygotoji pagalba neskiriama šalims, kurių BNP vienam gyventojui Pasaulio banko duomenimis yra didesnės už mažesnes ir vidutines pajamas gaunančioms šalims nustatytą viršutinę ribą. Pasaulio bankas šį ribinį dydį kasmet perskaičiuoja ([17]). Šalies klasifikacija keičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės.

b) Klasifikuojant šalis taikomi šie kriterijai ir tvarka:

1) Susitarimo tikslais šalys klasifikuojamos pagal BNP vienam gyventojui, kurias apskaičiuoja Pasaulio bankas, kad galėtų nustatyti Pasaulio banko besiskolinančių šalių kategorijas; Sekretoriatas šias kategorijas skelbia viešai;

2) kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų BNP vienam gyventojui duomenis, jo prašoma apskaičiuoti, ar aptariamosios šalies BNP vienam gyventojui viršija dabartinę ribą, ar yra už ją mažesnės. Ta šalis klasifikuojama pagal apskaičiuotą rezultatą, nebent dalyvės susitartų kitaip;

3) jei pagal a dalį šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą pasikeičia, kategorijos pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėms nuo tos dienos, kai Sekretoriatas visoms dalyvėms išsiunčia išvadas, padarytas pagal minėtuosius Pasaulio banko duomenis. Iki kategorijos pakeitimo įsigaliojimo dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai reikalavimus atitinkančiai šaliai; po tos dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai remiamai šaliai, išskyrus tai, kad galima pranešti apie atskirus sandorius, kuriems taikoma anksčiau paskirta kredito linija iki jos galiojimo pabaigos (ne ilgiau kaip vieni metai nuo įsigaliojimo dienos);

([17]) Vertinant šalies tinkamumą gauti sąlygotąją pagalbą bus naudojami bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) vienam gyventojui ribiniai dydžiai ir remiamasi Pasaulio banko kasmet tikslinamomis šalių kategorijomis; šie ribiniai dydžiai skelbiami EBPO tinklalapyje (https://www.oecd.org/trade/topics/export-credits/arrangement-and-sector-understandings/financing-terms-and-conditions/).

4) jei Pasaulio bankas duomenis patikslina, įgyvendinant Susitarimą į tokį patikslinimą neatsižvelgiama. Vis dėlto šalies kategoriją galima pakeisti taikant bendrosios linijos tvarką pagal atitinkamas 54–59 straipsniuose nustatytas procedūras ir dalyvės palankiai vertina pakeitimus dėl klaidingų ir praleistų duomenų, nustatytų vėliau tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais Sekretoriatas tuos duomenis išplatino pirmą kartą.

33. **Projekto tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą**

a) Sąlygotoji pagalba neteikiama valstybiniams ar privatiems projektams, kurie turėtų būti ekonomiškai perspektyvūs, jei būtų finansuojami rinkos ar Susitarimo sąlygomis.

b) Pagrindiniai tinkamumo gauti tokią pagalbą patikrinimo būdai:

— ar projektas finansiškai neperspektyvus – ar projektas negali, esant atitinkamoms pagal rinkos principus nustatytoms kainoms, sukurti pinigų srauto, kurio pakaktų projekto veiklos sąnaudoms padengti ir palūkanoms už panaudotą kapitalą mokėti; tai – pirmas pagrindinis patikrinimo būdas, arba

— ar galima pagrįstai daryti išvadą, paremtą bendravimu su kitomis dalyvėmis, kad projekto negalima finansuoti rinkos ar Susitarimo sąlygomis; tai – antras pagrindinis patikrinimo būdas. Kalbant apie projektus, kurie viršija 50 mln. SST, reikia konkrečiai vertinti, ar galima finansuoti projektą rinkos ar Susitarimo sąlygomis, atsižvelgiant į tokios pagalbos tinkamumą.

c) Pirmesniame b punkte nurodytų pagrindinių patikrinimo būdų tikslas – apibūdinti, kaip reikėtų vertinti projektą, kad būtų nustatyta, ar jį reikia finansuoti taikant tokią pagalbą, ar eksporto kreditavimu rinkos ar Susitarimo sąlygomis. Tikimasi, kad vykstant 47–49 straipsniuose nurodytoms konsultacijoms ilgainiui bus sukaupta patirties, kuri padės daug tiksliau apibrėžti *ex ante* gaires eksporto kreditavimo ir pagalbos įstaigoms dėl ribos tarp dviejų projektų kategorijų.

d) Visos pagalbą prekėms ir (arba) paslaugoms, kurioms taikomas Sektorių susitarimas dėl eksporto kreditų laivams, teikti norinčios dalyvės turi patvirtinti, kad laivas, kol nepasibaigęs kredito grąžinimo laikotarpis, nebus eksploatuojamas kaip atviros registracijos objektas, kad gauta atitinkama garantija, jog laivo galutinis savininkas yra įsikūręs pagalbą gaunančioje šalyje, jis nėra užsienio bendrovės pasyvi pavaldžioji bendrovė ir jis yra įsipareigojęs neparduoti laivo be šios šalies institucijų leidimo.

34. **Minimali lengvatų dalis**

Dalyvės neteikia sąlygotosios pagalbos, kurios lengvatų dalis yra mažesnė nei 35 %, arba 50 %, jei pagalbą gaunanti šalis yra mažiausiai išsivysčiusi šalis (MIŠ), išskyrus toliau išvardytus atvejus, kai taip pat netaikomos 45 straipsnio a dalyje ir 46 straipsnio a dalyje nustatytos pranešimo procedūros:

a) techninė pagalba: sąlygotoji pagalba, jei oficialios paramos vystymuisi dalį sudaro tik techninis bendradarbiavimas, kuris yra mažesnis kaip 3 % visos sandorio vertės arba 1 mln. SST, atsižvelgiant į mažesnę sumą, ir

b) maži projektai: mažesni nei 1 mln. SST kapitalo projektai, kurie finansuojami tik paramos vystymuisi subsidijomis.

35. **Šalies ar projekto tinkamumo gauti sąlygotąją pagalbą nuostatų netaikymas**

a) 32 ir 33 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, jei lengvatų dalis yra 80 ar daugiau proc., išskyrus sąlygotąją pagalbą, kuri yra 31 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

b) 33 straipsnio nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, kurios vertė mažesnė nei 2 mln. SST, išskyrus sąlygotąją pagalbą, kuri yra 31 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

c) 32 ir 33 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai Jungtinių Tautų apibrėžtoms MIŠ.

d) Dalyvės pritaria paspartintoms sąlygotosios pagalbos skyrimo procedūroms šiomis ypatingomis aplinkybėmis:

— įvykus branduolinei arba didelei pramonės objekto avarijai, kuria sukeliama didelė tarša kitose šalyse, kai nukentėjusi dalyvė pageidauja suteikti sąlygotąją pagalbą, kad būtų pašalinti arba sumažinti tokios avarijos padariniai,

— iškilus dideliam pavojui, kad tokia avarija gali įvykti, kai bet kuri dalyvė, kuriai gali būti padarytas poveikis, pageidauja suteikti sąlygotąją pagalbą, kad tokios avarijos būtų išvengta.

e) Neatsižvelgdama į 32 ir 33 straipsnių nuostatas dalyvė gali išimties tvarka teikti paramą vienu iš toliau nurodytų būdų:

— bendrosios linijos tvarka, nustatyta XIII priede ir apibūdinta 54–59 straipsniuose, arba

— pagalbos pagrindimu, kurį remia pakankamai didelė dalyvių dalis, kaip apibrėžta 47 ir 48 straipsniuose, arba

— raštu EBPO Generaliniam Sekretoriui 49 straipsnyje nustatyta tvarka, kuris, kaip dalyvės tikisi, nebus įprastas ir dažnas.

36. **Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalies skaičiavimas**

Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis skaičiuojama taikant tą patį metodą, kurį taiko DAC subsidijos daliai nustatyti, išskyrus tai, kad:

a) diskonto norma, taikoma apskaičiuojant paskolos lengvatų dalį tam tikra valiuta, t. y. diferencijuota diskonto norma (DDR), keičiama kartą per metus sausio 15 d. ir apskaičiuojama taip ([18]):

— CIRR naudojant septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas vidurkis + marža.

Marža (M) pagal grąžinimo laikotarpį (R) apskaičiuojama taip:

R	M
mažiau kaip 15 metų	0,75
nuo 15 iki 20 metų, bet neįskaitant 20 metų	1,00
nuo 20 iki 30 metų, bet neįskaitant 30 metų	1,15
nuo 30 metų	1,25

— visoms valiutoms CIRR naudojant septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas vidurkis apskaičiuojamas pagal mėnesio normas, galiojančias šešis mėnesius nuo praėjusių metų rugpjūčio 15 d. iki einamųjų metų vasario 14 d., kaip nustatyta pagal XII priedo nuostatas. Apskaičiuota norma, įskaitant maržą, suapvalinama iki artimiausių dešimt bazinių punktų.

b) Pagrindinė lengvatų dalies apskaičiavimo data yra XIII priede nustatyta kredito pradžia.

c) Norint apskaičiuoti bendrą susieto finansavimo paketo lengvatų dalį, toliau nurodytų kreditų, lėšų ir mokėjimų lengvatų dalys laikomos lygiomis nuliui:

— Susitarimą atitinkantys eksporto kreditai,

— kitos lėšos rinkos ar panašia kaina,

([18]) Susitarus dėl naujų CIRR taisyklių, DDR apskaičiavimas laikantis 36 straipsnio a dalyje numatyto požiūrio yra laikinas, kol vyksta tolesnės dalyvių diskusijos.

— kitos oficialios lėšos, kurių lengvatų dalis yra mažesnė už minimumą, leidžiamą pagal 34 straipsnį, išskyrus suderinimo atvejus, ir

— pirkėjo pradinė įmoka.

Mokėjimai kredito pradžioje arba iki jos, kurie nėra laikomi pradine įmoka, apskaičiuojant lengvatų dalį įtraukiami.

d) Diskonto norma suderinant: suderinant pagalbą, vienodas suderinimas – tai suderinimas su vienoda lengvatų dalimi, kuri perskaičiuojama taikant suderinimo metu galiojančią diskonto normą.

e) Vietos išlaidos ir trečiųjų šalių pirkimai įtraukiami apskaičiuojant lengvatų dalį tik tada, jei juos finansuoja pagalbą teikianti šalis.

f) Bendra paketo lengvatų dalis nustatoma dauginant nominaliąją kiekvienos paketo dalies vertę iš kiekvienos dalies atitinkamos lengvatų dalies, sudedant rezultatus ir visą skaičių dalinant iš bendros nominaliosios sudedamųjų dalių vertės.

g) Konkrečiai pagalbos paskolai taikoma diskonto norma – pranešimo metu galiojanti norma. Tačiau skubaus pranešimo atvejais diskonto norma – tos pagalbos paskolos sąlygų nustatymo metu galiojanti norma. Diskonto normos pakeitimas per paskolos laikotarpį nekeičia jos lengvatų dalies.

h) Jei iki sutarties sudarymo pasikeičia valiuta, pranešimas patikslinamas. Apskaičiuojant lengvatų dalį taikoma diskonto norma – patikslinimo metu taikoma norma. Patikslinti nereikia, jei alternatyvi valiuta ir visa lengvatų daliai apskaičiuoti reikalinga informacija yra nurodytos pradiniame pranešime.

i) Neatsižvelgiant į g dalį, diskonto norma, taikoma apskaičiuojant atskirų sandorių, pradėtų pagal pagalbos kredito liniją, lengvatų dalį, – pradiniame kredito linijos pranešime nurodyta norma.

37. **Sąlygotosios pagalbos galiojimo terminas**

a) Dalyvės nenustato sąlygotosios pagalbos sąlygų daugiau kaip dvejiems metams, jei pagalba susijusi su atskirų sandorių finansavimu arba pagalbos protokolu, pagalbos kredito linija ar panašiu susitarimu. Pagalbos protokolo, pagalbos kredito linijos ar panašaus susitarimo galiojimo laikotarpis prasideda pasirašymo, apie kurį reikia pranešti pagal 46 straipsnį, dieną; apie kredito linijos pratęsimą pranešama taip, kaip apie naują sandorį, pateikiant paaiškinamąją pastabą, kad tai pratęsimas ir kad jis atnaujinamas pranešimo apie pratęsimą metu galiojančiomis sąlygomis. Atskirų sandorių, įskaitant tuos, apie kuriuos pranešama pagal pagalbos protokolą, pagalbos kredito liniją ar panašų susitarimą, galiojimo laikotarpis prasideda pranešimo apie įsipareigojimą dieną atitinkamai pagal 45 arba 46 straipsnį.

b) Jei šalis pirmą kartą neturi teisės gauti Pasaulio banko 17 metų paskolų, paskelbtų esamų ir naujų sąlygotosios pagalbos protokolų ir kredito linijų galiojimas apribojamas iki vienų metų nuo galimo kategorijos pakeitimo 32 straipsnio b dalyje nustatyta tvarka dienos.

c) Tokius protokolus ir kredito linijas galima pratęsti tik tokiomis sąlygomis, kurios atitinka Susitarimo 32 ir 33 straipsnių nuostatas:

— pakeitus šalių kategoriją ir

— pakeitus Susitarimo nuostatas.

Šiomis aplinkybėmis galima toliau taikyti galiojančias sąlygas, neatsižvelgiant į 36 straipsnyje nustatytos diskonto normos pakeitimą.

38. **Suderinimas**

Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles ir Susitarimo tikslą, 41 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti finansines sąlygas, pasiūlytas dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė.

IV SKYRIUS

TVARKA

1 SKIRSNIS

Bendroji eksporto kreditų ir su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka

39. **Pranešimai**

Pranešimai, kuriuos prašoma pateikti Susitarimo nustatyta tvarka, rengiami atitinkamai pagal V priedą, juose pateikiama tame priede nurodyta informacija, o jų nuorašai siunčiami Sekretoriatui.

40. **Informacija apie oficialią paramą**

a) Kai tik dalyvė skiria oficialią paramą, apie kurią ji pranešė 43–46 straipsniuose nustatyta tvarka, ji atitinkamai informuoja visas kitas dalyves, nurodydama pranešimo identifikacijos numerį atitinkamoje *ex post* pranešimų formoje.

b) Keisdamasi informacija 51–53 straipsniuose nustatyta tvarka, dalyvė praneša kitoms dalyvėms apie kreditavimo sąlygas, kurias ji ketina taikyti konkretaus sandorio paramai, ir gali prašyti panašios informacijos iš kitų dalyvių.

c) Be V priede nurodytos informacijos, kuri teikiama dėl sandorių, apie kuriuos iš anksto pranešta pagal 43 arba 44 straipsnį, dalyvės atitinkamoje *ex post* pranešimų formoje pateikia:

1) dėl visų remiamų sandorių – informaciją, susijusią su faktiniu grąžinimo laikotarpiu ir grąžinimo modeliu, *ex post* pagrindu, įskaitant, *inter alia*, šiuos elementus: 1) grąžinimo laikotarpio trukmę, 2) grąžinimo modelį, 3) pagrindinės sumos grąžinimo įmokų dažnumą, 4) palūkanų mokėjimo dažnumą, 5) laikotarpio nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos trukmę ir, kai aktualu, 6) grąžinimo laikotarpio vidutinę svertinę trukmę, 7) iki kredito termino vidurio grąžintos pagrindinės sumos procentinę dalį, 8) didžiausią vienos įmokos sumą, 9) lėšų pervedimo skolininkui ir naudojamo skolos grąžinimo modelio terminų neatitikimo paaiškinimą ir 10) išsamų ir tinkamą remiamo grąžinimo modelio pagrindimą, jei remiamas modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų;

2) be to, dėl sandorių, kurie remiami pagal 13 straipsnio e dalį ir apie kuriuos nebuvo iš anksto pranešta, dalyvės taip pat pateikia:

— priežasčių, dėl kurių neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio leidžiamo pagal 13 straipsnio a dalį ir 13 straipsnio b dalį, terminai ir

— dėl sandorių, kurių grąžinimo modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų – išsamų ir tinkamą remiamo grąžinimo modelio pagrindimą.

41. **Suderinimo tvarka**

a) Prieš suderindama finansines sąlygas, pagal 17 ir 38 straipsnius tariamai pasiūlytas dalyvės arba šalies, kuri nėra dalyvė, dalyvė deda visas pagrįstas pastangas patikrinti, prireikus remdamasi privačiomis 53 straipsnyje nurodytomis konsultacijomis, ar tos sąlygos yra oficialiai remiamos, ir laikosi šių reikalavimų:

1) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie sąlygas, kurias ji ketina remti, ta pačia pranešimų pateikimo tvarka, kuri taikoma suderintoms sąlygoms. Jei vyksta šalies, kuri nėra dalyvė, suderinimas, suderinančioji dalyvė taiko tokią pačią pranešimo tvarką, kuri būtų buvusi reikalinga, jei suderintas sąlygas būtų pasiūliusi dalyvė;

2) neatsižvelgiant į 1 punktą, jei pagal taikytiną pranešimo tvarką suderinančioji dalyvė turėtų sustabdyti savo įsipareigojimą pasibaigus galutiniam konkurso terminui, suderinančioji dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą suderinti;

3) jei inicijuojanti dalyvė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

b) Dalyvė, ketinanti pasiūlyti finansines sąlygas, identiškas toms, apie kurias pranešta pagal 43 ir 44 straipsnius, gali tai padaryti tik pasibaigus nurodytam laukimo laikotarpiui. Ši dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą.

42. **Specialios konsultacijos**

a) Dalyvė, pagrįstai mananti, kad kitos dalyvės (inicijuojančios dalyvės) pasiūlytos finansinės sąlygos yra palankesnės nei nustatytosios Susitarime, apie tai praneša Sekretoriatui; Sekretoriatas šią informaciją nedelsdamas paskelbia.

b) Inicijuojanti dalyvė per dvi darbo dienas po to, kai Sekretoriatas paskelbia informaciją, išaiškina jos pasiūlytas finansines sąlygas.

c) Po inicijuojančios dalyvės išaiškinimo bet kuri dalyvė gali prašyti, kad Sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį dalyvių susitikimą šiam klausimui aptarti.

d) Kol nėra specialaus konsultacinio dalyvių susitikimo rezultatų, oficialios paramos finansinės sąlygos netaikomos.

2 SKIRSNIS

Eksporto kreditų teikimo tvarka

43. **Išankstinis pranešimas su aptarimu**

a) Dalyvė visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo pagal V priedą praneša, ar:

— taikytina šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, naudotos MPR apskaičiuoti, yra trečiosios šalies garanto, kuris yra įsikūręs ne skolininko šalyje (t. y. nustatyta pagal 21 straipsnio e dalį), arba

— taikytina MPR sumažinta panaudojus 26 straipsnyje išvardytas šalies rizikos mažinimo priemones.

b) Dalyvė visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo pagal V priedą praneša, jei parama pratęsiama pagal I priedo 6 straipsnio a dalies 2 punktą.

c) Jei kuri nors kita dalyvė prašo aptarimo šiuo laikotarpiu, inicijuojanti dalyvė laukia dar dešimt kalendorinių dienų.

d) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį pagal 62 straipsnį. Dalyvės saugo savo sukauptą patirtį, susijusią su priemokų normomis, apie kurias pranešama pagal a dalį.

44. **Išankstinis pranešimas**

a) Remdamasi V priedu dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio grąžinimo terminas yra ilgesnis kaip dešimt metų ir kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo.

b) Remdamasi V priedu dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo, jei parama teikiama pagal:

1) 13 straipsnio f dalį,

2) II priedo 6 straipsnio a dalį arba

3) I priedo 6 straipsnio a dalies 1 punktą.

c) Remdamasi V priedu dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo, jei teikiama parama susijusi su:

1) 11 straipsnio d dalies 3 punktu;

2) priemokos normos taikymu sandoriui, kuriam taikomi rinkos lyginamieji dydžiai pagal šias nuostatas:

— 21 straipsnio c dalies 1 punkto pirmą įtrauką, kai ji dalyvauja teikiant sindikuotosios paskolos paketo dalį;

— 21 straipsnio c dalies 2 punkto antrą įtrauką, pagal kurią taikoma priemokos norma yra mažesnė nei atitinkama priemoka, nustatyta pagal TCMB modelį;

— 21 straipsnio c dalies 2 punkto trečią įtrauką, pagal kurią dalyvė skolininkui (garantui) suteikia geresnį reitingą nei geriausias akredituotos CRA suteiktas reitingas; arba, jei nėra akredituotos CRA suteikto reitingo ir dalyvė priskiria sandorį CC2 ar geresnei kategorijai arba suteikia AAA–A- kredito reitingams lygiavertį reitingą, arba valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), suteiktam geriausiam akredituotos CRA reitingui lygiavertį ar už jį geresnį reitingą;

3) priemokos normos taikymu dėl sandorio, kuriam pagal 24 straipsnio e dalį taikoma 1–7 šalies rizikos kategorijų MPR, ir dėl to parinkta pirkėjo rizikos kategorija, naudota sandorio su nevalstybiniu skolininku (garantu) MPR apskaičiuoti yra:

— mažesnė nei CC1 (t. y. CC0 arba SOV+) arba

— geresnė nei akredituotos CRA nustatytas reitingas;

4) priemokos normos taikymu pagal 27 straipsnio d dalį dėl sandorių su nevalstybiniu skolininku (garantu), kai dėl pirkėjo rizikos kreditų papildymo taikomas CEF didesnis nei 0, arba jei BRCE yra taikomi sandoriui, kuriam taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, ir dėl to kaina yra žemesnė už atitinkamą TCMB MPR;

5) sandoriu, kuriam taikoma bendroji linija, kaip nurodyta 59 straipsnio c dalyje.

3 SKIRSNIS

Su prekyba susijusios pagalbos teikimo tvarka

45. **Išankstinis pranešimas**

a) Dalyvė pagal V priedą iš anksto praneša, jei ji ketina teikti oficialią paramą:

— su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra 2 mln. SST ar daugiau, o lengvatų dalis – mažesnė nei 80 %,

— su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip 2 mln. SST, o subsidijos dalis (apibrėžta DAC) – mažesnė nei 50 %,

— su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra 2 mln. SST ar daugiau, o lengvatų dalis – mažesnė nei 80 %, arba

— su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip 2 mln. SST, o lengvatų dalis – mažesnė nei 50 %, išskyrus 35 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus,

— sąlygotajai pagalbai pagal 35 straipsnio d dalį.

b) Išankstinis pranešimas pateikiamas ne vėliau kaip likus 30 darbo dienų iki konkurso termino arba įsipareigojimo dienos, priklausomai nuo to, kuri diena yra ankstesnė.

c) Jei inicijuojanti dalyvė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

d) Šio straipsnio nuostata taikoma sąlygotajai pagalbai, kuri yra 31 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

46. **Skubus pranešimas**

a) Dalyvė nedelsdama, t. y. per dvi darbo dienas nuo įsipareigojimo, praneša pagal V priedą visoms kitoms dalyvėms, jei ji teikia oficialią paramą sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra:

— 2 mln. SST ar daugiau, o lengvatų dalis – 80 % ar daugiau, arba

— mažiau kaip 2 mln. SST, o lengvatų dalis – 50 % ar daugiau, išskyrus 34 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus.

b) Dalyvė taip pat nedelsdama praneša visoms kitoms dalyvėms, jei pasirašomas pagalbos protokolas, kredito linija ar panašus susitarimas.

c) Neprivaloma iš anksto pranešti, jei dalyvė ketina suderinti finansines sąlygas, kurioms taikyta skubaus pranešimo tvarka.

4 SKIRSNIS

Konsultacijų dėl sąlygotosios pagalbos tvarka

47. **Konsultacijų tikslas**

a) Dalyvė, kuri nori išsiaiškinti galimą sąlygotosios pagalbos ir prekybos ryšį, gali prašyti pateikti visą pagalbos kokybės vertinimą (išsamiai apibūdintą XI priede).

b) Be to, dalyvė gali prašyti konsultacijų su kitomis dalyvėmis pagal 48 straipsnį. Konsultacijos gali būti 53 straipsnyje nurodytų privačių konsultacijų pobūdžio, rengiamos, kad būtų aptarti šie dalykai:

— ar pagalbos pasiūlymas atitinka 32 ir 33 straipsnių reikalavimus ir

— jei reikia, ar pagalbos pasiūlymas yra pagrįstas, net jeigu jis neatitinka 32 ir 33 straipsnių reikalavimų.

48. **Konsultacijų aprėptis ir laikas**

a) Konsultacijų metu dalyvė gali prašyti ir tokios informacijos:

— išsamaus galimybių studijos (projekto) įvertinimo,

— ar yra konkuruojantis pasiūlymas, pagal kurį teikiamas nelengvatinis ar pagalbos finansavimas,

— kokia tikimybė, kad įgyvendinant projektą bus gauta ar sutaupyta lėšų užsienio valiuta,

— ar bendradarbiaujama su daugiašalėmis organizacijomis, pvz., Pasaulio banku,

— ar rengiamas tarptautinis konkursas (ICB), ypač jei pagalbą teikiančios šalies tiekėjo pasiūlymas yra mažiausios kainos,

— koks poveikis aplinkai,

— ar įtraukiamas privatusis sektorius ir

— kada teikiami pranešimai apie lengvatinius ar pagalbos kreditus (pvz., šeši mėnesiai iki konkurso termino ar įsipareigojimo dienos).

b) Konsultacijos baigiamos ir Sekretoriatas visoms dalyvėms praneša atsakymus į abu 46 straipsnio klausimus likus bent dešimt darbo dienų iki konkurso pabaigos dienos ar įsipareigojimo dienos, atsižvelgdamas į ankstesnę datą. Jei konsultacijose dalyvaujančios šalys nesutaria, Sekretoriatas pakviečia kitas dalyves per penkias darbo dienas išreikšti savo nuomonę. Jis perduoda šias nuomones pranešančiajai dalyvei, kuri persvarsto, ar reikia tęsti projektą, jei paaiškėja, kad pagalbos pasiūlymo neremia didžioji dalyvių dalis.

49. **Konsultacijų rezultatai**

a) Pagalbą teikianti šalis, kuri nori tęsti projektą, nors trūksta didžiosios dalyvių dalies pritarimo, ne vėliau kaip po 60 kalendorinių dienų nuo konsultacijų pabaigos, t. y. pirmininko išvados priėmimo, pateikia kitoms dalyvėms išankstinį pranešimą apie savo ketinimus. Pagalbą teikianti šalis taip pat parengia raštą EBPO Generaliniam Sekretoriui, bendrais bruožais išdėstydama konsultacijų rezultatus ir paaiškindama pagrindinį su prekyba nesusijusį nacionalinį interesą, verčiantį taip elgtis. Dalyvės tikisi, kad tokie atvejai nebus įprasti ir dažni.

b) Pagalbą teikianti šalis nedelsdama praneša dalyvėms, kad ji išsiuntė raštą EBPO Generaliniam Sekretoriui, ir prideda jo kopiją prie pranešimo. Pagalbą teikianti šalis ar bet kuri kita dalyvė neprisiima sąlygotosios pagalbos įsipareigojimo dešimt darbo dienų po šio pranešimo išsiuntimo dalyvėms. Projektams, kuriems, kaip paaiškėja konsultacijų metu, yra pateikti konkuruojantys komerciniai pasiūlymai, pirmiau nurodytas dešimties darbo dienų laikotarpis pratęsiamas iki 15 dienų.

c) Sekretoriatas stebi konsultacijų eigą ir rezultatus.

5 SKIRSNIS

Keitimasis informacija apie eksporto kreditus ir su prekyba susijusią pagalbą

50. **Kontaktiniai centrai**

Visi ryšiai tarp paskirtų kontaktinių centrų kiekvienoje šalyje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., elektroniniu paštu, ir yra slapti.

51. **Paklausimai**

a) Dalyvė gali klausti kitos dalyvės apie pastarosios požiūrį į kurią nors trečiąją šalį, trečiosios šalies instituciją ar konkretų veiklos būdą.

b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias kredito sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.

c) Jei paklausimas pateikiamas kelioms dalyvėms, jame turi būti adresatų sąrašas.

d) Visų paklausimų kopijos siunčiamos Sekretoriatui.

52. **Atsakymai**

a) Dalyvė, kuriai siunčiamas paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę informaciją. Atsakyme dalyvė kuo aiškiau nurodo, kokį sprendimą ji veikiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas. Atsakymo kopijos siunčiamos kitiems to paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

b) Jei atsakymas į paklausimą dėl kurios nors priežasties tampa negaliojančiu, nes, pvz.:

— pateiktas, pakeistas ar atsiimtas paramos prašymas arba

— svarstomos kitos sąlygos,

atsakymas pateikiamas nedelsiant, jo kopijos perduodamos visiems kitiems paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

53. **Privačios konsultacijos**

a) Dalyvės susitaria atsakyti į privačių konsultacijų prašymus per dešimt darbo dienų.

b) Privačių konsultacijų prašymas teikiamas dalyvėms ir šalims, kurios nėra dalyvės. Konsultacijos surengiamos kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų laikotarpiui.

c) Dalyvių pirmininkas kartu su Sekretoriatu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus, pvz., bendrąją liniją. Sekretoriatas nedelsdamas paskelbia konsultacijų rezultatus.

54. **Bendrųjų linijų nustatymo tvarka ir forma**

a) Bendrųjų linijų pasiūlymai adresuojami tik Sekretoriatui. Bendrosios linijos pasiūlymas siunčiamas visoms dalyvėms, ir, jei jis susijęs su sąlygotąja pagalba, Sekretoriatas jį išsiunčia visiems DAC kontaktiniams centrams. Bendrųjų linijų registro ar EBPO tinklo aplinkoje Sekretoriato tvarkomoje elektroninėje pranešimų sistemoje inicijuojanti dalyvė neįvardijama. Tačiau Sekretoriatas gali žodžiu įvardyti inicijuojančią dalyvę kitai dalyvei ar DAC šiems to paprašius. Sekretoriatas tokius prašymus registruoja.

b) Bendrosios linijos pasiūlyme nurodoma data ir jis išdėstomas taip:

— identifikacijos numeris ir žodžiai „Bendroji linija“;

— importuojančiosios šalies ir pirkėjo pavadinimai;

— projekto pavadinimas ar kuo tikslesnis projekto aprašymas, kad projektas būtų aiškiai atpažįstamas;

— inicijuojančios šalies numatomos sąlygos;

— bendrosios linijos pasiūlymas;

— žinomų konkuruojančių konkurso dalyvių pilietybė ir pavardės (pavadinimai);

— komercinių ir finansinių pasiūlymų pateikimo terminas ir konkurso numeris, jei jis žinomas;

— kita aktuali informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis, galimybę susipažinti su projekto studijomis ir (arba) ypatingas aplinkybes.

c) Pagal 32 straipsnio b dalies 4 punktą pateikiamas bendrosios linijos pasiūlymas adresuojamas Sekretoriatui, jo kopijos siunčiamos kitoms dalyvėms. Bendrosios linijos pasiūlymą teikianti dalyvė pateikia išsamų paaiškinimą, kodėl ji mano, kad šalis turi būti klasifikuojama kitaip nei nustatyta 32 straipsnio b dalyje.

d) Sekretoriatas viešai skelbia bendrąsias linijas, dėl kurių buvo susitarta.

55. **Atsakymai į bendrųjų linijų pasiūlymus**

a) Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymą pateikiami per 20 kalendorinių dienų, tačiau dalyvės skatinamos atsakyti kuo greičiau.

b) Atsakymas gali būti šių formų: papildomos informacijos prašymas, priėmimas, atmetimas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.

c) Laikoma, kad dalyvė, kuri praneša neturinti nuomonės, nes į ją nesikreipė eksportuotojas ar pagalbą gaunančios šalies valdžios institucijos, jei kalbama apie pagalbą projektui, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

56. **Bendrųjų linijų priėmimas**

a) Po 20 kalendorinių dienų Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nė viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.

b) Laikoma, kad praėjus šiam papildomam laikotarpiui dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant inicijuojančią dalyvę, gali nurodyti priimsianti bendrąją liniją, jei ją aiškiai priims viena ar kelios dalyvės.

c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis. Manoma, kad dėl tokio dalinio priėmimo kitos dalyvės gali pakeisti savo požiūrį į siūlomą bendrąją liniją. Visos dalyvės gali laisvai siūlyti ar suderinti sąlygas, kurioms netaikoma bendroji linija.

d) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 54 ir 55 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis pradinis sprendimas dalyvių neįpareigoja.

57. **Nesutarimas dėl bendrųjų linijų**

Jei inicijuojanti dalyvė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį laikotarpį jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

58. **Bendrosios linijos įsigaliojimo data**

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą; bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo. Sekretoriatas elektroninėje pranešimų sistemoje nuolat atnaujina duomenis apie visas bendrąsias linijas, dėl kurių susitarta ar dar neapsispręsta.

59. **Bendrųjų linijų galiojimas**

a) Jei susitariama, bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai Sekretoriatui pranešama, kad ji nebeaktuali ir kad tam pritaria visos dalyvės. Bendroji linija dėl konkretaus sandorio lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė per 14 kalendorinių dienų nuo pradinės galiojimo pabaigos datos kreipiasi dėl pratęsimo. Dėl tolesnių bendrosios linijos dėl konkretaus sandorio pratęsimų arba bet kokio bendrosios linijos kuri nėra susijusi su konkrečiu sandoriu, pratęsimo gali būti susitarta taikant 54–58 straipsniuose nustatytas procedūras. Bendroji linija, dėl kurios susitarta pagal 32 straipsnio b dalies 4 punktą, galioja tol, kol gaunami Pasaulio banko kitų metų duomenys.

b) Sekretoriatas stebi bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, elektroninėje pranešimų sistemoje tvarkydamas sąrašą „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“. Atitinkamai Sekretoriatas, *inter alia*:

— prideda naujas bendrąsias linijas, kai dalyvės jas priima,

— atnaujina galiojimo pabaigos datą, jei dalyvė prašo pratęsimo,

— išbraukia bendrąsias linijas, kurios nustojo galioti,

— kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

c) Dalyvė, teikianti oficialią paramą pagal bendrąją liniją, susijusią su taisyklėmis dėl eksporto kreditų (t. y. nesusijusią su taisyklėmis dėl su prekyba susijusios pagalbos) iš anksto praneša apie kiekvieną remiamą sandorį pagal 44 straipsnį.

6 SKIRSNIS

Peržiūros

60. **Reguliari susitarimo peržiūra**

a) Dalyvės reguliariai peržiūri Susitarimo veikimą. Peržiūrėdamos dalyvės nagrinėja, *inter alia*, pranešimų teikimo tvarką, DDR sistemos įgyvendinimą ir veikimą, sąlygotosios pagalbos taisykles ir teikimo tvarką, suderinimo klausimus, išankstinius įsipareigojimus ir galimybes plėsti Susitarimą taikančių dalyvių sąrašą.

b) Tokia peržiūra grindžiama informacija apie dalyvių patirtį ir jų pasiūlymais gerinti Susitarimo veikimą ir veiksmingumą. Dalyvės atsižvelgia į Susitarimo tikslus ir vyraujančią ekonominę bei pinigų padėtį. Dalyvių informaciją ir pasiūlymus šiai peržiūrai atlikti Sekretoriatas gauna ne vėliau kaip likus 45 kalendorinėms dienoms iki peržiūros dienos.

61. **Minimalių palūkanų normų peržiūra**

Dalyvės ne vėliau kaip iki 2027 m. liepos 15 d. atlieka XII priede išdėstytų CIRR nuostatų peržiūrą.

62. **Minimalių priemokų normų peržiūra ir susiję klausimai**

Dalyvės reguliariai stebi ir peržiūri visus priemokų taisyklių ir taikymo tvarkos aspektus. Tai apima:

a) šalių rizikos klasifikavimo ir valstybės rizikos vertinimo metodiką, kad būtų galima patikrinti jos pagrįstumą atsižvelgiant į patirtį;

b) MPR lygį, kad būtų užtikrinta, jog jos yra tiksli priemonė kredito rizikai nustatyti, atsižvelgiant į tikrąją oficialius eksporto kreditus teikiančios institucijos patirtį ir privačios rinkos informaciją apie kredito rizikos kainą;

c) MPR diferencijavimą, kurį atliekant atsižvelgiama į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir į teikiamos paramos procentinę dalį, ir

d) patirtį, susijusią su šalies rizikos mažinimu ir pirkėjo rizikos kredito papildymo taikymu ir šio taikymo konkretaus poveikio MPR tęstinumu ir tinkamumu.

e) Ne vėliau kaip 2024 m. gruodžio 31 d. visi Susitarimo taisyklių dėl priemokų aspektai nuodugniai peržiūrimi, ypač daug dėmesio skiriant rinkos lyginamųjų dydžių kainodaros taisyklėms.

63. **Oficialios paramos vietos išlaidoms peržiūra**

Dalyvės peržiūri nuostatas dėl paramos vietos išlaidoms ne vėliau kaip 2024 m. balandžio 20 d.

64. **Grąžinimo modelių ir laikotarpių peržiūra**

Sekretoriatas kas dvejus metus parengia išsamią eksporto kreditų, kuriuos dalyvės remia pagal II skyrių, I priedą ir II priedą, grąžinimo modelių ir laikotarpių ataskaitą, grindžiamą išankstiniais pranešimais ir ex post ataskaitomis. Į ataskaitą įtraukiama naudojimosi grąžinimo modelio teikiamomis lankstumo priemonėmis ir remiamų grąžinimo laikotarpių trukmės statistinė ir kokybinė analizė. Jei ataskaitoje nurodoma, kad daugiau kaip 30 % Susitarimo sandorių, remiamų pagal II skyrių, I priedą ir II priedą, atveju naudojamos tinkamai pagrįstos lankstumo priemonės, dalyvės atliks privalomą grąžinimo struktūros parametrų peržiūrą.

I PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ KLIMATO KAITOS SRITYJE

Šiuo Sektorių susitarimu siekiama sudaryti tinkamas finansines sąlygas tam tikrų sektorių projektams, kurie ir pagal tarptautines iniciatyvas įvardyti kaip labai padedantys švelninti klimato kaitą, įskaitant aplinkos atžvilgiu tvarios energijos, šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo ir didelio energijos vartojimo efektyvumo, prisitaikymo prie klimato kaitos, taip pat vandens projektus. Šio Sektorių susitarimo dalyvės susitaria, kad šio Sektorių susitarimo, kuriuo papildomas Susitarimas, finansinės sąlygos būtų taikomos laikantis Susitarimo tikslo.

I SKYRIUS

Sektorių susitarimo taikymo sritis

1. **Taikymo sritis, kuriai priskiriami klimato kaitos švelninimo sektorių projektai, tinkami gauti paramą pagal i priedėlį**

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis šio Sektorių susitarimo I priedėlyje išvardytuose ir apibrėžtuose tinkamuose remti sektoriuose, jei jų, kaip ir visų oficialiai remiamų eksporto kreditų, poveikis įvertinamas pagal 2012 m. Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų oficialiai remiamų eksporto kreditų ir aplinkos bei socialinio išsamaus patikrinimo principų. Šis sektorių sąrašas ir, kai tinkama, atitinkami technologijų požiūriu neutralūs veiklos kriterijai, naudojami projekto tinkamumui apibrėžti, ilgainiui gali būti keičiami atsižvelgiant į šio Sektorių susitarimo 8 straipsnyje nustatytas peržiūros nuostatas.

b) Tokios sutartys susijusios su projektų ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti pripažintą projektą, eksportu, jei:

1) projekto tikslas – anglies dioksido (CO_2) ar jo ekvivalento išmetimas sumažėja praktiškai iki nulio ir (arba) užtikrinamas didelis energijos vartojimo efektyvumas;

2) projektas turėtų būti parengtas taip, kad atitiktų bent I priedėlyje nustatytus veiklos standartus, ir

3) nustatytos sąlygos išplečiamos tik sprendžiant konkrečius finansinius sunkumus, su kuriais susiduriama vykdant projektą, ir pagrindžiamos tik atskirais kiekvieno projekto finansiniais poreikiais ir konkrečiomis rinkos sąlygomis.

c) I priedėlyje, A kategorijos projektuose, išvardytiems sektoriams taikomos sąlygos yra taikomos tik šiais tikslais:

1) aplinkos atžvilgiu tvarios energijos elektrinių ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti tokias elektrines, eksportui;

2) veikiančių aplinkos atžvilgiu tvarios energijos elektrinių modernizavimui, jei tų elektrinių veikla gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei šis kriterijus netenkinamas, taikomos Susitarimo II skyriaus nuostatos.

d) I priedėlyje, A kategorijos projektuose, išvardytiems sektoriams taikomos sąlygos yra netaikomos objektams, kurie nėra elektrinės teritorijoje ir už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma vandens tiekimui, kuris nėra tiesiogiai susijęs su elektrine, sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimi, taip pat sąnaudoms, patiriamoms pirkėjo šalyje dėl oficialaus patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės ar statybos leidimo), išskyrus:

1) tai, kiek šiems objektams taikomas I arba II priedėlis;

2) atvejus, kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat elektrinės pirkėjas, ir sutartis sudaroma dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, sąlygos pirminei skirstymo stočiai nėra palankesnės nei elektrinei, ir

3) atvejus, kai sąlygos už elektrinės teritorijos ribų esančioms pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms, kurių minimali įtampos riba yra 60 kV, nėra palankesnės nei elektrinei.

e) Dalyvės gali pasiūlyti numatyti šiame Sektorių susitarime nustatytas finansines sąlygas klimato kaitos švelninimo projektams, kurie šiuo metu nėra įtraukti į I priedėlį ar neatitinka I priedėlyje nustatytų tinkamumo kriterijų. Šie projektai bus svarstomi kiekvienu konkrečiu atveju individualiai Susitarimo 54–59 straipsniuose nustatyta tvarka. Dalyvės palankiai vertins pasiūlymus, kurie atitinka bendrus klimato tikslus ir šio Sektorių susitarimo tikslą.

2. **Taikymo sritis, kuriai priskiriami prisitaikymo prie klimato kaitos projektai, tinkami gauti paramą pagal ii priedėlį**

a) Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su šio Sektorių susitarimo II priedėlyje nustatytus kriterijus atitinkančiomis sutartimis ar projektais.

b) Tokios sutartys susijusios su projektų ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini vykdant ir perduodant eksploatuoti pripažintą projektą, eksportu, jei:

1) tenkinamos II priedėlyje nustatytos sąlygos ir

2) nustatytos sąlygos išplečiamos tik sprendžiant konkrečius finansinius sunkumus, su kuriais susiduriama vykdant projektą, ir pagrindžiamos tik atskirais kiekvieno projekto finansiniais poreikiais ir konkrečiomis rinkos sąlygomis.

c) Šis Sektorių susitarimas taip pat taikomas esamų projektų modernizavimui, atsižvelgiant į prisitaikymo prie klimato kaitos aspektus, jei projekto trukmė gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei šis kriterijus netenkinamas, taikomos Susitarimo nuostatos.

3. **Taikymo sritis, kuriai priskiriami vandens projektai**

Šiame Sektorių susitarime nustatomos finansinės sąlygos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su vandens tiekimo žmonėms ir nuotekų valymo įrenginių projektų ar jų dalių eksporto sutartimis:

a) geriamojo vandens tiekimo savivaldybėms, įskaitant namų ūkius ir mažas įmones, infrastruktūra, t. y. vandens valymas, kad būtų gautas geriamasis vanduo, ir vandens tiekimo tinklas (įskaitant hermetiškumo kontrolę);

b) nuotekų surinkimo ir valymo įrenginiai, t. y. buitinių ir pramoninių nuotekų ir kanalizacijos atliekų surinkimas, įskaitant su šia veikla tiesiogiai susijusį kartotinį vandens panaudojimą ir perdirbimą bei dumblo valymą;

c) tokių įrenginių modernizavimas, jei įrenginių veikla gali būti pratęsta bent grąžinimo laikotarpiui. Jei šis kriterijus netenkinamas, taikomos Susitarimo nuostatos.

II SKYRIUS

Eksporto kreditų nuostatos

4. **Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

a) Ilgiausias grąžinimo laikotarpis klimato kaitos švelninimo sandoriams, kurie yra tinkami gauti paramą pagal šio Sektorių susitarimo 1 straipsnį, nustatytas I priedėlyje.

b) Ilgiausias grąžinimo laikotarpis prisitaikymo prie klimato kaitos sandoriams, kurie yra tinkami gauti paramą pagal šio Sektorių susitarimo 2 straipsnį ir pagal II priedėlyje nustatytus tinkamumo kriterijus, yra 22 metai.

c) Ilgiausias grąžinimo laikotarpis vandens tiekimo sandoriams, kurie yra tinkami gauti paramą pagal šio Sektorių susitarimo 3 straipsnį, yra 22 metai.

5. **Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas**

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis ir reguliariai mokamomis dalimis arba, kai tinkama (pvz., jei parama teikiama nuomos sandoriams arba atskirų mašinų ar įrangos eksportui), lygiomis dalimis kartu su palūkanomis.

b) Pagrindinė suma grąžinama ne rečiau kaip kas metus, pirmąją pagrindinės sumos dalį sumokant ne vėliau kaip po vienų metų nuo kredito pradžios.

c) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Jeigu pagrindinė suma grąžinama atliekant metinius mokėjimus, palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po dvylikos mėnesių nuo kredito pradžios.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

e) Tinkamai pagrįstais atvejais, kai neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio, galimo pagal a ir b punktuose nustatytus parametrus, terminai, pagal šį Sektorių susitarimą remiami eksporto kreditai gali būti teikiami laikantis šių apribojimų:

1) sandorių, kurie yra tinkami gauti paramą pagal šį Sektorių susitarimą ir kuriems taikomas ilgiausias grąžinimo laikotarpis yra 15 metų, ir remiamų B kategorijos 1 rūšies projektų sandorių atveju:

— viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 30 % pagrindinės kredito sumos;

— pirmoji pagrindinės sumos dalis grąžinama ne vėliau kaip po 24 mėnesių nuo kredito pradžios;

— grąžinimo laikotarpio ilgiausia vidutinė svertinė trukmė yra 65 % sandorio grąžinimo laikotarpio arba šešeri metai, priklausomai nuo to, kuri ilgesnė;

2) visų kitų sandorių, kurie yra tinkami gauti paramą pagal šį Sektorių susitarimą, atveju:

— viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 35 % pagrindinės kredito sumos;

— pirmoji pagrindinės sumos dalis grąžinama ne vėliau kaip po 36 mėnesių nuo kredito pradžios;

— grąžinimo laikotarpio ilgiausia vidutinė svertinė trukmė yra 70 % sandorio grąžinimo laikotarpio arba šešeri metai, priklausomai nuo to, kuri ilgesnė.

III SKYRIUS

Tvarka

6. **Išankstinis pranešimas**

a) Dalyvė, ketinanti teikti paramą pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė yra didesnė nei 10 mln. SST, prisiėmimo pateikia išankstinį pranešimą pagal:

1) susitarimo 44 straipsnį, jei parama teikiama pagal šio Sektorių susitarimo 1 arba 3 straipsnį;

2) susitarimo 43 straipsnį, jei parama teikiama pagal šio Sektorių susitarimo 2 straipsnį.

b) Tokiuose pranešimuose pateikiamas išsamus projekto aprašymas, kad būtų įrodyta, jog jis atitinka šio Sektorių susitarimo 1 arba 2 straipsnyje nustatytus paramos kriterijus.

c) Dėl projektų, remiamų pagal šio Sektorių susitarimo I priedėlį, tokiuose pranešimuose pateikiama informacija apie taikomus techninius arba veiklos standartus ir, kai taikytina, apie numatomą išmetamųjų teršalų kiekio sumažinimą.

d) Dėl projektų, remiamų pagal šio Sektorių susitarimo II priedėlį, tokiuose pranešimuose nurodomas nepriklausomos trečiosios šalies vertinimo rezultatas, jei taikytina.

e) Pagal 5 straipsnio e dalį remiamų sandorių atveju dalyvės, *inter alia*, pateikia:

1) išsamią informaciją apie remiamą grąžinimo modelį ir priežasčių, dėl kurių neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir turimo skolos grąžinimo modelio terminai, paaiškinimą, jei remiama pagal 5 straipsnio a dalį ir 5 straipsnio b dalį, ir

2) dėl sandorių, kurių grąžinimo modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų – išsamų ir tinkamą remiamo grąžinimo modelio pagrindimą.

f) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms savo galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį.

IV SKYRIUS

Peržiūra ir stebėsena

7. **Numatomi darbai**

Dalyvės sutinka išnagrinėti šiuos klausimus:

a) pastatai, kuriuos eksploatuojant galutinis suvartojamos energijos kiekis lygus nuliui;

b) kuro elementų projektai;

c) švarusis dujinis ir skystasis kuras;

d) būsimų tarptautinių mažataršės gamybos standartų (pavyzdžiui, TEA) peržiūra ir įtraukimas.

8. **Peržiūra ir stebėsena**

a) Sekretoriatas kasmet praneša apie šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą. Šioje ataskaitoje bus išdėstyti visų diskusijų pagal Susitarimo 43 straipsnį rezultatai. Joje bus pateikta santrauka, kuri bus viešai skelbiama.

b) Dalyvės periodiškai peržiūri šio Sektorių susitarimo taikymo sritį ir kitas nuostatas. Kad būtų aiškiau, patikslinama, kad peržiūra bus atlikta iki 2028 m. pabaigos arba įvykdžius 150 CCSU sandorių po 2023 m. liepos 15 d., priklausomai nuo to, kas įvyks anksčiau. Ši peržiūra bus grindžiama patirtimi, įgyta vykdant pranešimo procesą (įskaitant informaciją apie taikomus techninius ar veiklos standartus ir, kai taikytina, pasiektą išmetamųjų teršalų kiekio sumažinimą), naujausiomis klimato mokslo ataskaitomis ir su klimatu susijusių technologijų rinkos sąlygų įvertinimu.

c) Jei dalyvė yra susirūpinusi, kad šio Sektorių susitarimo nuostata ar nuostatos nebėra suderinamos su Susitarimo tikslu, kaip nustatyta Susitarimo 1 straipsnyje (Tikslas), ta dalyvė gali prašyti, kad šis klausimas būtų svarstomas kitame numatytame dalyvių susitikime, ir turėtų pateikti įrodymų dėl jai susirūpinimą keliančių klausimų.

d) Šio Sektorių susitarimo I priedėlis peržiūrimas reguliariai, taip pat dalyvei paprašius, kad būtų nustatyta, ar reikia tą priedėlį papildyti nauja projektų kategorija ir (arba) rūšimi, arba jas išbraukti, ar reikia pakeisti tame priedėlyje nustatytus ribinius dydžius. Prie pasiūlymų įtraukti naują projektų kategoriją ir (arba) rūšį pateikiama informacija apie tai, kaip tokios kategorijos (rūšies) projektai atitiktų šio Sektorių susitarimo 1 straipsnyje nustatytus kriterijus.

I priedėlis

Klimato kaitos švelninimo projektų tinkamumo kriterijai

Toliau nurodytomis apibrėžtimis ar standartais siekiama skatinti bendrą dalyvių sutarimą dėl šio Sektorių susitarimo įgyvendinimo atitinkamų rūšių projektų atžvilgiu. Jais nedaromas poveikis kitoms su klimatu susijusioms apibrėžtims ar standartams, kurie jau parengti arba yra rengiami arba turi būti parengti.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
A KATEGORIJOS PROJEKTAI. Aplinkos atžvilgiu tvarios energijos gamyba				
1 RŪŠIS. Atsinaujinančioji energija	Elektrinės ar jų dalys ir esamų elektrinių modernizavimas toliau nurodytuose sektoriuose: a) vėjo energija; b) geoterminė energija; c) potvynių ir potvynių bangų energija; d) bangų energija; e) osmosinė energija; f) saulės fotovoltų energija; g) saulės terminė energija; h) vandenynų terminė energija; i) bioenergija: visos tausios sąvartynų dujos, kanalizacijos atliekų valymo įrenginių dujos ir biodujų energijos ar iš biomasės gauto kuro energijos įrenginiai. Biomasė – biologiškai skaidoma produktų, atliekų ir žemės ūkio (įskaitant augalines ir gyvūninės medžiagas), miškininkystės ir susijusių sektorių atliekų dalis, taip pat biologiškai skaidoma pramoninių ir buitinių atliekų dalis; j) hidroenergija; k) energijos vartojimo efektyvumas atsinaujinančiųjų energijos šaltinių projektuose.			22 metai
2 RŪŠIS. Elektros energijos gamyba iš švariojo vandenilio	Elektros energijos gamybos įrenginių, kuriuose elektros energija gaminama naudojant tik švarųjį vandenilį, statyba.		Dėl švariojo vandenilio standartų žr. F KATEGORIJOS PROJEKTAI, 1 RŪŠIS.	Žr. F kategorijos projektų, 1 rūšies grąžinimo laikotarpį

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
B KATEGORIJOS PROJEKTAI. Tvarkymo projektai iškastinį kurą naudojančiose elektrinėse, iškastinio kuro pakeitimas kitu kuru				
1 RŪŠIS. Iškastinio kuro elektrinės su veikiančia CO_2 surinkimo ir saugojimo (CCS) sistema (*)	Procesas, kai CO_2 srautas atskiriamas nuo iškastinio kuro elektrinių išmetamų teršalų ir perkeliamas į saugyklą nuolatiniam geologiniam CO_2 saugojimui nekenkiant aplinkai arba naudojimui kaip išteklius ar žaliava produktams ar paslaugoms kurti.	Sumažinti iškastinio kuro elektrinių išmetamą anglies dioksido kiekį.	Taršos anglies dioksidu intensyvumas turi būti toks, kad į atmosferą būtų išleidžiama ne daugiau kaip 350 metrinių tonų CO_2/GWh ([1]); arba visiems projektams – surinkimo ir saugojimo norma, pagal kurią gamyklos išmetamas anglies dioksido kiekis būtų sumažintas 65 % ar daugiau, arba surinkimo norma turi būti ne mažesnė kaip 85 % CO_2, išmetamo įrenginių, kurie įtraukti į prašymą suteikti oficialiai remiamus eksporto kreditus. 85 % norma taikytina įprastomis veikimo sąlygomis.	18 metų
2 RŪŠIS. Energijos gamyba iš atliekų (*)	Įrenginys, skirtas energijai gaminti terminiu būdu (įskaitant dujinimą) apdorojant mišraus srauto kietąsias atliekas.	Mažinti iš įprastinių elektrinių išmetamą ŠESD kiekį ir mažinti ŠESD, kaip antai metano, paprastai išsiskiriančio iš atliekų, kiekį ateityje.	Jei naudojamas garų ciklas, boilerio (arba garų generatoriaus) energijos keitimo efektyvumas ne mažesnis kaip 75 %, remiantis apatiniu šilumingumu (LHV) ([2]). Jei naudojamas dujinimas, dujinimo įrenginio efektyvumas ne mažesnis kaip 65 % LHV ([3]).	15 metų
3 RŪŠIS. Hibridinės elektrinės (*)	Elektrinė, elektros energiją gaminanti tiek iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, tiek iš iškastinio kuro.	Kad elektrinė atitiktų paklausos reikalavimus, tiems laikotarpiams, kai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gaminamos elektros nėra ar jos nepakanka, reikalingi iškastinio kuro ištekliai. Iškastinio kuro ištekliai leidžia hibridinėse elektrinėse naudoti atsinaujinančiosios energijos išteklius, taip žymiai sumažinant išmetamą anglies dioksido kiekį, palyginti su standartinėmis iškastinio kuro elektrinėmis.	1 modelis. Du atskiri gamybos šaltiniai: vienas atsinaujinančiosios energijos išteklius ir vienas iškastinio kuro išteklius. Projektas parengiamas taip, kad ne mažiau kaip 50 % numatyto viso metinio energijos kiekio būtų pagaminta naudojant atsinaujinantįjį energijos išteklių. 2 modelis. Vienas gamybos šaltinis, kai kartu naudojami atsinaujinantieji ištekliai ir iškastinis kuras. Projektas parengiamas taip, kad ne mažiau kaip 75 % naudingos energijos būtų gauta iš atsinaujinančiojo energijos ištekliaus.	15 metų

(*) Siekdamos reaguoti į klimato kaitos problemas, dalyvės sutelkė pastangas į CCSU taikymo srities išplėtimą įtraukiant naujų kategorijų projektus. Dalyvės įsipareigoja kuo greičiau, bet ne vėliau kaip 2024 m. kovo mėn., peržiūrėti šias projektų kategorijas, kurios nebuvo nagrinėtos nuo 2012 m.

([1]) Jei gamykla kūrenama gamtinėmis dujomis, tikimasi užtikrinti daug mažesnį taršos anglies dioksidu intensyvumą.

([2]) Boilerio (arba garų generatoriaus) energijos keitimo efektyvumas = (grynoji garo atiduodama šiluma / kuro šilumingumas [LHV]) (× 100 %).

([3]) Dujinimo įrenginio efektyvumas = (dujų šilumingumas 1 kg kuro/1 kg kuro vidutinis grynasis šilumingumas (LHV)) (× 100 %).

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
C KATEGORIJOS PROJEKTAI. Energijos vartojimo efektyvumas				
1 RŪŠIS. Bendros šilumos ir elektros energijos gamybos projektai (*)	Įvairių formų energijos (elektros, mechaninės ir šiluminės) gamyba tuo pačiu metu vienoje integruotoje sistemoje. BŠE elektrinėje gaminama elektros arba mechaninė energija ir šiluma komerciniam pramoninam ir (arba) gyventojų naudojimui.	Beveik du trečdaliai pirminės energijos, naudojamos elektros energijai gaminti įprastose šiluminėse elektrinėse, prarandami šilumos pavidalu. Todėl bendra šilumos ir elektros energijos (BŠE) gamyba gali veiksmingai padėti mažinti ŠESD. BŠE galima gaminti visais šilumą gaminančiais įrenginiais ir naudojant visų rūšių kurą (įskaitant biomasę ir saulės šluminę energiją) nuo kelių kW galingumo elektrinėse iki 1 000 MW garų kondensacinėse elektrinėse ([1]).	Bendras vartojimo efektyvumas – bent 75 %, remiantis apatiniu šilumingumu (LHV) ([2]).	15 metų
2 RŪŠIS. Centralizuotas šildymas ir (arba) vėsinimas (*)	Tinklas, kuriame šilumos energija perduodama (paskirstoma) iš energijos gamybos įrenginių galutiniam panaudojimui.	Gerinti rajonų šildymo efektyvumą tiesiant vamzdynų tinklus garui ir (arba) karštam vandeniui, kurių šiluminis efektyvumas būtų didelis, tiek mažinant vamzdynų ir konverterių nuostolius, tiek daugiau naudojant iš atliekų pagaminamą šilumą. Centralizuotas vėsinimas yra integracinė technologija, kurią naudojant galima labai sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį ir oro taršą apskritai bei padidinti energijos tiekimo saugumą, pvz., pakeičiant pavienius oro kondicionierius.	Centralizuoto vamzdyno šilumos laidumas mažesnis nei 80 % atitinkamo šilumos laidumo, nustatyto Europos standartu EN 253:2009 (patikslinti, kai standartas bus atnaujintas).	15 metų

(*) Siekdamos reaguoti į klimato kaitos problemas, dalyvės sutelkė pastangas į CCSU taikymo srities išplėtimą įtraukiant naujų kategorijų projektus. Dalyvės įsipareigoja kuo greičiau, bet ne vėliau kaip 2024 m. kovo mėn., peržiūrėti šias projektų kategorijas, kurios nebuvo nagrinėtos nuo 2012 m.

([1]) Tarpvyriausybinės klimato kaitos komisijos ketvirtoji vertinimo ataskaita. Klimato kaita 2007 m., http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wg3/en/ch4s4-3-5.html

([2]) Bendras BŠE sistemos efektyvumas (η_o) – grynos naudingos energijos išeigos (W_E) ir grynos naudingos šiluminės išeigos (ΣQ_{TH}) suma, padalinta iš visų kuro sąnaudų (Q_{FUEL}), kaip nurodyta toliau:

$$\eta_o = \frac{W_E + \Sigma Q_{TH}}{Q_{FUEL}}$$

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
C KATEGORIJOS PROJEKTAI. Energijos vartojimo efektyvumas (tęsinys)				
3 RŪŠIS. Išmanieji elektros tinklai (*)	Integruoti, technologiškai pažangūs elektros energijos tinklai, kuriems būdingi patobulinti dinaminiai pajėgumai stebėti ir kontroliuoti visų jų sudedamųjų techninių dalių sąnaudas ir produkciją (pvz., susijusių su elektros energijos gamyba, tinklų valdymo sprendimais, aukštos įtampos nuolatinės srovės (AĮNS) keitikliais ir sistemomis, lanksčiosiomis kintamosios srovės perdavimo sistemomis (FACTS), specialiosiomis energijos sistemomis (SPS), perdavimu, paskirstymu, saugojimu, išmaniųjų tinklų galios valdymo elektroniniais įtaisais, vartojimo mažinimu, matavimu, paskirstytaisiais energijos ištekliais). IRT pagal tarptautiniu mastu sutartus pramonės standartus, pvz., NIST, SGIP ir ETSI-CEN-CENELEC.	Siekiant sudaryti sąlygas tinklų, perdavimo ir paskirstymo sistemų operatoriams, tinklų naudotojams, saugojimo įrenginių savininkams, matavimo operatoriams, programinės įrangos ir paslaugų teikėjams ar elektros energijos biržų platformų operatoriams kurti ekonomiškas, aplinką tausojančias, subalansuotas ir tvarias elektros energijos sistemas su mažesniais energijos perdavimo nuostoliais ir užtikrinti optimalaus lygio tiekimo kokybę, saugą, tinklų stabilumą, patikimumą, atsinaujinantį energijos kaupimą ir ekonominį veiksmingumą, remiant tiekimo sutartis, pagal kurias būtų daugiausia eksportuojamos pažangiausios ir inovatyvios technologijos bei paslaugos.	Laikomasi 1, 2 (a arba b) ir 3 standartų. 1. Į projekto bendrąsias sąnaudas įtraukiama bent 20 % reikalavimus atitinkančiam informacinių ir ryšių technologijų (IRT) naujovinimui. 2a. Numatyta, kad dėl projekto ar prietaikos iškastinio kuro išmetamas CO_2 kiekis sumažės bent 10 %, arba 2b. įrodoma, kad bus sudarytos sąlygos smarkiai sumažinti išmetamą CO_2 kiekį vienu iš šių būdu: — dėl išmaniojo elektros tinklo prietaikos ar projekto konkretaus elektros tinklo patiriami energijos nuostoliai sumažės bent 5 %, arba — vartotojų, aptarnaujamų išmaniojo elektros tinklo prietaika arba vykdant išmaniojo elektros tinklo projektą, bendras elektros energijos suvartojimas sumažės bent 5 %, arba — trūkus atsinaujinančiosios energijos tiekimas, įskaitant iš žemesnės įtampos linijų, į tinklą, kuriame taikomos išmaniojo elektros tinklo technologijos, papildomai padidės bent 10 % nuo bendro tiekiamos energijos kiekio. 3. Prieš suteikiant leidimą nepriklausoma ir tinkamai kvalifikuota trečioji šalis atliks projekto peržiūrą ir parengs ataskaitą, kurioje	15 metų

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
			aprašomi siūlomo išmaniojo elektros tinklo prietaikos ar projekto bruožai ir patikrinama, ar projektas arba prietaika atitiks 1 ir 2 (a arba b) standartus. Jei projekte naudojamasi 2b standarto nuostatomis, ataskaitoje nurodoma, kiek, kaip numatoma, įgyvendinus projektą sumažės išmetamas CO_2 kiekis. Šia ataskaita pasidalijama su dalyvėmis prieš suteikiant bet kokį leidimą skirti finansinę paramą, o leidimas priklausys nuo to, ar ataskaitoje patvirtinama, kad siūlomas išmaniojo elektros tinklo projektas ar prietaika atitiks 1 ir 2 (a arba b) standartus. Atitiktis standartams bus vertinama lyginant numatomą išmetamųjų teršalų kiekį ar energijos suvartojimą tinklo aptarnaujamoje teritorijoje tuo atveju, jei siūlomos išmaniojo elektros tinklo technologijos taikomos, ir išmetamųjų teršalų kiekį ar energijos suvartojimą toje pačioje teritorijoje jų netaikant.	

(*) Siekdamos reaguoti į klimato kaitos problemas, dalyvės sutelkė pastangas į CCSU taikymo srities išplėtimą įtraukiant naujų kategorijų projektus. Dalyvės įsipareigoja kuo greičiau, bet ne vėliau kaip 2024 m. kovo mėn., peržiūrėti šias projektų kategorijas, kurios nebuvo nagrinėtos nuo 2012 m.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
D KATEGORIJOS PROJEKTAI. Anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo (CCUS) projektai				
	Įrenginių, skirtų toliau nurodytiems tikslams, statyba ir eksploatavimas: — CO_2 surinkimas iš išmetamųjų teršalų šaltinių, iš kurių jis kitokiu atveju būtų išmetamas į atmosferą, arba CO_2 surinkimas iš aplinkos oro;	Siekiant žymiai sumažinti iš esamų šaltinių išmetamo anglies dioksido kiekį.	Anglies dioksido surinkimo iš aplinkos oro įrenginiai turėtų surinkti bent jau tokį CO_2 kiekį, kuris būtų ne mažesnis nei pačių įrenginių eksploatavimo metu išmetamas kiekis. Speciali geologinė saugykla atitinka standartą ISO 27914:2017. Surinkto ir (arba) transportuojamo CO_2	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
	— surinkto CO_2 paruošimas transportavimui (vamzdynais, geležinkeliais, keliais ar laivais), įskaitant surinkto CO_2 paruošimą pagal transportavimo techninius reikalavimus (pvz., suspaudimas); — surinkto CO_2 transportavimas į galutinio naudojimo punktą arba — surinkto CO_2 nuolatinis saugojimas.		tinkamą naudojimą apima Švaraus skystojo ir dujinio kuro (J KATEGORIJOS PROJEKTAI) ir mažo teršalų kiekio gamybos (G KATEGORIJOS PROJEKTAI) kategorijos. CO_2 naudojimas su iškastiniu kuru susijusiai veiklai, pavyzdžiui, padidintam naftos išgavimui, nėra tinkama remti veikla. Įdiegtos tinkamos nuotėkio aptikimo sistemos ir parengti stebėsenos planai, skirti CO_2 transportavimui ir saugojimui, o ataskaitas reguliariai tikrina nacionalinės institucijos arba nepriklausoma trečioji šalis.	

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
E KATEGORIJOS PROJEKTAI. Energijos perdavimas, paskirstymas ir kaupimas				
1 RŪŠIS. Energijos valdymas, perdavimas ir paskirstymas	Energijos kaupimo tinkle įrenginių (pvz., cheminių, šiluminių, mechaninių ir elektrocheminių) statyba ir (arba) plėtra. Infrastruktūros, kuria perduodama elektros energija iš mažo anglies dioksido pėdsako šaltinių, įskaitant tiesiogines jungtis su mažo anglies dioksido pėdsako šaltiniais ir tinklų atkarpomis, kuriose elektros energijos iš įvairių šaltinių derinys atitinka standartus, statyba ir plėtra. Išmaniųjų skaitiklių ir kitų technologijų, kuriomis didinamas tinklo efektyvumas, įrengimas.	Sudaryti palankesnes sąlygas ilgalaikei ir ekonomiškai efektyviai elektros energijos sistemų dekarbonizacijai.	Su elektros energija iš mažo anglies dioksido pėdsako šaltinių susiję projektai yra tinkami remti, jei per 5 metų laikotarpį daugiau kaip 60 % naujai įrengtų gamybos pajėgumų naudojama elektros energijai iš mažo anglies dioksido pėdsako šaltinių gaminti. Elektros energija iš mažo anglies dioksido pėdsako šaltinių reiškia bet kurį šio priedėlio nuostatose dėl A kategorijos projektų nurodytą elektros energijos šaltinį arba kai gaminant elektros energiją išmetamas ŠESD kiekis yra mažesnis už 133 g CO_2e/kWh ribinę vertę. Atsižvelgiant į tai, kad elektrifikacija mažas ir mažesnes nei vidutines pajamas gaunančiose šalyse yra labai svarbi priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui, pirmiau nurodytas standartas šiose šalyse vykdomiems projektams netaikomas iki penkerių metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos, nebent dalyvės susitartų kitaip. Tokiems projektams taikomas 43 straipsnis.	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
			Infrastruktūros, kuria perduodama elektros energija, statybos ir plėtros projektai yra tinkami remti, jei jais iškastinį kurą naudojančios elektrinės nėra tiesiogiai prijungiamos prie tinklo. Tinklo efektyvumo didinimo projektų dokumentuose turi būti patikimai įrodyta, kad energijos vartojimo efektyvumas yra pagrindinė projekto paskirtis.	
2 RŪŠIS. Baterijų gamyba ir perdirbimas	Įrenginių, gaminančių įkraunamąsias baterijas, baterijų paketus ir baterijų elementus, kuriuos naudojant padedama švelninti poveikį klimatui (pvz., skirtus komunalinėms paslaugoms, transportui ir pramoniniam naudojimui), statyba. Baterijų atliekų perdirbimas.	Didinti poveikį klimatui švelninančių baterijų našumą ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonomiškai efektyviai didelį teršalų kiekį išmetančios veiklos dekarbonizacijai.	Į pranešime pateikiamą projekto aprašymą turi būti įtrauktas baterijos galutinio naudojimo aprašymas.	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
F KATEGORIJOS PROJEKTAI. Švarusis vandenilis ir amoniakas				
1 RŪŠIS. Švariojo vandenilio gamyba	Švariojo vandenilio gamybai skirtų įrenginių statyba.	Sudaryti palankesnes sąlygas didelį teršalų kiekį išmetančių sektorių dekarbonizacijai.	Švariojo vandenilio gamybos projektai yra tinkami remti, jei: i. vandenilį naudojant nuo žaliavos iki galutinio produkto (nuo žaliavų gamybos iki vandenilio vežimo) išmetamas teršalų kiekis yra mažesnis nei 3 kg CO_2e vienam kilogramui H_2 (1 lygis); ii. vandenilį naudojant nuo žaliavos iki galutinio produkto (nuo žaliavų gamybos iki vandenilio vežimo) išmetamas teršalų kiekis yra mažesnis nei 4 kg CO_2e vienam kilogramui H_2 (2 lygis).	1 lygis: 22 metai 2 lygis: 18 metų

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
2 RŪŠIS. Švariojo amoniako gamyba	Švariojo amoniako gamybai skirtų įrenginių statyba.	Sudaryti palankesnes sąlygas didelį teršalų kiekį išmetančių sektorių dekarbonizacijai.	Švarusis amoniakas – tai amoniakas, gaminamas iš švariojo vandenilio pagal šiame priedėlyje apibrėžtus standartus arba išgaunamas iš nuotekų. Švariajam amoniakui taikomos ribinės vertės atitinka švariajam vandeniliui, naudojamam jo gamyboje, taikomas ribines vertes. Iš nuotekų išgaunamam švariajam amoniakui ribinės vertės nenustatytos.	1 lygis ir iš nuotekų išgaunamas švarusis amoniakas: 22 metai 2 lygis: 18 metų
3 RŪŠIS. Vandenilio perdavimas, paskirstymas ir kaupimas	Kaupimo, perdavimo ir paskirstymo įrenginių, kurie yra prijungti prie švariojo vandenilio gamybos įrenginių arba kuriuos tikimasi prie tokių įrenginių prijungti per penkerius metus, statyba. Esamų dujų įrenginių pertvarkymas į 100 % vandenilio įrenginius. Dujų tinklų paskirties keitimas, kad būtų galima integruoti vandenilį.	Plėtoti švariajam vandeniliui perduoti, paskirstyti ir kaupti reikalingą infrastruktūrą, pripažįstant, kad švariajam vandeniliui bus naudojama ta pati perdavimo, paskirstymo ir kaupimo infrastruktūra, kaip ir kitam vandeniliui, ir taip pat pripažįstant, kad norint naudoti švarųjį vandenilį būtina plėtoti visų rūšių vandeniliui naudoti skirtą infrastruktūrą.	Kai taikytina, dėl švariojo vandenilio standartų žr. F KATEGORIJOS PROJEKTAI, 1 RŪŠIS.	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
G KATEGORIJOS PROJEKTAI. Mažataršė gamyba ([1])				
	Mažataršė gamyba, įskaitant gamyklų kompleksų ir jų dalių statybą, plėtrą arba modifikavimą, įrangos tiekimą ir tiesiogiai susijusią infrastruktūrą bei paslaugas. Iliustracinis sąrašas: a) juodieji ir spalvotieji metalai, b) cementas, c) cheminės medžiagos (įskaitant trąšas, amoniaką), d) celiuliozė ir popierius.	Skatinti gamintojus pereiti prie tvarios praktikos sektoriuose, kuriuose sunku sumažinti išmetamą teršalų kiekį, siekiant, visų pirma gamybos sektoriuose, kuriuose esama pasaulinės perteklinės pasiūlos, remti daug ŠESD išskiriančių technologijų pakeitimą technologijomis, kuriomis reikšmingai prisidedama prie klimato kaitos švelninimo.	Prieš bendrai sutardamos dėl tinkamų standartų būsimoje dalyvių atliekamoje peržiūroje, dalyvės turi taikyti Susitarimo 54–59 straipsniuose nustatytas bendrosios linijos procedūras, kad pateiktų pasiūlymą dėl mažataršės gamybos projekto. Pasiūlyme nurodomas pagaminto produkto gamybos taršos šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis intensyvumas, apskaičiuotas pagal ŠESD ataskaitų teikimo	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
			protokolą, atsižvelgiant į išmetamą ŠESD kiekį, patenkantį į 1 ir 2 taikymo sritis. Pasiūlyme pateikiamas pagrindimas, kodėl šis lygis laikytinas mažu išmetamųjų teršalų kiekiu. Ši informacija turi būti paremta dokumentais, kurie pateikiami kartu su pasiūlymu. Projektų, susijusių su sutartimis, kurių vertė ne mažesnė kaip 20 mln. SST, atveju nepriklausoma trečioji šalis atskirai arba tuo metu, kai rengiami projekto dokumentai, atlieka projekto peržiūrą. Šie pirmiau nurodyti dokumentai standartine forma skelbiami EBPO interneto svetainėje pirmojo lėšų išmokėjimo dieną (remiantis EBPO eksporto kreditų ir kreditų garantijų darbo grupės (ECG) A kategorijos projektų skaidrumo gairėmis).	

([1]) Ne vėliau kaip iki 2026 m. birželio 30 d. dalyvės peržiūrės iki to laiko parengtus tarptautinius standartus ir nuspręs, ar juos įtraukti į šią kategoriją.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
H KATEGORIJOS PROJEKTAI. Visai netaršus ir mažataršis transportas				
1 RŪŠIS. Visai netaršus transportas ir jam pritaikyta infrast-ruktūra ([1])	Visai netaršių transporto priemonių parkai, įskaitant kelių transporto priemones, transporto, naudojančio kontaktinį tinklą ar bėgius, sistemas ([2]) ir vandens transporto priemones, ir susijusi infrastruktūra, būtina tokių transporto priemonių eksploatavimui ([3]).	Perėjimas prie visai teršalų tiesiogiai iš variklio neišmetančių transporto priemonių parkų yra itin svarbus siekiant sušvelninti klimato kaitą.	Kilnojamojo turto tiesiogiai iš variklio išmetamas CO_2 kiekis lygus nuliui. Visai netaršios transporto priemonės apima elektrines transporto priemones ir transporto priemones su kuro elementais. Krovininis transportas, įskaitant transporto priemones, traukinius, vagonus ar laivus, ir infrastruktūra, būtina tokioms transporto priemonėms eksploatuoti, neturi būti skirti iškastiniam kurui transportuoti ar saugoti. Susijusios infrastruktūros atveju, pranešime apie projektą aprašomas ryšys tarp visai netaršių transporto priemonių ir infrastruktūros, įskaitant tai, kaip ji yra būtina tokioms transporto priemonėms eksploatuoti.	22 metai – viso transporto ir jam pritaikytos infrastruktūros, išskyrus laivus, atveju. 18 metų – laivų atveju.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
			Kad laivų atveju būtų nustatytas ilgesnis nei 18 metų grąžinimo laikotarpis, dalyvės turi taikyti Susitarimo 54–59 straipsniuose nustatytas bendrosios linijos procedūras. Pasiūlyme turi būti pagrįsta, kodėl reikia ilgesnio grąžinimo laikotarpio. Ilgiausias grąžinimo laikotarpis neviršija 22 metų.	
2 RŪŠIS. Mažataršis geležinkelis ir jam pritaikyta infrastruktūra	Mažataršis geležinkelių transportas, įskaitant elektrinius šilumvežius ir hibridinius lokomotyvus, ir susijusi infrastruktūra, būtina tokioms transporto priemonėms eksploatuoti.	Skatinti hibridinį ir mažataršį geležinkelių transportą, kai jį naudojant bus reikšmingai sumažintas išmetamųjų teršalų kiekis ir prisidedama prie klimato kaitos švelninimo.	Elektriniai šilumvežiai, traukiniai, keleiviniai ir prekiniai vagonai tiesiogiai iš variklio neišmeta CO_2, kai yra eksploatuojami geležinkelyje su būtina infrastruktūra, o jei tokios infrastruktūros nėra, naudojamas įprastinis variklis (elektriniai šilumvežiai).	20 metų
3 RŪŠIS. Mažataršis sunkusis transportas ir jam pritaikyta infrastruktūra	Pramoniniams tikslams arba kroviniams vežti naudojamos per jungtį įkraunamos hibridinės elektrinės transporto priemonės ir susijusi infrastruktūra, būtina tokioms transporto priemonėms eksploatuoti. Pramoniniams tikslams arba kroviniams vežti naudojamos hibridinės elektrinės transporto priemonės.	Skatinti hibridines ir mažataršes transporto priemones, kai jas naudojant bus reikšmingai sumažintas išmetamųjų teršalų kiekis ir prisidedama prie klimato kaitos švelninimo.	Per jungtį įkraunamos hibridinės elektrinės transporto priemonės tiesiogiai iš variklio neišmeta CO2, kai yra eksploatuojamos naudojant elektrinį variklį, o kitais atvejais naudojamas įprastinis variklis. Hibridinės elektrinės transporto priemonės tiesiogiai iš variklio išmeta 35 % mažiau CO2 arba jų energijos vartojimo efektyvumas yra 35 % didesnis, palyginti su atitinkamomis įprastinėmis naujausių modelio metų transporto priemonėmis.	20 metų – per jungtį įkraunamų hibridinių elektrinių transporto priemonių atveju. 18 metų – hibridinių elektrinių transporto priemonių atveju.
4 RŪŠIS. Mažataršis vandens transportas	Šiai projekto kategorijai priskiriamiems sandoriams ir toliau taikomos II skyriaus sąlygos, kol bus gauti tolesnių dalyvių diskusijų dėl taikytinų konkrečių kriterijų, standartų ir apibrėžčių rezultatai.			

(1) Praėjus trejiems metams nuo įsigaliojimo laivai šiai projektų rūšiai nebepriklauso, nebent dalyvės susitartų kitaip.

(2) Konkrečios transporto, naudojančio kontaktinį tinklą ar bėgius, sistemų, tinkamų remti pagal šio priedėlio sąlygas, rūšys: 1) bet kokio tipo geležinkelių transporto sistema; 2) troleibusų transporto sistemos; 3) lyninio transporto sistemos. Su laisvalaikio veikla, pvz., slidinėjimu, susijusios lyninio transporto sistemos nelaikomos tinkamomis remti pagal šį priedėlį.

(3) Susijusios infrastruktūros pavyzdžių sąrašas: kontrolės (signalizavimo ir kitos IT) sistemos, elektrifikacija, bėgiai, orinių linijų laidai ir kabeliai, atramos, baterijų įkrovimo infrastruktūra, vandenilio degalų pildymo infrastruktūra ir susiję statybos darbai.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
I KATEGORIJOS PROJEKTAI. Švariai energijai reikalingos naudingosios iškasenos ir rūdos ([1])				
	Įrenginių, naudojamų naudingųjų iškasenų ir rūdų gavybos iš sausumoje esančių šaltinių atliekų perdirbime, apdorojime ir (arba) rafinavime (įskaitant metalizaciją), kai vykdant šiuos procesus gautas produktas sudaro tinkamų remti projektų (arba tinkamų remti projektų dalių), kurie nurodyti I priedėlio dalyse A kategorija – 1 rūšis. Atsinaujinančioji energija, E kategorija – 2 rūšis. Baterijų gamyba ir perdirbimas, tiekimo grandinės dalį, statyba. Iliustracinis sąrašas: — varis, — kobaltas, — nikelis, — litis, — retųjų žemių elementai, — chromas, — cinkas, — platinos grupės metalai, — aliuminis.	Užtikrinti stabilų ir įperkamą medžiagų, itin svarbių siekiant švelninti klimato kaitą, tiekimą pagal šį priedėlį tinkamų remti projektų (arba jų dalių) tiekimo grandinėje.	Prieš parengiant tinkamus standartus, kuriuos dalyvės peržiūrės vėliau, dalyvės taikys Susitarimo 54–59 straipsniuose nustatytas bendrosios linijos procedūras, kad pateiktų pasiūlymą dėl švariai energijai reikalingų naudingųjų iškasenų ir rūdų projekto. Ši informacija bus paremta dokumentais, kurie pateikiami kartu su pasiūlymu. Rūdų ar naudingųjų iškasenų gavybos, apdorojimo ir rafinavimo projektų atveju, pasiūlyme nurodomas pagaminto produkto taršos šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis intensyvumas, apskaičiuotas pagal ŠESD ataskaitų teikimo protokolą, atsižvelgiant į išmetamą ŠESD kiekį, patenkantį į 1 ir 2 taikymo sritis. Jame taip pat pateikiama informacija apie tai, kokių priemonių buvo imtasi siekiant sumažinti išmetamą ŠESD kiekį. Gavybos projektų atveju, pasiūlyme pateikiama informacija apie naudingųjų iškasenų atsargų naudojimo trukmę, apskaičiuotą remiantis tarptautiniu mastu pripažintomis ir priimtomis kasybos pramonės gairėmis, ir susijęs taikomo grąžinimo termino pagrindimas. Pasiūlyme taip pat pateikiamas aprašymas, kuriuo įrodoma, kad: — reikšminga įrenginiais išgaunamų produktų dalis sudarys tinkamų remti projektų (arba tinkamų remti projektų dalių), kurie nurodyti I priedėlio dalyse A kategorija – 1 rūšis. Atsinaujinančioji energija, E kategorija – 2 rūšis. Baterijų gamyba ir perdirbimas, tiekimo grandinės dalį; arba	22 metai

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
			— galioja teisiškai įpareigojantis susitarimas, pagal kurį reikalaujama, kad reikšminga įrenginiais išgaunamų produktų dalis sudarytų tinkamų remti projektų (arba tinkamų remti projektų dalių), kurie nurodyti I priedėlio dalyse A kategorija – 1 rūšis. Atsinaujinančioji energija, E kategorija – 2 rūšis. Baterijų gamyba ir perdirbimas, tiekimo grandinės dalį; arba — projektu aiškiai prisidedama prie didesnio naudingųjų iškasenų arba rūdų, kurios tarptautiniu mastu vertinamos kaip esminiai atsinaujinančiųjų išteklių energijos komponentai, tiekimo, įskaitant tinkamus remti projektus (arba tinkamas remti projektų dalis), nurodytus I priedėlio dalyse A kategorija – 1 rūšis. Atsinaujinančioji energija, E kategorija – 2 rūšis. Baterijų gamyba ir perdirbimas, ir pagal scenarijų, atitinkantį Paryžiaus susitarimo tikslus, prognozuojama, kad bendra tokių naudingųjų iškasenų ar rūdų paklausa per ateinančius du dešimtmečius reikšmingai išaugs. — Jei dalyvės priima pasiūlymą, apie projektą standartine forma pranešama EBPO interneto svetainėje pirmojo lėšų išmokėjimo dieną.	

([1]) Ne vėliau kaip iki 2026 m. birželio 30 d. dalyvės peržiūrės iki to laiko parengtus tarptautinius standartus ir nuspręs, ar juos įtraukti į šią kategoriją.

Projekto kategorija	Apibrėžtis	Pagrindimas	Taikytini standartai arba galiojimo peržiūros tvarkaraštis	Ilgiausias grąžinimo laikotarpis
J KATEGORIJOS PROJEKTAI. Švariojo skystojo ir dujinio kuro gamyba				
	Šiai projekto kategorijai priskiriamiems sandoriams ir toliau taikomos II skyriaus sąlygos, kol bus gauti tolesnių dalyvių diskusijų dėl taikytinų konkrečių kriterijų, standartų ir apibrėžčių rezultatai.			

II priedėlis

Prisitaikymo prie klimato kaitos projektų tinkamumo kriterijai

Projektas laikomas atitinkančiu kriterijus taikyti šiame Sektorių susitarime nustatytas maksimalias finansines sąlygas, jei:

a) projektu mažinamas konkrečios vietovės pažeidžiamumas dėl klimato kaitos. Šis sumažinimas aiškiai nurodytas ir paaiškintas projekto dokumentuose, aiškiai nurodant ketinimą spręsti nustatyto pažeidžiamumo dėl klimato kaitos problemą ir pateikiant analizę, kurioje aiškiai ir tiesiogiai susiejamos pažeidžiamumo dėl klimato kaitos aplinkybės ir konkreti projekto veikla, susijusi su prisitaikymu prie klimato kaitos, kuria sprendžiama pažeidžiamumo dėl klimato kaitos problema. Ta konkrečia projekto veikla apibrėžiama projekto dalis, kuria tiesiogiai sprendžiama pažeidžiamumo dėl klimato kaitos problema. Jei prisitaikymas prie klimato kaitos yra konkrečios projekto veiklos tikslas, kriterijus atitinka tik ta veikla. Jei prisitaikymas prie klimato kaitos yra viso projekto tikslas arba techniškai neįmanoma atskirti projekto veiklos, susijusios su prisitaikymu prie klimato kaitos ir su juo nesusijusios, laikoma, kad visu projektu tiesiogiai sprendžiama pažeidžiamumo dėl klimato kaitos problema ir jis atitinka kriterijus;

b) projektų, susijusių su sutartimis, kurių vertė ne mažesnė kaip 20 mln. SST, atveju nepriklausoma trečioji šalis atskirai arba tuo metu, kai rengiami projekto dokumentai, atlieka projekto peržiūrą. Peržiūra skelbiama viešai, pavyzdžiui, projekto interneto svetainėje arba atitinkamos viešosios įstaigos interneto svetainėje. Atliekant peržiūrą patikrinamas pirmiau esančioje a dalyje pateiktas pagrindimas. Be to, projektų, susijusių su sutartimis, atveju, kai techniškai neįmanoma atskirti veiklos, susijusios su prisitaikymu prie klimato kaitos ir su juo nesusijusios, atliekant peržiūrą patikrinama, ar techniškai neįmanoma atskirti projekto komponentų;

c) projekto naudinga trukmė viršija grąžinimo laikotarpį.

II PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ BRANDUOLINĖMS ELEKTRINĖMS

I SKYRIUS

Sektorių susitarimo taikymo sritis

1. **Taikymo sritis**

a) Šiame Sektorių susitarime pateikiamos nuostatos, kurios taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis dėl:

1) branduolinių elektrinių ar jų dalių, t. y. visų komponentų, įrenginių, medžiagų ir paslaugų, įskaitant darbuotojų mokymą, kurie tiesiogiai būtini statant ir perduodant eksploatuoti tokias elektrines, eksporto;

2) esamų branduolinių elektrinių modernizavimo;

3) branduolinio kuro tiekimo ir sodrinimo;

4) panaudoto kuro tvarkymo.

b) Šis Sektorių susitarimas netaikomas:

1) objektams, kurie yra už branduolinės elektrinės teritorijos ribų ir už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, visų pirma sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliu, elektros linijomis, skirstymo stotimi ([1]) ir vandens tiekimu, taip pat sąnaudoms, atsirandančiomis pirkėjo šalyje dėl oficialios patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės leidimas, statybos leidimas, kuro pakrovimo leidimas);

2) pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms už branduolinės elektrinės teritorijos ribų;

3) oficialiai paramai, teikiamai nutraukiant branduolinės elektrinės eksploataciją.

II SKYRIUS

Eksporto kreditų nuostatos

2. **Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

a) Grąžinimo laikotarpis prekėms ir paslaugoms, kurioms taikomas šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 1 punktas yra ne ilgesnis kaip 22 metai.

b) Grąžinimo laikotarpis prekėms ir paslaugoms, kurioms taikomas šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 2 punktas, kai bendra modernizavimo vertė yra 80 mln. SST ar daugiau ir kai elektrinės veikla gali būti pratęsta bent numatytam kredito grąžinimo laikotarpiui, yra ne ilgesnis kaip 22 metai. Grąžinimo laikotarpis visų kitų sandorių, kuriems taikomas šio Sektorių susitarimo 1 straipsnio a dalies 2 punktas, atveju yra ne ilgesnis kaip 15 metų.

c) Grąžinimo laikotarpis pradiniam kuro kroviniui yra ne ilgesnis kaip ketveri metai nuo pristatymo. Grąžinimo laikotarpis paskesniems pakartotiniams branduolinio kuro kroviniams yra ne ilgesnis kaip dveji metai nuo pristatymo.

d) Grąžinimo laikotarpis panaudoto kuro šalinimui yra ne ilgesnis kaip dveji metai.

e) Grąžinimo laikotarpis sodrinimui ir panaudoto kuro tvarkymui yra ne ilgesnis kaip penkeri metai.

([1]) Tačiau kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat branduolinės elektrinės pirkėjas ir sutartis sudaroma dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, sąlygos pirminei skirstymo stočiai nėra palankesnės nei branduolinei elektrinei.

3. **Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas**

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis ir reguliariai mokamomis dalimis arba, kai tinkama (pvz., jei parama teikiama nuomos sandoriams arba atskirų mašinų ar įrangos eksportui), lygiomis dalimis kartu su palūkanomis.

b) Pagrindinė suma grąžinama ne rečiau kaip kas metus, pirmąją pagrindinės sumos dalį sumokant ne vėliau kaip po vienų metų nuo kredito pradžios.

c) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Jeigu pagrindinė suma grąžinama atliekant metinius mokėjimus, palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po dvylikos mėnesių nuo kredito pradžios.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

e) Tinkamai pagrįstais atvejais, kai neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio, leidžiamo pagal a ir b dalyse išdėstytus parametrus, terminai, eksporto kreditai, remiami pagal šį Susitarimą, gali būti teikiami taikant šiuos apribojimus:

1) viena ar kelios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 35 % pagrindinės kredito sumos;

2) pirmoji pagrindinės sumos dalis grąžinama ne vėliau kaip po 36 mėnesių nuo kredito pradžios;

3) grąžinimo laikotarpio ilgiausia vidutinė svertinė trukmė yra 70 % sandorio grąžinimo laikotarpio arba šešeri metai, priklausomai nuo to, kuri ilgesnė.

4. **Oficiali parama branduoliniam kurui ir su branduoliniu kuru susijusioms paslaugoms**

Nedarant poveikio šio Sektorių susitarimo 5 straipsnio nuostatoms, dalyvės nemokamai netiekia branduolinio kuro ar neteikia su juo susijusių paslaugų.

5. **Pagalba**

Dalyvės neteikia paramos pagalbai.

III SKYRIUS

Tvarka

6. **Išankstinis pranešimas**

a) Dalyvė, kuri ketina teikti paramą pagal šio Sektorių susitarimo nuostatas, ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 10 mln. SST, prisiėmimo pagal Susitarimo 44 straipsnį pateikia išankstinį pranešimą. Dėl sandorių, kurie buvo remiami pagal 3 straipsnio e dalį, dalyvės, *inter alia*, pateikia:

1) išsamią informaciją apie remiamą grąžinimo modelį ir priežasčių, dėl kurių neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir turimo skolos grąžinimo modelio terminai, paaiškinimą, jei remiama pagal 3 straipsnio a dalį ir 3 straipsnio b dalį, ir

2) dėl sandorių, kurių grąžinimo modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų – išsamų ir tinkamą remiamo grąžinimo modelio pagrindimą.

b) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms savo galutinį sprendimą, kad sudarytų sąlygas įvertinti sukauptą patirtį.

IV SKYRIUS

Peržiūra

7. **Peržiūra ir stebėsena**

Dalyvės periodiškai, bet ne vėliau kaip iki 2023 m. pabaigos, peržiūri šio Sektorių susitarimo nuostatas.

III PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ CIVILINIAMS ORLAIVIAMS

1 DALIS

Bendrosios nuostatos

1. **Tikslas**

a) Šio Sektorių susitarimo tikslas – nustatyti nuspėjamo, nuoseklaus ir skaidraus oficialiai remiamų eksporto kreditų, skiriamų civilinių orlaivių ir kitų prekių ir paslaugų, nurodytų 4 straipsnio a dalyje, pardavimui ar nuomai, naudojimo sistemą. Šiuo Sektorių susitarimu siekiama sudaryti vienodas tokių eksporto kreditų teikimo sąlygas ir taip skatinti eksportuotojų konkurenciją, pagrįstą eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe ir kainomis, o ne palankiausiomis oficialiai remiamomis finansinėmis sąlygomis.

b) Šiame Sektorių susitarime nustatytos palankiausios oficialiai remiamų eksporto kreditų teikimo sąlygos.

c) Todėl šiuo Sektorių susitarimu siekiama nustatyti proporcingą pusiausvyrą, dėl kurios visose rinkose būtų:

1) išlyginamos dalyvių konkurencinės finansinės sąlygos;

2) neutralizuojama oficiali dalyvių parama kaip veiksnys renkantis iš konkuruojančių prekių ir paslaugų, nurodytų 4 straipsnio a dalyje;

3) išvengiama šio Sektorių susitarimo dalyvių ir kitų finansavimo šaltinių konkurencijos iškraipymų.

d) Šio Sektorių susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės) pripažįsta, kad jo nuostatos parengtos vieninteliam šio Sektorių susitarimo tikslui pasiekti ir kad šiomis nuostatomis nedaromos poveikis kitoms Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) dalims ir jų pakeitimams.

2. **Statusas**

Šis Sektorių susitarimas yra savanoriškas jo dalyvių susitarimas ir Susitarimo III priedas; jis yra sudėtinė Susitarimo dalis ir juo pakeičiamas 2007 m. liepos mėn. įsigaliojęs Sektorių susitarimas.

3. **Dalyvavimas**

Šiuo metu dalyvės yra šios: Australija, Brazilija, Kanada, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos. Bet kuri šalis, kuri nėra dalyvė, gali tapti dalyve pagal I priedėlyje nustatytą tvarką.

4. **Taikymo sritis**

a) Sektorių susitarimas taikomas visai oficialiai valstybės ar valstybės vardu teikiamai paramai, kurios grąžinimo laikotarpis yra dveji ar daugiau metų:

1) naujų civilinių orlaivių ir juose įrengtų variklių, įskaitant pirkėjo pateiktą įrangą, eksportui;

2) naudotų, pertvarkytų ir atnaujintų civilinių orlaivių ir juose įrengtų variklių, įskaitant kiekvienu atveju pirkėjo pateiktą įrangą, eksportui;

3) atsarginių variklių eksportui;

4) civilinių orlaivių ir variklių atsarginių dalių eksportui;

5) civilinių orlaivių ir variklių priežiūros ir aptarnavimo sutartims;

6) civilinių orlaivių techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams ir atnaujinimui;

7) variklių dalių komplektų eksportui.

b) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiai:

1) eksporto kredito garantijomis arba draudimu (grynuoju draudimu);

2) oficialia finansavimo parama:

— tiesioginiu kreditavimu (finansavimu) ir refinansavimu arba

— palūkanų normų subsidijomis,

3) bet kokiu minėtųjų būdų deriniu.

c) Šis Sektorių susitarimas netaikomas oficialiai paramai:

1) naujų ar naudotų karinių orlaivių ir susijusių prekių ir paslaugų, išvardytų a dalyje, įskaitant naudojamus kariniais tikslais, eksportui;

2) naujiems ar naudotiems skrydžių treniruokliams.

5. **Šalims, kurios nėra dalyvės, teikiama informacija**

Dalyvė, vadovaudamasi abipusiškumo principu, konkurencijos sąlygomis vienodai atsako tiek į šalies, kuri nėra dalyvė, tiek į dalyvės prašymą dėl finansinių sąlygų, kurias ji siūlo taikyti savo oficialiai paramai.

6. **Parama pagalbai**

Dalyvės bendrosios linijos tvarka neremia pagalbos, išskyrus humanitariniais tikslais.

7. **Veiksmai nuostoliams išvengti arba kuo labiau sumažinti**

Šiuo Sektorių susitarimu dalyvėms nedraudžiama susitarti dėl palankesnių finansinių sąlygų negu numatytosios šiame Sektorių susitarime, jei tokio veiksmo imamasi įsigaliojus eksporto kredito susitarimui ir papildomiems dokumentams ir jei tais veiksmais ketinama tik išvengti nuostolių dėl galimų nemokėjimo atvejų ar reikalavimų ar juos kuo labiau sumažinti. Per 20 darbo dienų nuo dalyvės susitarimo su pirkėju (paskolos gavėju) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms ir EBPO sekretoriatui (toliau – Sekretoriatas) apie pasikeitusias finansines sąlygas. Pranešime pateikiama informacija (įskaitant motyvus) apie naujas finansines sąlygas, naudojant IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

2 DALIS

Nauji orlaiviai

I SKYRIUS

Aprėptis

8. **Nauji orlaiviai**

a) Šiame sektorių susitarime naujas orlaivis:

1) orlaivis, įskaitant pirkėjo pateiktą įrangą, ir tokiame orlaivyje įrengti varikliai, kurie priklauso gamintojui ir kurie anksčiau nepristatyti ir nenaudoti pagal jo paskirtį vežti keleivius ir (arba) krovinį, ir

2) atsarginiai varikliai ir atsarginės dalys, laikomi pradinio orlaivio užsakymo dalimi pagal 20 straipsnio a dalies ir 22 straipsnio b dalies nuostatas.

b) Neatsižvelgdama į a dalies nuostatas dalyvė gali paremti naujiems orlaiviams taikomas sąlygas, jei dėl sandorio, tai dalyvei iš anksto apie tai pranešus, buvo sudaryti laikini finansavimo susitarimai, nes oficialios paramos teikimas buvo atidėtas; toks atidėjimas negali būti ilgesnis nei 18 mėnesių. Tokiais atvejais grąžinimo laikotarpis ir galutinė grąžinimo data yra tokie patys kaip laikotarpis, taikytinas, jei oficiali parama orlaivio pardavimui ar nuomai būtų suteikta nuo orlaivio pradinio pristatymo datos.

II SKYRIUS

Finansinės sąlygos

Eksporto kreditų finansinės sąlygos apima visas šio skyriaus nuostatas ir jos laikomos tarpusavyje susijusiomis.

9. **Tinkama valiuta**

Oficialiai finansavimo paramai tinkamos valiutos yra euras, Japonijos jena, JK svaras sterlingų, JAV doleris ir kita visiškai konvertuojama valiuta, kurios duomenų galima gauti III priedėlyje minėtoms minimalioms palūkanų normoms apskaičiuoti.

10. **Pradinė įmoka ir didžiausia oficiali parama**

a) Sandoriuose su pirkėjais (paskolos gavėjais), kurie priskiriami 1 rizikos kategorijai (žr. II priedėlio 1 lentelę), dalyvės:

1) reikalauja minimalios 20 % orlaivio grynosios kainos pradinės įmokos kredito pradžioje arba iki jos;

2) neteikia oficialios paramos, viršijančios 80 % orlaivio grynosios kainos.

b) Sandoriuose su pirkėjais (paskolos gavėjais), kurie priskiriami 2–8 rizikos kategorijoms (žr. II priedėlio 1 lentelę), dalyvės:

1) reikalauja minimalios 15 % orlaivio grynosios kainos pradinės įmokos kredito pradžioje arba iki jos;

2) neteikia oficialios paramos, viršijančios 85 % orlaivio grynosios kainos.

c) 8 straipsnio b dalį taikanti dalyvė didžiausią oficialios paramos sumą sumažina pagrindinės sumos dalimi, kuri laikoma mokėtina nuo kredito pradžios, kad užtikrintų, jog išmokėjimo metu likutis būtų toks, tartum toks oficialiai remiamas eksporto kreditas būtų suteiktas pristatymo metu. Tokiomis aplinkybėmis prieš pristatymą dalyvė turi gauti oficialios paramos prašymą.

11. **Minimalios priemokų normos**

a) Oficialią paramą teikiančios dalyvės oficialiai remiamo kredito sumai taiko ne mažesnę nei minimalią priemokų normą, kuri nustatyta pagal II priedėlį.

b) Prireikus dalyvės naudoja sutartą priemokų normos perskaičiavimo modelį metiniams skirtumams, apskaičiuotiems pagal oficialios paramos likutį, konvertuoti į pavienes išankstines priemokų normas, apskaičiuotas pagal pradinę oficialios paramos sumą.

12. **Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

a) Visiems naujiems orlaiviams grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 12 metų.

b) Išskirtiniu atveju ir gavus išankstinį pranešimą leidžiama taikyti ne ilgesnį kaip 15 metų grąžinimo laikotarpį. Šiuo atveju taikomas 35 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį.

c) Grąžinimo laikotarpis nepratęsiamas su komerciniais skolintojais dalijantis garantijos dėl oficialiai remiamo eksporto kredito teisėmis *pari passu* pagrindu.

13. **Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas**

a) Dalyvės taiko 1 arba 2 punktuose aprašytą pagrindinės sumos grąžinimo ir palūkanų mokėjimo modelį ([1]):

1) Pagrindinė kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos kartu lygiomis dalimis:

— dalys mokamos ne rečiau kaip kas tris mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo kredito pradžios,

— priešingu atveju ir pateikus išankstinį pranešimą (jei tai nėra *de minimis* sandoris) dalys mokamos kas šešis mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Šiuo atveju taikomas 15 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį,

— jei sudaromas sandoris su kintamosiomis palūkanų normomis, pagrindinis amortizuojamas modelis nustatomas visam laikotarpiui, ne vėliau kaip penkios darbo dienos iki išmokėjimo dienos, remiantis kintamosiomis palūkanomis arba palūkanų normų apsikeitimo sandoriais tuo metu.

2) Pagrindinė kredito suma grąžinama lygiomis dalimis, palūkanas mokant nuo mažėjančių likučių:

— dalys mokamos ne rečiau kaip kas tris mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo kredito pradžios.

— Priešingu atveju ir pateikus išankstinį pranešimą (jei tai nėra *de minimis* sandoris) dalys mokamos kas šešis mėnesius, pirmąją dalį sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Šiuo atveju taikomas 15 % papildomas mokestis prie minimalių priemokų normų, apskaičiuotų pagal II priedėlį.

b) Neatsižvelgiant į a dalį ir pateikus išankstinį pranešimą pagrindinės sumos grąžinimas gali būti struktūrizuotas, kad būtų įtrauktas visų likučių galutinis mokėjimas konkrečią dieną. Tokiu atveju pagrindinės sumos grąžinimas iki galutinio mokėjimo bus struktūrizuotas kaip nustatyta a dalyje, remiantis amortizacijos laikotarpiu, kuris neturi būti ilgesnis nei ilgiausias grąžinimo laikotarpis, nustatytas remiamos prekėms ir paslaugoms.

c) Neatsižvelgiant į a dalį pagrindinės sumos grąžinimas gali būti struktūrizuotas skolininkui mažiau palankiomis sąlygomis.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos nekapitalizuojamos.

14. **Minimalios palūkanų normos**

a) Oficialią finansavimo paramą teikiančios dalyvės taiko minimalias kintamąsias palūkanų normas arba minimalias fiksuotąsias palūkanų normas pagal III priedėlio nuostatas.

b) Reaktyviniams orlaiviams, kurių grynoji kaina ne mažesnė kaip 35 mln. JAV dolerių, oficiali finansavimo parama CIRR pagrindu teikiama tik išskirtinėmis aplinkybėmis. Tokią paramą ketinanti skirti dalyvė ne vėliau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki galutinio įsipareigojimo praneša apie tai visoms kitoms dalyvėms ir nurodo paskolos gavėją.

c) Palūkanų normoms nepriskiriami jokie 11 straipsnyje nurodytų priemokų ar 16 straipsnyje nurodytų mokesčių pavidalo mokėjimai.

([1]) *Ex-ante* informacijos teikimo apie grąžinimą kas šešis mėnesius reikalavimas netaikomas sandoriams dėl mažų orlaivių, kurių bendra finansuota suma nesiekia 5 mln. USD (i.e., *de minimis* sandoriams).

15. **Palūkanų normų subsidijos**

Palūkanų normų subsidijas teikiančios dalyvės laikosi šio Sektorių susitarimo finansinių sąlygų ir reikalauja, kad bet kuris palūkanų normų subsidijų sandorio šalimi esantis bankas ar kita finansų įstaiga sandoryje dalyvautų tik laikydamasi sąlygų, kurios visais atžvilgiais atitinka šio Sektorių susitarimo finansines sąlygas.

16. **Mokesčiai**

a) Priklausomai nuo turimų priemokų laikotarpio apribojimų, oficialią paramą grynojo draudimo forma teikiančios dalyvės turimų priemokų mokestį nepanaudotai oficialios paramos daliai per turimų priemokų laikotarpį taiko taip:

1) pirmam turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: nulis bazinių punktų per metus;

2) antram turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: 12,5 bazinių punktų per metus;

3) trečiam ir paskutiniam turimų priemokų šešių mėnesių laikotarpiui: 25 baziniai punktai per metus.

b) Tiesioginio kredito (finansavimo) forma oficialią pagalbą teikiančios dalyvės taiko tokius mokesčius:

1) susitarimo (struktūrizavimo) mokestis: 25 baziniai punktai nuo išmokėtos sumos, mokėtini kiekvienos išmokos metu;

2) įsipareigojimo (turimų priemokų) mokestis: 20 bazinių punktų per metus nuo nepanaudotos oficialiai remiamo eksporto kredito per turimų priemokų laikotarpį išmokėtinos dalies, mokami pabaigoje;

3) administravimo mokestis: penki baziniai punktai per metus nuo nesumokėtos oficialios paramos sumos, mokami pabaigoje. Kitu atveju dalyvės gali pasirinkti šį mokestį nuo išmokėtos sumos mokėti pradžioje, kiekvienos išmokos metu, pagal 11 straipsnio b dalį.

17. **Bendras finansavimas**

Neatsižvelgiant į 14 ir 16 straipsnius, teikdamos bendrą finansavimą, kai oficiali parama teikiama tiesioginio kredito ir grynojo draudimo forma ir kai grynasis draudimas sudaro ne mažiau kaip 35 % oficialiai remiamos sumos, tiesioginį kreditą teikiančios dalyvės taiko tas pačias finansines sąlygas, įskaitant mokesčius, kurias taiko finansų įstaiga pagal grynąjį draudimą, kad būtų užtikrinta grynojo draudimo teikėjo ir tiesioginio skolintojo visų sąnaudų atitiktis. Tokiomis aplinkybėmis tokią paramą teikianti dalyvė praneša, kokiomis finansinėmis sąlygomis, įskaitant mokesčius, skiriama parama, naudodama IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

3 DALIS

Naudoti orlaiviai, atsarginiai varikliai, atsarginės dalys, priežiūros ir aptarnavimo sutartys

I SKYRIUS

Aprėptis

18. **Naudoti orlaiviai ir kitos prekės ir paslaugos**

Ši Sektorių susitarimo dalis taikoma naudotiems orlaiviams ir atsarginiams varikliams ([2]), atsarginėms dalims, techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams, atnaujinimui, priežiūros ir aptarnavimo sutartims, susijusioms su naujais ir naudotais orlaiviais ir variklių dalių komplektais.

([2]) Laikoma, kad šiame I skyriuje nurodyti atsarginiai varikliai apima atsarginius varytuvus.

II SKYRIUS

Finansinės sąlygos

Naudotiems orlaiviams ir atsarginiams varikliams ([3]) taikytinos finansinės sąlygos, išskyrus ilgiausią grąžinimo laikotarpį, atitinka šio Sektorių susitarimo 2 dalies nuostatas.

Paprastai prekės ir paslaugos, išskyrus naujus orlaivius, naudotus orlaivius ir naujus variklius, finansuojamos paskolomis, kurių sutarties vykdymo laikotarpis bus ilgesnis. Todėl kitoms prekėms ir paslaugoms, kurioms taikomas šis Sektorių susitarimas, taikytinos finansinės sąlygos atitinka šio Sektorių susitarimo 2 dalies nuostatas, išskyrus toliau 22 straipsnyje nurodytus atvejus.

19. **Naudotų orlaivių pardavimas**

a) Laikant b dalies nuostatų, naudotiems orlaiviams taikomas ilgiausias grąžinimo laikotarpis nustatomas pagal orlaivio amžių, kaip nurodyta šioje lentelėje:

Orlaivio amžius (metais nuo pradinio pagaminimo datos)	Turtu užtikrintų arba valstybinių sandorių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais)	Kitų nei turtu užtikrintų arba valstybinių sandorių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais)
1	10	8,5
2	9	7,5
3	8	6,5
4	7	6
5–8	6	5,5
Daugiau nei 8	5	5

b) Ilgiausias grąžinimo laikotarpis, taikomas techniškai pertvarkytiems orlaiviams su sąlyga, kad sandoris tenkina visus II priedėlio 19 straipsnio reikalavimus ir kad oficiali parama, jei ji buvo suteikta, šiam techniniam pertvarkymui nebuvo suteikta pagal 21 straipsnio a dalį, nustatomas pagal laikotarpį nuo techninio pertvarkymo datos ir orlaivio amžių, kaip nurodyta šioje lentelėje:

Turtu užtikrintų sandorių dėl techniškai pertvarkytų orlaivių ilgiausio grąžinimo laikotarpio sąlygos (metais)

Laikotarpis nuo techninio pertvarkymo datos (metais)	Orlaivio amžius (metais nuo pradinio pagaminimo datos)					
	1	2	3	4	5–8	Daugiau nei 8
0 (ką tik techniškai pertvarkytas)	10	9	8	8	8	8
1	10	9	8	7	7	7
2	-----	9	8	7	6	6
3 arba daugiau	-----	-----	8	7	6	5

20. **Atsarginiai varikliai**

a) Kai atsarginiai varikliai įsigyjami ar užsakomi su varikliais, skirtais įrengti naujame orlaivyje, oficiali parama atsarginiams varikliams gali būti skiriama taikant tas pačias sąlygas kaip orlaiviui.

([3]) Laikoma, kad šiame II skyriuje nurodyti atsarginiai varikliai apima atsarginius varytuvus.

b) Jei atsarginiai varikliai neįsigyjami kartu su nauju orlaiviu, grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip aštuoneri metai. Atsarginiams varikliams, kurių vieneto vertė yra 10 mln. JAV dolerių arba daugiau, jei sandoris atitinka visus II priedėlio 19 straipsnyje nustatytus reikalavimus, grąžinimo laikotarpis gali būti pailgintas iki 10 metų.

21. **Techninio pertvarkymo, didelių pakeitimų ir atnaujinimo sutartys**

a) Jei sandorio dėl techninio pertvarkymo:

1) vertė yra 5 mln. JAV dolerių arba didesnė ir

— jis atitinka visus II priedėlio 19 straipsnyje nustatytus reikalavimus, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas ne ilgesnis kaip aštuonerių metų grąžinimo laikotarpis,

— jis neatitinka visų II priedėlio 19 straipsnyje nustatytų reikalavimų, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas ne ilgesnis kaip penkerių metų grąžinimo laikotarpis;

2) vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas ne ilgesnis kaip dvejų metų grąžinimo laikotarpis.

b) Jei sandoris sudaromas dėl didelių pakeitimų ar atnaujinimo, dalyvė gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis iki:

1) penkeri metai, jei sutarties vertė yra 5 mln. JAV dolerių ar didesnė, ir

2) dveji metai, jei sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių.

22. **Techninės priežiūros ir aptarnavimo sutartys** [4]**, atsarginės dalys (išskyrus variklius) ir variklių dalių komplektai**

a) Išskyrus 22 straipsnio b dalyje nurodytus atvejus, dalyvės gali siūlyti oficialią paramą, kuriai taikomas grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis nei penkeri metai nuo kredito pradžios, jei sutarties vertė yra 5 mln. JAV dolerių ar didesnė, arba dveji metai, jei sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių.

b) Kai atsarginės dalys įsigyjamos kartu su nauju orlaiviu, oficiali parama gali būti skiriama taikant tas pačias sąlygas kaip orlaiviui, neviršijant 5 % grynosios naujo orlaivio ir įrengtų variklių kainos. Oficialiai paramai atsarginėms dalims, kurių kaina viršija 5 % viršutinę ribą, taikoma 22 straipsnio a dalis.

c) Dalyvės:

1) kredito pradžioje arba iki jos reikalauja minimalios pradinės įmokos – 15 % atsarginių dalių, variklių dalių komplektų ar techninės priežiūros ir aptarnavimo sutarčių, kuriems teikiama parama, grynosios kainos;

2) neteikia oficialios paramos, viršijančios 85 % atsarginių dalių, variklių dalių komplektų arba techninės priežiūros ir aptarnavimų sutarčių, kuriems teikiama parama, grynosios kainos.

d) Taikomos II PRIEDĖLIO 3 SKIRSNYJE (Minimalios priemokų normos prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis) nustatytos SSO MPR taisyklės.

4 DALIS

Skaidrumo procedūros

Visi ryšiai tarp paskirtų kontaktinių centrų kiekvienoje šalyje dalyvėje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., elektroninio pašto sistema, kurią dalyvių ir Sekretoriato ryšiams palengvinti tvarko Sekretoriatas. Jei nesusitariama kitaip, dalyvės visą pagal šią Sektorių susitarimo dalį vykdomą keitimąsi informacija laiko konfidencialiu.

[4] Siekiant išvengti abejonių, techninės priežiūros ir aptarnavimo sutartys apima techninės priežiūros, remonto ir kapitalinio remonto sutartis.

1 SKIRSNIS

Informacijos pateikimo reikalavimai

23. **Informacija apie oficialią paramą**

a) Per mėnesį nuo galutinio įsipareigojimo dienos dalyvė visoms kitoms dalyvėms (ir Sekretoriatui) pateikia IV priedėlyje nurodytą informaciją.

b) Norint pagal III priedėlio 8 straipsnio b dalį nustatyti lyginamąją maržą, informacija apie grynojo draudimo maržas, kaip nurodyta III priedėlio 8 straipsnio c ir d dalyse, Sekretoriatui pateikiama ne vėliau kaip po penkių dienų po kiekvieno mėnesio pabaigos.

2 SKIRSNIS

Keitimasis informacija

24. **Prašymai suteikti informacijos**

a) Dalyvė gali prašyti, kad kita dalyvė suteiktų informacijos apie jos oficialiai remiamų eksporto kreditų naudojimą perkant ar nuomojant orlaivius, kuriems taikomas šis Sektorių susitarimas.

b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias kredito sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.

c) Dalyvė, kuriai siunčiamas toks paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę atsakomąją informaciją. Atsakyme dalyvė kuo aiškiau nurodo, kokį sprendimą ji veikiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas.

d) Visų paklausimų ir atsakymų kopijos siunčiamos Sekretoriatui.

25. **Privačios konsultacijos**

a) Konkurencijos atveju dalyvė gali prašyti surengti privačias konsultacijas su viena ar daugiau dalyvių.

b) Dalyvės su tokiais prašymais sutinka per dešimt darbo dienų.

c) Konsultacijos surengiamos kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų laikotarpiui.

d) Dalyvių pirmininkas kartu su Sekretoriatu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus. Sekretoriatas nedelsdamas visoms dalyvėms paskelbia konsultacijų rezultatus.

26. **Specialios konsultacijos**

a) Dalyvė (inicijuojanti dalyvė), turinti pagrįstų priežasčių mananti, kad kitos dalyvės (dalyvės atsakovės) pasiūlytos finansinės sąlygos yra palankesnės nei nustatytosios šiame Sektorių susitarime, apie tai praneša Sekretoriatui; Sekretoriatas šią informaciją nedelsdamas perduoda dalyvei atsakovei.

b) Dalyvė atsakovė per penkias darbo dienas po to, kai Sekretoriatas pateikia informaciją, išaiškina svarstomos oficialios paramos finansines sąlygas.

c) Po dalyvės atsakovės išaiškinimo inicijuojanti dalyvė gali prašyti, kad Sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį susitikimą su dalyve atsakove šiam klausimui aptarti.

d) Dalyvė atsakovė, prieš imdamasi tolesnių su sandoriu susijusių veiksmų, laukia konsultacijų rezultatų, kurie gaunami tokių konsultacijų dieną.

3 SKIRSNIS

Bendrosios linijos

27. **Bendrųjų linijų nustatymo tvarka ir forma**

a) Bendrųjų linijų pasiūlymai adresuojami tik Sekretoriatui. Bendrųjų linijų registro ar EBPO tinklo aplinkoje Sekretoriato tvarkomoje elektroninėje pranešimų sistemoje inicijuojanti dalyvė neįvardijama. Tačiau Sekretoriatas gali žodžiu įvardyti inicijuojančią dalyvę kitai dalyvei jai to paprašius. Sekretoriatas tokius prašymus registruoja.

b) Bendrosios linijos pasiūlyme nurodoma data ir jis išdėstomas taip:

1) identifikacijos numeris ir žodžiai „Bendroji linija“;

2) importuojančiosios šalies ir pirkėjo (paskolos gavėjo) pavadinimas;

3) sandorio pavadinimas ar kuo tikslesnis jo aprašymas, kad sandoris būtų aiškiai atpažįstamas;

4) bendrosios linijos pasiūlymas dėl palankiausių remtinų sąlygų;

5) žinomų konkuruojančių konkurso dalyvių pilietybė ir pavardės (pavadinimai);

6) konkurso terminas ir konkurso numeris, jei jis žinomas;

7) kita susijusi informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis ir, jei yra, ypatingas aplinkybes.

28. **Atsakymai į bendrųjų linijų pasiūlymus**

a) Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymą pateikiami per 20 kalendorinių dienų, tačiau dalyvės skatinamos atsakyti kuo greičiau.

b) Atsakymas gali būti šių formų: priėmimas, atmetimas, papildomos informacijos prašymas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.

c) Laikoma, kad dalyvė, kuri neatsako arba nurodo neturinti savo pozicijos, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

29. **Bendrųjų linijų priėmimas**

a) Po 20 kalendorinių dienų Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nė viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.

b) Laikoma, kad praėjus šiam papildomam laikotarpiui dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant inicijuojančią dalyvę, gali nurodyti priimsianti bendrąją liniją, jei ją aiškiai priims viena ar kelios dalyvės.

c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis.

30. **Nesutarimas dėl bendrųjų linijų**

a) Jei inicijuojanti dalyvė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per 29 straipsnyje nurodytas papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį laikotarpį jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

b) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 27–29 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis pradinis sprendimas dalyvių neįpareigoja.

31. **Bendrosios linijos įsigaliojimo data**

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą; sutarta bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo.

32. **Bendrųjų linijų galiojimas**

a) Jei nesusitariama kitaip, sutarta bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai Sekretoriatui pranešama, kad ji nebeaktuali ir kad tam pritaria visos dalyvės.

b) Bendroji linija lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė per 14 kalendorinių dienų nuo pradinės galiojimo pabaigos datos kreipiasi dėl pratęsimo ir jei nekyla nesutarimų; Dėl tolesnio pratęsimo galima susitarti ta pačia tvarka.

c) Sekretoriatas stebi bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, elektroninėje pranešimų sistemoje tvarkydamas sąrašą „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“. Atitinkamai Sekretoriatas, *inter alia*, kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

d) Šaliai, kuri nėra dalyvė ir kuri gamina konkuruojantį orlaivį, paprašius Sekretoriatas šiai šaliai, kuri nėra dalyvė, pateikia galiojančias bendrąsias linijas.

4 SKIRSNIS

Suderinimas

33. **Suderinimas**

a) Atsižvelgdama į tarptautines dalyvės prievoles, dalyvė gali suderinti šalies, kuri nėra dalyvė, pasiūlytas oficialios paramos sąlygas.

b) Derinant šalies, kuri nėra dalyvė, pasiūlytas neatitinkančias sąlygas:

1) suderinančioji dalyvė šias sąlygas stengiasi patikrinti;

2) suderinančioji dalyvė ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo praneša Sekretoriatui ir visoms kitoms dalyvėms, kokių pastangų ėmėsi ir kokius rezultatus gavo, taip pat nurodo, kokias sąlygas ji ketina remti;

3) jei konkuruojanti kita dalyvė pareikalauja aptarimo per šį dešimties kalendorinių dienų laikotarpį, suderinančioji dalyvė laukia dar dešimt kalendorinių dienų prieš įsipareigodama tokiomis sąlygomis.

c) Jei suderinančioji dalyvė keičia arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

5 DALIS

Peržiūra ir stebėsena

34. **Stebėsena**

Sekretoriatas stebi šio Sektorių susitarimo įgyvendinimą ir dalyvėms kasmet teikia ataskaitą.

35. **Peržiūra**

Dalyvės pagal a ir b dalyse nustatytus kriterijus ir jose numatytą grafiką peržiūri šiame Sektorių susitarime nustatytą tvarką ir kitas jo nuostatas.

a) Dalyvės įsipareigoja peržiūrėti šį Sektorių susitarimą:

1) 2019 kalendoriniais metais ir vėliau kas ketverius metus, kaskart prieš tris mėnesius Sekretoriatui pateikiant išankstinį pranešimą;

2) dalyvės prašymu po tinkamų konsultacijų, jei Sekretoriatas prieš tris mėnesius pateikė išankstinį pranešimą ir prašančioji dalyvė pateikia raštišką peržiūros priežasčių ir tikslų paaiškinimą ir prieš teikiant prašymą surengtų konsultacijų santrauką;

3) minimalių priemokų normų ir minimalių palūkanų normų atnaujinimo sąlygos nustatomos atitinkamai II ir III priedėliuose;

4) 16 straipsnyje nustatyti mokesčiai taip pat peržiūrimi.

b) Atliekant a dalies 1 punkte nurodytą peržiūrą atsižvelgiama į tai:

1) ar pasiekti 1 straipsnyje nustatyti šio Sektorių susitarimo tikslai, ir į kitus klausimus, kuriuos dalyvė nori aptarti;

2) ar pagrįsti bet kurio šio Sektorių susitarimo aspekto pakeitimai, atsižvelgiant į b dalies 1 punktą.

c) Pripažindama peržiūros svarbą siekiant užtikrinti, kad šio Sektorių susitarimo sąlygos atitiktų dalyvių poreikius, kiekviena dalyvė pasilieka teisę pagal 38 straipsnį pasitraukti iš šio Sektorių susitarimo.

36. **Numatomi darbai**

Bus atsižvelgiama į:

a) dalyvių oficialios paramos teikimo prieš kredito pradžią tvarkos nagrinėjimą;

b) netiesioginėms paskoloms taikomas nuostatas;

c) ilgiausio grąžinimo laikotarpio pratęsimą pagal 19 straipsnį naudotiems orlaiviams, kurie iki juos parduodant buvo iš esmės atnaujinti;

d) ilgiausio grąžinimo laikotarpio pratęsimą pagal 21 straipsnį didelės vertės sutartims;

e) atnaujinimui (21 straipsnis) ir aptarnavimui (22 straipsnis) taikomas nuostatas;

f) Keiptauno tinkamumo kriterijų procesą;

g) suinteresuotosios dalyvės apibrėžtį.

6 DALIS

Baigiamosios nuostatos

37. **Įsigaliojimas**

Šis Sektorių susitarimas įsigalioja 2011 m. vasario 1 d.

38. **Pasitraukimas**

Dalyvė iš šio Sektorių susitarimo gali pasitraukti apie tai raštu pranešdama Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., elektroniniu paštu. Pasitraukimas įsigalioja po šešių mėnesių nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna tokį pranešimą. Pasitraukimas neturės poveikio susitarimams dėl pavienių sandorių, kurie buvo sudaryti iki pasitraukimui įsigaliojant.

I priedėlis

Dalyvavimas orlaivių sektorių susitarime

1. Dalyvės skatina šalis, kurios nėra dalyvės ir kurios plėtoja civilinių orlaivių gamybos pajėgumus, taikyti šio Sektorių susitarimo principus. Tokiomis aplinkybėmis dalyvės ragina šalis, kurios nėra dalyvės, pradėti su jomis dialogą dėl prisijungimo prie SSO sąlygų.

2. Sekretoriatas turėtų užtikrinti, kad šaliai, kuri nėra šio Sektorių susitarimo dalyvė ir kuri domisi galimybėmis ja tapti, būtų pateikta išsami informacija apie su dalyvavimu susijusias sąlygas.

3. Tuomet dalyvės pakviestų šalį, kuri nėra dalyvė, dalyvauti veikloje, kurios imamasi vykdant šį Sektorių susitarimą, ir stebėtojos teisėmis dalyvauti susijusiuose susitikimuose. Toks kvietimas galiotų ne ilgiau kaip dvejus metus ir jį būtų galima vieną kartą atnaujinti dar dvejiems metams. Per šį laikotarpį šalis, kuri nėra dalyvė, kviečiama pateikti savo eksporto kreditavimo, ypač civilinių orlaivių eksporto kreditavimo, sistemos apžvalgą.

4. Šio laikotarpio pabaigoje šalis, kuri nėra dalyvė, nurodo, ar ji ketina tapti šio Sektorių susitarimo dalyve ir laikytis jo principų; patvirtinusi savo dalyvavimą šalis, kuri nėra dalyvė, kasmet prisideda prie sąnaudų, susijusių su šio Sektorių susitarimo įgyvendinimu.

5. Po 30 darbo dienų nuo šio priedėlio 4 straipsnyje nurodyto patvirtinimo dalyvės suinteresuotąją šalį, kuri nėra dalyvė, laiko dalyve.

II priedėlis

Minimalios priemokų normos

Šiame priedėlyje nustatoma tvarka, kurios reikia laikytis nustatant oficialios paramos sandoriui pagal šį Sektorių susitarimą kainą. 1 skirsnyje nustatoma rizikos klasifikavimo tvarka; 2 skirsnyje nustatomos minimalios priemokų normos, taikytinos naujiems ir naudotiems orlaiviams, o 3 skirsnyje – minimalios priemokų normos atsarginiams varikliams, atsarginėms dalims, techniniam pertvarkymui, dideliems pakeitimams ir atnaujinimui, priežiūros ir aptarnavimo sutartims ir variklių dalių komplektams.

1 SKIRSNIS

Rizikos klasifikavimo tvarka

1. Dalyvės susitarė dėl pirkėjų (paskolos gavėjų) rizikos kategorijų sąrašo (toliau – sąrašas); šios rizikos kategorijos atitinka pirkėjų (paskolos gavėjų) paskutinį neužtikrintą kredito reitingą, taikant bendrą reitingavimo skalę, naudojamą vienos kredito reitingų agentūrų (CRA).

2. Rizikos kategorijas nustatys dalyvių paskirti ekspertai, remdamiesi šio priedėlio 1 lentelėje nurodytomis rizikos kategorijomis.

3. Bet kuriuo sandorio etapu (pvz., kampanijos ir pristatymo) sąrašas yra privalomas ir turi būti laikomasi šio priedėlio 15 straipsnio nuostatų.

I. **Rizikos kategorijų sąrašo sudarymas**

4. Prieš įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui dalyvės parengia sąrašą ir dėl jo sutaria; jį tvarko ir visoms dalyvėms konfidencialiai pateikia Sekretoriatas.

5. Paprašius Sekretoriatas gali orlaivius gaminančiai šaliai, kuri nėra dalyvė, konfidencialiai pranešti apie pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją; šiuo atveju Sekretoriatas visoms dalyvėms praneša apie tokį prašymą. Šalis, kuri nėra dalyvė, gali bet kuriuo metu Sekretoriatui pasiūlyti sąrašą papildyti. Šalis, kuri nėra dalyvė ir kuri siūlo papildyti sąrašą, gali dalyvauti rizikos klasifikavimo procedūrose, tartum ji būtų suinteresuotoji dalyvė.

II. **Rizikos kategorijų sąrašo atnaujinimas**

6. Laikantis šio priedėlio 15 straipsnio nuostatų sąrašą galima atnaujinti *ad hoc*, jei dalyvė bet kokiomis priemonėmis praneša apie ketinimą taikyti kitą rizikos kategoriją nei nurodytoji sąraše, arba dalyvė turi nustatyti pirkėjo (paskolos gavėjo), kurio dar nėra sąraše, rizikos kategoriją ([1]) ([2]).

7. Prieš naudodama kitą ar naują rizikos kategoriją dalyvė Sekretoriatui nusiunčia prašymą atnaujinti sąrašą remiantis kita ar nauja rizikos kategorija. Sekretoriatas apie tokį prašymą visoms dalyvėms praneša per dvi darbo dienas, tačiau nenurodo prašymą pateikusios dalyvės tapatybės.

([1]) Jei siūlomas pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos reitingas viršija priimančiosios valstybės rizikos reitingą, pateikiamas paaiškinimas.

([2]) Sandorių, kurių eksporto sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, atveju, jei eksportas susijęs su žemės ūkio paskirties orlaiviais, o galutinis skolininkas yra ūkininkas arba purškimą vykdanti bendrovė, dalyvė gali taikyti, jos nuomone, tinkamą rizikos kategoriją ir praneša apie tokį sandorį pagal šio Sektorių susitarimo 23 straipsnio a dalį. Visų kitų sandorių, kurių eksporto vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, atveju (visų pirma sandorių, kurių galutinis skolininkas yra oro transporto bendrovė arba orlaivių išperkamosios nuomos bendrovė, atveju, neatsižvelgiant į tai, ar eksportas susijęs su žemės ūkio paskirties orlaiviais) dalyvė, kuri nenori laikytis šio priedėlio 6–8 straipsniuose nustatytos rizikos klasifikavimo tvarkos, pirkėjui / paskolos gavėjui, dalyvaujančiam sandoryje, taiko 8 rizikos kategoriją ir praneša apie tokį sandorį pagal šio Sektorių susitarimo 23 straipsnio a dalį.

8. Suinteresuotosioms dalyvėms nustatomas dešimties darbo dienų laikotarpis ([3]), per kurį jos turi sutikti arba nesutikti su siūlomu sąrašo pakeitimu; per šį laikotarpį neatsakius laikoma, kad pasiūlymui pritarta. Jei dešimties dienų laikotarpio pabaigoje pasiūlymui neprieštarauta, laikoma, kad siūlomam sąrašo pakeitimui pritarta. Sekretoriatas sąrašą atitinkamai pataiso ir išsiunčia pranešimą elektroniniu paštu per penkias darbo dienas; pataisytas sąrašas yra privalomas nuo šio pranešimo dienos.

III. **Nesutarimų sprendimas**

9. Jei su siūloma rizikos kategorija nesutinkama, suinteresuotosios dalyvės ekspertų lygmeniu deda visas pastangas susitarti dėl rizikos kategorijos per papildomą dešimties darbo dienų laikotarpį nuo pranešimo apie nesutarimą dienos. Turėtų būti aptartos visos nesutarimui išspręsti būtinos priemonės, prireikus su Sekretoriato pagalba (pvz., telefoninės konferencijos arba privačios konsultacijos). Jei suinteresuotosios dalyvės per minėtą dešimties darbo dienų laikotarpį susitaria dėl rizikos kategorijos, jos praneša Sekretoriatui apie rezultatą, kuriuo remdamasis šis atitinkamai atnaujina sąrašą ir išsiunčia pranešimą elektroniniu paštu per kitas penkias darbo dienas. Pataisytas sąrašas yra privalomas nuo šio pranešimo dienos.

10. Jei ekspertai per dešimt darbo dienų nesusitaria, klausimas perduodamas dalyvėms, kad jos ne ilgiau nei per penkias darbo dienas priimtų sprendimą dėl tinkamos rizikos kategorijos.

11. Jei galiausiai nesusitariama, dalyvė gali kreiptis į kredito reitingų agentūrą, kad ši nustatytų pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją. Tokiais atvejais dalyvių pirmininkas dalyvių vardu pirkėjui (paskolos gavėjui) per dešimt darbo dienų parengia atitinkamą pranešimą. Pranešime nurodomi dalyvių sutarti rizikos vertinimo konsultacijų įgaliojimai. Nustatyta rizikos kategorija įtraukiama į sąrašą ir tampa privaloma iš karto po to, kai Sekretoriatas paskelbia pranešimą dėl atnaujinimo procedūros užbaigimo per penkias darbo dienas.

12. Jei nesusitariama kitaip, patirtas kreipimosi į CRA išlaidas padengia suinteresuotasis pirkėjas (paskolos gavėjas).

13. Kol vykdomos šio priedėlio 9–11 straipsniuose nustatytos procedūros, galioja esama rizikos kategorija (jei ji yra įtraukta į sąrašą).

IV. **Kategorijų galiojimo laikotarpis**

14. Galiojančios rizikos kategorijos yra esamos rizikos kategorijos, įtrauktos į Sekretoriato tvarkomą sąrašą; priemokų normų nurodymai ir įsipareigojimai rengiami tik pagal šias rizikos kategorijas.

15. Rizikos kategorijos galioja ne ilgiau kaip 12 mėnesių nuo Sekretoriato sąraše nurodytos datos, kad dalyviai galėtų pateikti priemokų normų nurodymus ir galutinius įsipareigojimus; konkretaus sandorio atveju galiojimo laikotarpį galima pratęsti papildomiems 18 mėnesių, kai prisiimamas įsipareigojimas arba galutinis įsipareigojimas ir taikomi turimų priemokų mokesčiai. Rizikos kategorijas per 12 mėnesių galiojimo laikotarpį galima peržiūrėti, jei įvyksta svarbių pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos modelio pasikeitimų, pvz., pakinta CRA nurodytas reitingas.

16. Jei dalyvė nepateikia atnaujinimo prašymo ne vėliau kaip likus 20 darbo dienų iki susijusios rizikos kategorijos galiojimo laikotarpio pabaigos, Sekretoriatas šią rizikos kategoriją išbraukia iš kito atnaujinto sąrašo. Nenurodydamas prašymą pateikusios dalyvės Sekretoriatas per dvi darbo dienas apie tokį atnaujinimo prašymą praneša visoms dalyvėms, ir pradedamos taikyti šio priedėlio 9–11 straipsniuose nustatytos procedūros.

([3]) Sandorių, kurių eksporto sutarties vertė yra mažesnė nei 5 mln. JAV dolerių, atveju, išskyrus sandorius, apie kuriuos pagal šio priedėlio 2 išnašą turi būti pranešama pagal 23 straipsnio a dalį, taikomas penkių darbo dienų laikotarpis.

V. **Pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos klasifikavimo prašymai**

17. Jei kampanijos etapu pirkėjas (paskolos gavėjas) prašo nustatyti jo rizikos kategoriją, kuri dar neįtraukta į sąrašą, tas pirkėjas (paskolos gavėjas) gali savo sąskaita prašyti, kad CRA nustatytų orientacinę rizikos kategoriją. Ši kategorija į sąrašą neįtraukiama; dalyvės gali ja remtis atlikdamos rizikos vertinimą.

2 SKIRSNIS

Minimalios priemokų normos naujiems ir naudotiems orlaiviams

I. **Minimalių priemokų normų nustatymas**

18. Šio priedėlio 19–60 straipsniuose nustatomos minimalios priemokų normos, atitinkančios pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos kategoriją (arba, jei tai kitas subjektas, pirminį sandorio grąžinimo šaltinį).

19. Dalyvės gali teikti oficialią paramą, taikydamos minimalią arba už ją didesnę priemokų normą, jei tenkinamos visos toliau nurodytos sąlygos:

a) sandoris užtikrintas turtu ir atitinka visus šiuos kriterijus:

1) pirmumo teisė į orlaivį ir variklius arba su jais susijusi;

2) nuomos atveju perdavimas ir (arba) pirmumo teisė, susijusi su nuomos įmokomis;

3) visų orlaivių ir variklių, kurie teisiškai ir naudingai priklauso toms pačioms šalims, kryžminės netesybos ir kryžminis užtikrinimas įkaitu pagal siūlomą finansavimo formą, jei įmanoma pagal galiojančią teisinę sistemą;

b) sandorių struktūra turi būti tokia, kad būtų galima įtraukti bent 1 lentelėje nurodytas rizikos mažinimo priemones:

1 lentelė

Rizikos mažinimo priemonės

SSO rizikos kategorija	Rizikos reitingai	Rizikos mažinimo priemonės	
		IŠ VISO	Iš kurių bent „A“
1	nuo AAA iki BBB-	0	0
2	BB+ ir BB	0	0
3	BB-	1	1
4	B+	2	1
5	B	2	1
6	B-	3	2
7	CCC	4	3
8	nuo CC iki C	4	3

20. Šio priedėlio 19 straipsnyje:

a) dalyvės gali pasirinkti tokias rizikos mažinimo priemones:
„A“ rizikos mažinimo priemonės:

1) sumažinta išankstinio mokėjimo norma: kiekvienas šio Sektorių susitarimo 10 straipsnio a ir b dalyse nurodytų išankstinio mokėjimo normų sumažinimas penkiais procentais atitinka vieną „A“ rizikos mažinimo priemonę. Šiuo atveju dalyvė neteikia jokios oficialios paramos, viršijančios sumažintą išankstinio mokėjimo normą.

2) Tiesinis turto amortizacijos metodas: pagrindinės sumos grąžinimas lygiomis dalimis atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę.

3) Sutrumpintas grąžinimo laikotarpis: dešimties metų neviršijantis grąžinimo laikotarpis atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę, neatsižvelgiant į leidžiamą ilgiausią grąžinimo laikotarpį.

„B“ rizikos mažinimo priemonės:

1) užstatas: kiekvienas pagrindinės sumos ir palūkanų grąžinimo ketvirčio dalies sumai lygus užstatas atitinka vieną rizikos mažinimo priemonę. Užstatas gali būti pateiktas grynaisiais pinigais arba įvykdymo garantijos forma;

2) Išankstinės nuomos įmokos: nuomos įmokos, kurių suma yra lygi pagrindinės sumos ir palūkanų grąžinimo ketvirčio dalies sumai, sumokamos vienu ketvirčiu anksčiau nei kiekvieno grąžinimo data.

3) Priežiūros atsargos tokia forma ir tokia suma, iš kurios matyti geriausia rinkos praktika.

b) Pateikus išankstinį pranešimą ne daugiau kaip vieną iš „A“ rizikos mažinimo priemonių galima pakeisti 15 % papildomu taikytinos minimalios priemokos normos mokesčiu.

21. Sandoriui taikytinos minimalios priemokų normos gali būti nustatomos prieš pristatymą – prisiimant įsipareigojimą, prisiimant galutinį įsipareigojimą arba prasidedant nustatytos trukmės turimų priemokų laikotarpiui. Nuo datos, kurią buvo nustatytos minimalios priemokų normos, sandoriui taikytina galutinė pradinė priemokos norma, metinis skirtumas ar jų derinys turi atitikti tokiu būdu nustatytą minimalią priemokos normą ir privalomas rizikos mažinimo priemones, nurodytas šio priedėlio 19 straipsnio b dalyje. Šios sąlygos taikomos visą turimų priemokų laikotarpį ir gali būti peržiūrėtos tik jam pasibaigus ir tuomet bus taikomos minimalios priemokų normos ir privalomos rizikos mažinimo priemonės, nurodytos tuo metu galiojančiame SSO, – būtent jas galima nustatyti kitam priemokų laikotarpiui.

22. Pagal šio Sektorių susitarimo 11 straipsnį taikytinas minimalias priemokų normas sudaro minimalios rizika pagrįstos normos (RBR), prie kurių pridedamas rinkos padėtį atitinkantis papildomas mokestis (MRS), kaip nustatyta 23–35 straipsniuose.

23. Nuo šio Sektorių susitarimo įsigaliojimo dienos taikomos šios RBR:

2 lentelė

Rizika pagrįstos normos

SSO rizikos kategorija	Skirtumai (baziniai punktai)	Išankstinis mokėjimas (%)
1	89	4,98
2	98	5,49
3	116	6,52
4	133	7,49
5	151	8,53
6	168	9,51
7	185	10,50
8	194	11,03

24. RBR normos nustatomos metams, remiantis 4 metų slankiuoju metinio „Moody's“ nuostolio dėl įsipareigojimų nevykdymo (LGD) vidurkiu. Tokiam nustatymui naudojamas LGD grindžiamas pirmaisiais privilegijuotaisiais pirmaeilių užtikrintų bankų paskolų reikalavimais ir apskaičiuojamas taip:

3 lentelė

LGD priskyrimas

4 metų slankusis vidurkis (%)	Susijęs LGD (%)
≥ 45	25
≥ 35 < 45	23
≥ 30 < 35	21
< 30	19

25. RBR koregavimo koeficientas nustatomas taip:

$$\frac{\text{Susijęs LGD}}{19\ \%} = \text{RBR koregavimo koeficientas}$$

26. RBR koregavimo koeficientas dauginamas iš 2 lentelėje nurodytų RBR, kad būtų apskaičiuoti nustatytini RBR.

27. Pirmiau apibūdinta tvarka nustatomos RBR įsigalioja kiekvienų vėlesnių metų balandžio 15 d. Nustačius po metinio nustatymo gautas RBR, Sekretoriatas nedelsdamas praneša dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai paskelbia.

28. Rinkos padėtį atitinkantis papildomas mokestis (MRS) kiekvienai rizikos kategorijai apskaičiuojamas taip:

$$MRS = B \times [(0{,}5 \times MCS)\ RBR]$$

kai:

— B yra derinimo koeficientas, kurio dydis 0,7–0,35, priklausomai nuo kiekvienos 4 lentelėje nurodytos rizikos kategorijos,

— MCS yra 90 dienų slankusis „Moody's“ medianinių kreditų skirtumų (MCS) vidurkis, kuris vidutiniškai galioja 7 metus.

29. Kai į rizikos kategorijas traukiamas daugiau nei vienas rizikos reitingas, išvedami skirtumų vidurkiai. 1 rizikos kategorijoje naudojamas BBB skirtumas.

30. MCS skirtumai sumažinami 50 %, atsižvelgiant į turtu užtikrintus vertybinius popierius. Tada sumažinti MCS skirtumai koreguojami pagal derinimo koeficientą, kurio dydis 70–35 %, kaip nurodyta 4 lentelėje, taikomą skirtumui tarp sumažintų MCS skirtumų ir RBR. Dėl derinimo susidarę neigiami skirtumai neišskaičiuojami.

4 lentelė

Derinimo faktoriai

Rizikos reitingai	SSO rizikos kategorija	Derinimo faktorius (%)
AAA	1	70
AA	1	70
A	1	70
BBB+	1	70

Rizikos reitingai	SSO rizikos kategorija	Derinimo faktorius (%)
BBB	1	70
BBB-	1	70
BB+	2	65
BB	2	65
BB-	3	50
B+	4	45
B	5	40
B-	6	35
CCC	7	35
CC	8	35
C	8	35

31. MRS atnaujinamas kas ketvirtį ir nustatytas MRS galioja nuo atitinkamai kiekvienų metų sausio 15 d., balandžio 15 d., liepos 15 d. ir spalio 15 d. Po kiekvieno atnaujinimo Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytiną MRS ir nustatytas minimalias normas ir taip pat prieš joms įsigaliojant jas paskelbia dalyvėms.

32. Dėl MRS atnaujinimo padidėjusios minimalios priemokų normos neviršija 10 % ankstesnio ketvirčio minimalių priemokų normų. Atitinkamai minimalių priemokų normų (kurios nustatomos pridedant RBR ir MRS) viršutinė riba yra 200 % RBR, o apatinė riba – 100 % RBR.

33. Taikant 32 straipsnį gautos priemokų normos dėl 2–8 rizikos kategorijų, prireikus, koreguojamos, siekiant užtikrinti, kad kiekvienos rizikos kategorijos priemokų norma yra ne mažesnė nei vienu lygiu žemesnės rizikos kategorijai taikoma priemokos norma (t. y. kategorijai x taikoma priemokos norma, mažesnė nei kategorijai x–1 taikoma priemokos norma, koreguojama padidinant ją iki kategorijai x–1 taikomos priemokos normos lygio).

34. Minimalioms priemokų normoms nustatyti

— taikoma ši formulė:

$$\text{grynoji MPR} = \text{MPR} \times (1+\text{RTAS}) \times (1+\text{RFAS}) \times (1+\text{RMRS}) \times (1-\text{CTCD}) \times (1+\text{NABS}) - \text{CICD}$$

kai:

— RTAS grąžinimo laikotarpio koregavimo papildomas mokestis, nustatytas šio Sektorių susitarimo 12 straipsnio b dalyje,

— RFAS – grąžinimo periodiškumo koregavimo papildomas mokestis, nustatytas šio Sektorių susitarimo 13 straipsnio a dalies 1 ir 2 punktuose,

— RMRS rizikos mažinimo priemonės pakeitimo papildomas mokestis, nustatytas šio priedėlio 20 straipsnio b dalyje,

— CTCD Keiptauno konvencijos diskontas, nustatytas šio priedėlio 38 straipsnyje,

— NABS – taikytinas ne turtu užtikrintas papildomas mokestis, nustatytas šio priedėlio 57 straipsnio a dalies 4 punkte, 57 straipsnio b dalyje ir 59 straipsnio b dalyje,

— CTCD – sąlyginis draudimo diskontas, nustatytas šio priedėlio 56 straipsnio a dalyje.

— Priemokas galima mokėti įrenginių eksploatavimo pradžioje arba juos jau eksploatuojant, taikant baziniais punktais per metus išreikštus skirtumus, arba taikant bet kokį mokėjimo normų eksploatavimo pradžioje ir skirtumų derinį. Mokėjimų normos eksploatavimo pradžioje ir skirtumai apskaičiuojami taikant priemokų normos perskaičiavimo modelį (PCM), kad už tam tikrą sandorį mokėtinos priemokos NPV būtų tokia pati,

nesvarbu ar priemoka mokama pradžioje, ar pritaikius skirtumus eksploatavimo eigoje, ar taikant šių priemonių derinį. Sandoriuose, kai prieš įsigaliojant draudimui sutariama dėl sąlygų arba jos nustatomos ir todėl sumažėja vidutinė svertinė trukmė, gali būti taikoma mokėjimo pradžios norma (apskaičiuota naudojant PCM) ir tokiu atveju gaunama mokėtina priemoka, vertinant pagal jos NPV, atitinka priemoką, mokėtiną taikant skirtumus.

35. Taikytinos minimalios priemokos normos skelbiamos EBPO svetainėje 5 lentelėje nustatytu formatu.

5 lentelė

Minimalios priemokų normos

(12 metų grąžinimo laikotarpis, turtu užtikrinti sandoriai)

Rizikos kategorija	Rizikos reitingas	Minimalios priemokų normos	
		Metiniai skirtumai (baziniai punktai)	Laikotarpio pradžios norma (%)
1	nuo AAA iki BBB-		
2	BB+ ir BB		
3	BB-		
4	B+		
5	B		
6	B-		
7	CCC		
8	nuo CC iki C		

II. **Minimalių priemokų sumažinimas**

36. Pagal šio priedėlio 37 straipsnio nuostatas, vadovaujantis I poskirsniu nustatytas minimalias priemokų normas leidžiama sumažinti, jei:

a) turtu užtikrinti sandoriai susiję su orlaivio įrenginiais, kaip apibrėžta Keiptauno protokole dėl specialių klausimų, susijusių su orlaivių įranga;

b) orlaivio įrenginio operatorius (ir, jei skiriasi, paskolos gavėjas (pirkėjas) arba nuomotojas, jei oficialią paramą teikiančios dalyvės nuomone taip leidžia sandorio struktūra) įsikūręs valstybėje, kuri išmokos už orlaivio įrenginį metu yra valstybių, kurioms leidžiama mažinti minimalias priemokų normas, sąraše (Keiptauno sąrašas) ir, jei taikytina, teritoriniame tokios valstybės vienete, kuris atitinka šio priedėlio 39 straipsnio kriterijus, ir

c) sandoris yra susijęs su orlaivio įrenginiu, kuris registruotas tarptautiniame registre, sukurtame vadovaujantis Keiptauno konvencija ir jos Protokolu dėl orlaivių (Keiptauno konvencija arba CTC).

37. Pagal I poskirsnį minimalių priemokų normų negalima sumažinti daugiau nei 10 % taikytinos minimalios priemokų normos.

38. Kad būtų įtraukta į Keiptauno sąrašą, valstybė:

a) turi būti Keiptauno konvencijos šalis;

b) turi būti pateikusi šio priedėlio I priede nurodytus pareiškimus ir

c) savo įstatymais ir kitais teisės aktais turi būti įgyvendinęs Keiptauno konvenciją, įskaitant, jei reikia, minėtus pareiškimus, taip, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę.

39. Kad atitiktų šio priedėlio 36 straipsnio kriterijus, teritorinis vienetas:

a) turi būti teritorinis vienetas, kuriam taikoma Keiptauno konvencija;

b) turi būti teritorinis vienetas, kuriam taikomi šio priedėlio I priede nustatyti pareiškimai, ir

c) savo įstatymais ir kitais teisės aktais turi būti įgyvendinęs Keiptauno konvenciją, įskaitant, jei reikia, minėtus pareiškimus, taip, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę.

40. Pradinį sutartą Keiptauno sąrašą dalyvės Sekretoriatui pateikia prieš įsigaliojant šiam Sektorių susitarimui. Keiptauno sąrašas atnaujinamas pagal šio priedėlio 41–53 straipsnius.

41. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali Sekretoriatui pasiūlyti į Keiptauno sąrašą įtraukti naują valstybę. Tokį pasiūlymą dėl valstybės sudaro:

a) visa susijusi informacija apie Keiptauno konvencijos ratifikavimo ar prisijungimo prie konvencijos dokumentų deponavimo depozitarui datą;

b) į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės pareiškimų kopija;

c) visa susijusi informacija apie Keiptauno konvencijos ir pareiškimų įsigaliojimo datą;

d) į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės nuveiktų darbų Keiptauno konvencijai, įskaitant pareiškimus, įstatymuose ir kituose teisės aktuose įgyvendinti analizė, kuri būtina užtikrinant, kad Keiptauno konvencijos įsipareigojimai būtų tinkamai perkelti į nacionalinę teisę, ir

e) tinkamai užpildytas klausimynas, kurio forma pridėta šio priedėlio 2 priede (CTC klausimynas) ir kurį turi užpildyti bent viena advokatų kontora, turinti teisę teikti teisines konsultacijas dėl atitinkamos į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomos valstybės jurisdikcijos. Užpildytame CTC klausimyne nurodoma:

i) atsakymus rengiančios (-ių) advokatų kontoros (-ų) pavadinimas (-ai) ir adresas (-ai);

ii) atitinkama advokatų kontoros patirtis, pvz., teisinių ir konstitucinių procesų, susijusių su valstybės tarptautinių sutarčių įgyvendinimu, patirtis ir konkreti patirtis, susijusi su CTC klausimais, įskaitant patirtį konsultuojant Vyriausybes arba privatųjį sektorių dėl Keiptauno konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo arba kreditoriaus teisių vykdymo užtikrinimo į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomoje valstybėje;

iii) ar advokatų kontora yra susijusi ar ketina būti susijusi su sandoriais, kuriuos vykdant galima pasinaudoti sumažintomis minimaliomis priemokų normomis, jei valstybė būtų įtraukta į CTC sąrašą ([4]); ir

iv) CTC klausimyno užpildymo data.

42. Sekretoriatas per penkias darbo dienas elektroniniu paštu išplatina pranešimą su pasiūlymu.

43. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pasiūlyti valstybę išbraukti iš Keiptauno sąrašo, jei mano, kad tokia valstybė ėmėsi veiksmų, kurie neatitinka tos valstybės Keiptauno konvencijos įsipareigojimų, arba nesiėmė veiksmų Keiptauno konvencijos įsipareigojimams įvykdyti. Tokiu atveju dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, pasiūlyme valstybę išbraukti iš Keiptauno sąrašo pateikia išsamų aplinkybių, dėl kurių teikiamas pasiūlymas išbraukti, kaip antai valstybės veiksmai, kurie neatitinka Keiptauno konvencijos įsipareigojimų,

([4]) Kartu su informacija apie dalyvavimą (pateikiama tinkamai atsižvelgus į konfidencialumo reikalavimus).

arba pagal tos valstybės Keiptauno konvencijos įsipareigojimus netaikomi teisės aktai arba neužtikrinamas jų vykdymas, aprašymą. Pasiūlymą išbraukti iš Keiptauno sąrašo teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, pateikia visus turimus patvirtinamuosius dokumentus, o Sekretoriatas per penkias darbo dienas elektroniniu paštu išplatina pranešimą su tokiu pasiūlymą.

44. Bet kuri oficialią paramą dėl orlaivių teikianti dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pasiūlyti valstybę, kuri buvo išbraukta iš Keiptauno sąrašo, vėl į jį įtraukti, jei šį veiksmą galima pateisinti vėlesniais taisomaisiais veiksmais ar įvykiais. Prie tokio pasiūlymo pridedamas aplinkybių, dėl kurių valstybė buvo išbraukta iš sąrašo, aprašymas ir vėlesnių taisomųjų veiksmų ataskaita, kuria grindžiamas prašymas valstybę vėl įtraukti į sąrašą. Sekretoriatas per penkias darbo dienas elektroniniu paštu išplatina pranešimą apie tokį pasiūlymą.

45. Dalyvės gali per 20 darbo dienų nuo pateikimo (1 laikotarpis) su pasiūlymu, pateiktu pagal šio priedėlio 41–44 straipsnius, sutikti arba jam paprieštarauti.

46. Jei 1 laikotarpio pabaigoje ir, jei taikomas šio priedėlio 43 straipsnis, jei pasiūlymą pateikusi dalyvė ar šalis, kuri nėra dalyvė, neatsiėmė pasiūlymo pateikdama taisomųjų veiksmų ar įvykių įrodymų, pasiūlymui neprieštaraujama, laikoma, kad visos dalyvės pritaria siūlomam Keiptauno sąrašo pakeitimui. Sekretoriatas Keiptauno sąrašą atitinkamai pataiso ir išsiunčia pranešimą elektroniniu paštu per penkias darbo dienas. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

47. Jei dėl siūlomo Keiptauno sąrašo pateikiama prieštaravimų, jų pateikusi dalyvė ar dalyvės per 1 laikotarpį raštu pateikia juos pagrindžiantį paaiškinimą. EBPO sekretoriatui visoms dalyvėms išplatinus raštišką prieštaravimą dalyvės per kitą dešimties darbo dienų laikotarpį (2 laikotarpis) deda visas pastangas susitarti.

48. Dalyvės Sekretoriatui praneša apie savo diskusijų rezultatus. Jei susitariama per 2 laikotarpį, Sekretoriatas prireikus atnaujina Keiptauno sąrašą ir išsiunčia pranešimą elektroniniu paštu per kitas penkias darbo dienas. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

49. Jei per 2 laikotarpį nesusitariama, šio Sektorių susitarimo dalyvių pirmininkas (toliau – pirmininkas) per 20 darbo dienų (3 laikotarpis) iš karto po 2 laikotarpio deda visas pastangas, kad dalyvės susitartų. Jei 3 laikotarpio pabaigoje nesusitariama, galutinis sprendimas priimamas tokia tvarka:

a) pirmininkas pateikia raštišką rekomendaciją dėl siūlomo Keiptauno sąrašo atnaujinimo. Pirmininko rekomendacijoje pateikiama daugumos nuomonė, nustatyta atvirai išreiškus požiūrį bent toms dalyvėms, kurios teikia oficialią paramą orlaivių eksportui. Jei nėra daugumos nuomonės, pirmininkas pateikia rekomendaciją, pagrįstą tik dalyvių išreikšta nuomone, ir raštu pagrindžia rekomendaciją, įskaitant, netinkamumo atveju, tinkamumo kriterijus, kurių nesilaikyta;

b) pirmininko rekomendacijoje neatskleidžiama su dalyvių nuomone ar per šio priedėlio 41–50 straipsniuose nustatytas procedūras pareikštomis pozicijomis susijusi informacija; ir

c) dalyvės priima pirmininko rekomendaciją.

50. Jei pagal šio priedėlio 41 straipsnį pateikus pasiūlymą dalyvės arba pirmininkas nustato, kad valstybė neatitinka įtraukimo į Keiptauno sąrašą kriterijų, dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali pateikti kitą pasiūlymą, kuriuo dalyves ragina iš naujo svarstyti valstybės tinkamumą. Siūlančioji dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, aptaria priežastis, kuriomis pagrįstas ankstesnis kriterijų neatitikimas. Siūlančioji dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, taip pat gauna ir pateikia atnaujintą CTC klausimyną. Naujas pasiūlymas svarstomas šio priedėlio 45–51 straipsniuose nustatyta tvarka.

51. Jei šio priedėlio 49 straipsnyje nustatyta tvarka pakeičiamas kriterijus atitinkančių šalių sąrašas, Sekretoriatas per penkias darbo dienas nuo tokio pasikeitimo išsiunčia pranešimą elektroniniu paštu su atnaujintu Keiptauno sąrašu. Atnaujintas Keiptauno sąrašas įsigalioja šio pranešimo dieną.

52. Valstybės įtraukimas, pašalinimas arba įtraukimas iš naujo į Keiptauno sąrašą po orlaivio kredito išmokėjimo neturi poveikio tokiam orlaiviui nustatytoms MPR.

53. Taikydamos šio priedėlio 41–51 straipsniuose nustatytą tvarką dalyvės neatskleidžia jokios informacijos, susijusios su išreikšta nuomone ar pozicijomis.

54. Dalyvės stebi šio priedėlio 41–53 straipsnių įgyvendinimą ir jį peržiūri kasmet arba dalyvės prašymu.

55. Naujiems ir naudotiems orlaiviams taikytinos minimalios priemokų normos gali būti koreguojamos taip:

a) oficialiai remiamiems sandoriams gali būtų taikomi penkių bazinių punktų (metinių skirtumų) arba 0,29 % (mokėjimo pradžioje) diskontas taikytinoms minimalioms priemokų normoms sąlyginio draudimo forma;

b) minimalios priemokų normos taikomos apdraustai pagrindinei sumai.

III. **Turtu neužtikrinti sandoriai**

56. Neatsižvelgdamos į šio priedėlio 19 straipsnio a dalies nuostatas dalyvės gali teikti oficialiai remiamus eksporto kreditus turtu neužtikrintiems sandoriams, jei tenkinama viena iš šių sąlygų:

a) nevalstybinių sandorių atveju:

1) didžiausia oficialią paramą gaunančios eksporto sutarties vertė yra 15 mln. JAV dolerių;

2) grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 10 metų;

3) jokia trečioji šalis neturi pirmumo teisės į finansuotiną turtą ir

4) pagal I poskirsnį nustatytoms minimalioms priemokų normoms taikomas minimalus 30 % papildomas mokestis;

b) valstybinių sandorių ar sandorių, užtikrintų neatšaukiama ir besąlygine valstybės garantija, atveju pagal I poskirsnį nustatytoms minimalioms priemokų normoms taikomas minimalus papildomas mokestis pagal 6 lentelę.

6 lentelė

Rizikos kategorija	Papildomas mokestis (%)
1	0
2	0
3	0
4	10
5	15
6	15
7	25
8	25

57. Šio priedėlio 36–52 straipsnių nuostatos netaikomos pagal šio priedėlio 56 straipsnį teikiamiems oficialiai remiamiems eksporto kreditams.

3 SKIRSNIS

Minimalios priemokų normos prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio sektorių susitarimo 3 dalis

58. Teikiant oficialią paramą visoms prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis, taikomos šios minimalios priemokų normos:

a) turtu užtikrintų sandorių atveju minimalios priemokų normos yra lygios vyraujantiems minimaliems skirtumams, nustatytiems pagal I poskirsnį, o grynojo draudimo atveju – mokėjimo pradžios mokesčiams, konvertuotiems taikant perskaičiavimo modelį ir atitinkamą pradinį terminą;

b) turtu neužtikrintų sandorių atveju minimalios priemokų normos yra lygios vyraujantiems minimaliems skirtumams, nustatytiems pagal I poskirsnį, prie kurių pridedamas 30 % papildomas mokestis, o grynojo draudimo atveju – mokėjimo pradžios mokesčiams, konvertuotiems taikant perskaičiavimo modelį ir atitinkamą pradinį terminą.

59. Šio priedėlio 36–52 straipsnių nuostatos taikomos oficialiai paramai turtu užtikrintiems atsarginiams varikliams, kuriems taikomos šio Sektorių susitarimo 20 straipsnio a ir b dalys, ir pagal šio Sektorių susitarimo 21 straipsnio a dalies 1 punkto pirmą įtrauką teikiamai paramai.

60. Šio priedėlio 55 straipsnio nuostatos taip pat taikomos oficialiai paramai visoms prekėms ir paslaugoms, išskyrus naudotus orlaivius, kuriems taikoma šio Sektorių susitarimo 3 dalis.

1 priedas

Pareiškimai

1. II priedėlio 2 skirsnyje terminas „pareiškimai“ ir visos šio Sektorių susitarimo nuorodos į šį terminą reiškia, kad Keiptauno konvencijos susitariančioji šalis (toliau – susitariančioji šalis):

   a) padarė šio priedo 2 straipsnyje nurodytus pareiškimus ir

   b) nepadarė šio priedo 3 straipsnyje nurodytų pareiškimų.

2. Šio priedo 1 straipsnio a dalies tikslais pareiškimai yra:

   a) dėl nemokumo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys visą Orlaivių protokolo XI straipsnio A alternatyvą visų rūšių nemokumo procedūroms ir kad tos alternatyvos XI straipsnio 3 dalies tikslais laukimo laikotarpis neviršija 60 kalendorinių dienų;

   b) dėl išsiregistravimo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys Orlaivių protokolo XIII straipsnį;

   c) dėl teisės pasirinkimo: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys Orlaivių protokolo VIII straipsnį;

      1. ir bent vienas iš toliau nurodytų (nors skatinama padaryti abu):

   d) dėl taisomųjų veiksmų taikymo metodo: valstybė šalis pagal Konvencijos 54 straipsnio 2 dalį pareiškia, kad visus taisomuosius veiksmus, kurių kreditoriui galima imtis pagal bet kurią Konvencijos nuostatą ir kuriems pagal susijusias nuostatas nereikia kreipimosi į teismą, galima vykdyti be teismo leidimo (rekomenduojama (bet ne privaloma), kad prieš žodžius „teismo leidimo“ būtų įterpta „be teisminių veiksmų ir“);

   e) dėl laiku taikomų taisomųjų veiksmų: valstybė šalis pareiškia, kad ji taikys visą Orlaivių protokolo X straipsnį (jo 5 skirsnis yra neprivalomas, tačiau skatinamas taikyti) ir kad laikantis Orlaivių protokolo X straipsnio 2 dalyje nurodytų terminų bus laikomasi nustatyto darbo dienų skaičiaus:

      1) dėl Konvencijos 13 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nustatytų taisomųjų veiksmų (orlaivių įrenginių ir jų vertės išsaugojimo; orlaivių įrenginių nuosavybės, kontrolės ar laikymo; orlaivių įrenginių imobilizacijos) – ne ilgiau nei dešimt kalendorinių dienų ir

      2) dėl Konvencijos 13 straipsnio 1 dalies d ir e punktuose nustatytų taisomųjų veiksmų (orlaivių įrenginių nuomos ar valdymo ir iš to gaunamų pajamų, pardavimo ir pajamų iš orlaivių įrangos pritaikymo) – ne ilgiau nei 30 kalendorinių dienų.

3. Šio priedo 1 straipsnio b dalyje nurodyti pareiškimai yra:

   a) dėl teismo skiriamos teisės gynimo priemonės, kol laukiama galutinio sprendimo: valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal Konvencijos 55 straipsnį, išvengdama Konvencijos 13 ar 43 straipsnių; tačiau su sąlyga, kad jei valstybė šalis pateiktų šio priedo 2 straipsnio d dalyje nurodytus pareiškimus, pareiškimo pagal konvencijos 55 straipsnį pateikimas neapsaugotų nuo Keiptauno konvencijos diskonto taikymo;

   b) dėl Romos konvencijos: valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal Orlaivių protokolo XXXII straipsnį, išvengdama Orlaivių protokolo XXIV straipsnio, ir

   c) dėl nuomos taisomojo veiksmo: valstybė šalis nepateikė pareiškimo pagal konvencijos 54 straipsnio 1 dalį, apsisaugodama nuo nuomos kaip taisomojo veiksmo taikymo.

4. Dėl Orlaivių protokolo XI straipsnio Europos Sąjungos valstybių narių atžvilgiu laikoma, kad valstybė narė padarė šio priedo 2 straipsnio a dalyje nustatytą pareiškimą, jei šios valstybės narės nacionalinės teisės aktai buvo iš dalies pakeisti, kad būtų įtrauktos Orlaivių protokolo XI straipsnio A alternatyvos sąlygos (taikant ne ilgesnį kaip 60 kalendorinių dienų laukimo laikotarpį). Dėl šio priedo 2 straipsnio c ir e dalyse nurodytų pareiškimų, šiame Sektorių susitarime laikoma, kad jie padaryti, jei Europos Sąjungos ar susijusių valstybių narių teisės aktai yra pakankamai panašūs į šio priedo minėtame straipsnyje nustatytas sąlygas. Šio priedo 2 straipsnio c dalies atveju sutariama, kad Europos Sąjungos teisės aktai (Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 ([1])) pakankamai panašūs į Orlaivių protokolo VIII straipsnį.

([1]) 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008 7 4, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/593/oj).

2 priedas

Keiptauno konvencijos klausimynas

I. **Pirminė informacija**

Pateikite šią informaciją:

1. klausimyną pildančios advokatų kontoros pavadinimas ir adresas;

2. atitinkama advokatų kontoros patirtis, pvz., teisinių ir konstitucinių procesų, susijusių su valstybės tarptautinių sutarčių įgyvendinimu, patirtis ir konkreti patirtis, susijusi su CTC klausimais, įskaitant patirtį konsultuojant Vyriausybes arba privatųjį sektorių dėl Keiptauno konvencijos įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo arba kreditoriaus teisių vykdymo užtikrinimo į Keiptauno sąrašą įtraukti siūlomoje valstybėje;

3. ar advokatų kontora yra susijusi ar ketina būti susijusi su sandoriais, kuriuos vykdant galima pasinaudoti sumažintomis minimaliomis priemokų normomis, jei valstybė būtų įtraukta į CTC sąrašą ([1]);

4. klausimyno užpildymo data.

II. **Klausimai**

1. *Pareiškimai*

1.1. Ar valstybė ([2]) kiekvieną pareiškimą pateikė pagal Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų civiliniams orlaiviams (SSO) II priedėlio 1 priedo reikalavimus? Dėl pareiškimų, susijusių su taisomųjų veiksmų taikymo metodu [2 straipsnio d dalis] ir laiku taikomų taisomųjų veiksmų [2 straipsnio e dalis], patikslinkite, ar padarytas vienas iš šių pareiškimų, ar abu.

1.2. Aprašykite, kuo padaryti pareiškimai skiriasi, jei jie apskritai skiriasi, nuo 1.1 klausime nurodytų reikalavimų.

1.3. Patvirtinkite, kad valstybė nepadarė jokių SSO II priedėlio 1 priedo 3 straipsnyje išvardytų pareiškimų.

2. *Ratifikavimas*

2.1 Ar valstybė ratifikavo, priėmė ar patvirtino Keiptauno konvenciją ir Orlaivių protokolą (toliau – Konvencija) arba prisijungė prie jų? Nurodykite ratifikavimo (prisijungimo) datą ir trumpai aprašykite valstybės prisijungimo prie Konvencijos ar jos ratifikavimo procesą.

2.2 Ar Konvencija ir padaryti pareiškimai galioja visoje valstybės teritorijoje be papildomo akto, įgyvendinimo teisės akto ar kito įstatymo ar teisės akto priėmimo?

2.3 Jei taip, trumpai paaiškinkite procesą, pagal kurį Konvencijai ir pareiškimams suteikta teisinė galia.

3. *Nacionalinės ir vietos teisės poveikis*

3.1 Aprašykite ir išvardykite, jei įmanoma, įgyvendinimo teisės aktus ir kitus teisės aktus dėl Konvencijos ir kiekvieno valstybės padaryto pareiškimo.

([1]) Kartu su informacija apie dalyvavimą (pateikiama tinkamai atsižvelgus į konfidencialumo reikalavimus).

([2]) Šiame klausimyne valstybė yra šalis, kurią siūloma įtraukti į Keiptauno konvencijos sąrašą pagal ASU II priedėlio 2 skirsnio II dalį. Prireikus į šiuos klausimus taip pat reikia atsakyti dėl konkretaus valstybės teritorinio vieneto, kuriame įsikūręs susijęs orlaivio operatorius [ar kita susijusi institucija, kaip nurodyta II priedėlio 35 straipsnio b dalyje], įstatymų, o nacionaline teise tokiu atveju laikoma atitinkama vietos teisė.

3.2 Ar Konvencija ir padaryti pareiškimai, perkelti į nacionalinę teisę ([3]), būtų viršesnio pobūdžio ar turėtų pirmumo teisę prieštaraujančio nacionalinės teisės įstatymo ar kito teisės akto, įsakymo, teisinio precedento ar reglamentavimo tvarkos atveju. Jei taip, aprašykite procesą, pagal kurį taip atsitinka ([4]), o jei ne, pateikite išsamesnės informacijos.

3.3 Ar yra Konvencijos ir pareiškimų įgyvendinimo spragų? Jei taip, aprašykite jas ([5]).

4. *Teismo ir administraciniai sprendimai*

4.1. Aprašykite visus klausimus, įskaitant teisinės, reglamentavimo ar administracinės praktikos klausimus, kurie, tikėtina, gali būti sprendžiami teismų, valdžios ar administracinių institucijų, dėl kurių negalima visapusiškai taikyti Konvencijos ir pareiškimų ([6]). ([7])

4.2. Ar jums žinoma apie kokius nors teisinius ar administracinius vykdymo užtikrinimo veiksmus, kurių kreditorius ėmėsi pagal Konvenciją? Jei taip, aprašykite veiksmą ir nurodykite, ar jis buvo sėkmingai atliktas.

4.3. Ar jums žinoma apie atvejus, kai po ratifikavimo ir įgyvendinimo valstybės teismai būtų atsisakę užtikrinti skolininko ar garanto paskolos įsipareigojimų vykdymą valstybėje, priešingai Konvencijai ir pareiškimams?

4.4. Ar jums žinoma apie kitus klausimus, kurie gali turėti poveikio teismų ir administracinių institucijų veiksmams tais atvejais, kai jie turėtų elgtis pagal Konvenciją ir pareiškimus? Jei taip, pateikite šią informaciją.

([3]) Šiame klausimyne nacionalinė teisė reiškia visus valstybės nacionalinės teisės aktus, įskaitant Konstituciją ir jos pakeitimus, federalinius, valstybės ir rajono įstatymus ir kitus teisės aktus, bet jais neapsiribojant.

([4]) Pvz., kad i) sutartys yra viršesnės už kitus teisės aktus dėl konstitucinės ar panašios teisės sistemos X valstybėje, arba ii) teisės aktas būtinas X valstybėje ir vykdomas aiškiai suteikiant prioritetą Keiptauno sutarčiai ir (arba) pakeičiant tokį kitą teisės aktą, arba iii) Keiptauno sutartis ar jos įgyvendinimo teisės aktai yra a) konkretesni už kitus teisės aktus (*lex specialis derogat legi generali*) ir (arba) b) vėlesni už kitus tokius teisės aktus (*lex posterior derogat legi priori*), todėl dėl a ir (arba) b yra viršesni nei tie kiti teisės aktai.

([5]) Pvz., ar yra priežasčių, kodėl kreditoriams pagal Konvenciją, įskaitant pagal pareiškimus, suteiktos teisės ir taisomieji veiksmai nebūtų a) pripažinti veiksmingais arba b) pakankami, kad tokios teisės ir taisomieji veiksmai būtų teisėtai vykdomi valstybėje?

([6]) Tokio administracinio veiksmo pavyzdys galėtų būti valstybės nesugebėjimas nustatyti procedūrų ar skirti išteklių Konvencijos ar pareiškimo nuostatai įsigalioti. Kitas pavyzdys galėtų būti valstybės nesugebėjimas nustatyti tinkamų procedūrų orlaivių registre įrašyti IDERA.

([7]) Kai aktualu, įtraukite į analizę bet kokius precedentus / sprendimus, susijusius su kreditorių teisių, įskaitant ECA, pripažinimu.

III priedėlis

Minimalios palūkanų normos

Oficialios finansavimo paramos teikimas neturi iš dalies ar visiškai padengti ar kompensuoti atitinkamos priemokos normos, kurią reikia mokėti už negrąžinimo riziką pagal II priedėlio nuostatas.

1. **Minimalios kintamosios palūkanų normos**

a) Minimalios kintamosios palūkanų normos – tai atitinkamos valiutos EURIBOR, *Bank Bill Swap Rate*, t. y. BBSY, *Canadian Dealer Offered Rate* (CDOR) arba atitinkama valiutos nerizikingų palūkanų norma (RFR), įskaitant konkretaus termino RFRs, kaip yra nurodęs konkrečios valiutos lyginamojo indekso administratorius (toliau – kintamoji lyginamoji palūkanų norma). Dėl aiškumo, JAV dolerio atveju kintamoji lyginamoji palūkanų norma yra garantuota vienos nakties palūkanų finansavimo norma (SOFR). Jei kintamoji lyginamoji palūkanų norma yra vienos nakties palūkanų norma, kiekvienu palūkanų skaičiavimo laikotarpiu ji kasdien sumuojama naudojant visuotinai priimtinas rinkos taisykles. Jei kintamoji lyginamoji palūkanų norma yra atitinkamo termino palūkanų norma, ji atitinka normą, galiojančią dvi darbo dienas iki kiekvieno palūkanų skaičiavimo laikotarpio pradžios, o jos terminas atitinka oficialiai remiamų eksporto kreditų palūkanų mokėjimo periodiškumą. Prie kintamosios lyginamosios palūkanų normos pridedama pagal šio priedėlio 8 straipsnį apskaičiuota lyginamoji marža.

b) Kai pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas sujungiami į mokėjimus vienodomis dalimis, apsikeitimo sandorių palūkanų norma arba atitinkamo termino kintamąja lyginamąja palūkanų norma grindžiama palūkanų norma, galiojanti dvi darbo dienas iki paskolos mokėjimo dienos, naudojama visam mokėjimo grafikui apskaičiuoti, tartum tai būtų fiksuotoji norma, ir tuomet nustatomas pagrindinės sumos mokėjimo grafikas.

c) Kai oficiali finansavimo parama teikiama kintamųjų palūkanų normų paskoloms, pirkėjams (paskolos gavėjams) gali būti suteikta galimybė nuo kintamosios palūkanų normos pereiti prie fiksuotosios palūkanų normos, jei laikomasi šių sąlygų:

1) ši galimybė susijusi tik su pakeitimu į apsikeitimo sandorių palūkanų normą ([1]);

2) galimybė pakeisti suteikiama tik gavus prašymą, tik vieną kartą, apie ją atitinkamai pranešama, naudojant pranešimo, kuris Sekretoriatui buvo siųstas pagal šio Susitarimo 23 straipsnį, formą.

2. **Minimalios fiksuotosios palūkanų normos**

Minimalios fiksuotosios palūkanų normos yra:

a) apsikeitimo sandorių palūkanų norma, susijusi su atitinkama oficialiai remiamo eksporto kredito valiuta, kurios terminas yra pagal svertinį paskolos trukmės vidurkį interpoliuota dviejų artimiausių turimų metinių laikotarpių norma. Palūkanų norma nustatoma iki kiekvienos mokėjimo dienos likus dviem darbo dienoms;

ARBA

b) komercinių palūkanų orientacinė norma (CIRR), nustatyta pagal šio priedėlio 3–7 straipsnio nuostatas,

prie kurių abiem atvejais pridedama pagal šio priedėlio 8 straipsnio f dalį apskaičiuota lyginamoji marža.

([1]) Susitariama, kad kai LIBOR grindžiama kintamosios palūkanų normos paskola pakeičiama į SOFR grindžiamą apsikeitimo sandorių palūkanų normos paskolą, prie apsikeitimo sandorių palūkanų normos pridedamas pagal kreditą pakoreguotas skirtumas, nurodytas SOFR Libor bazinėje kreivėje, grindžiamas vidutine svertine trukme ir paskolos valiuta. (JAV dolerių „Bloomberg“ terminale atveju SOFR Libor bazinė kreivė pateikiama IRSB46 puslapyje).

3. **CIRR nustatymas**

a) CIRR nustatoma eurui, Japonijos jenai, JK svarui sterlingų, JAV doleriui ir, kol suinteresuotoji dalyvė nepateikia prašymo, bet kurioms tinkamoms valiutoms, kurios nurodytos šio Sektorių susitarimo 9 straipsnyje, prie vieno iš toliau nurodytų trijų rūšių pajamingumo (bazinės normos) pridėjus 120 bazinių punktų fiksuotą maržą:

1) penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra iki devynerių metų imtinai;

2) septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei devyneri ir iki 12 metų imtinai, arba

3) devynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei 12 ir iki 15 metų imtinai.

b) CIRR apskaičiuojama kiekvieną mėnesį, naudojant pirmesnio mėnesio duomenis ir apie ją Sekretoriatui pranešama ne vėliau kaip po penkių dienų po kiekvieno mėnesio pabaigos. Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai skelbia. CIRR įsigalioja kiekvieno mėnesio 15-ą dieną.

c) Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti šalies, kuri nėra dalyvė, valiutos CIRR. Pasitarę su šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba Sekretoriatas tos šalies, kuri nėra dalyvė, vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta, taikydami šio Sektorių susitarimo 27–32 straipsniuose nustatytą bendrosios linijos tvarką.

4. **CIRR galiojimo laikotarpis**

a) CIRR galiojimas: sandoriui taikoma CIRR galioja ne ilgiau kaip šešis mėnesius nuo jos parinkimo (eksporto sutarties data ar taikymo pradžios data) iki kredito susitarimo dienos. Jei kredito susitarimas per tą laikotarpį nepasirašomas, o CIRR nustatoma iš naujo papildomiems šešiems mėnesiams, nauja CIRR nustatoma pagal CIRR, kuri galiojo tą dieną, kai ji nustatyta iš naujo.

b) Po kredito susitarimo dienos CIRR taikoma šešių mėnesių neviršijantiems mokėjimo laikotarpiams. Po pirmojo šešių mėnesių mokėjimo laikotarpio CIRR iš naujo nustatoma kitiems šešiems mėnesiams; nauja CIRR yra norma, kuri vyravo pirmąją naujo šešių mėnesių laikotarpio dieną, ji negali būti mažesnė nei pradžioje parinkta CIRR (šią procedūrą reikia kartoti kiekvieną kitą šešių mėnesių mokėjimo laikotarpį).

5. **Minimalių palūkanų normų taikymas**

Pagal kredito susitarimo nuostatas paskolos gavėjui neleidžiama oficialiai remiamo kintamųjų palūkanų normų finansavimo keisti į iš anksto parinktos CIRR finansavimą, taip pat neleidžiama iš anksto parinktos CIRR keisti į trumpalaikę rinkos normą, nustatytą bet kuriai palūkanų mokėjimo dienai per visą paskolos laikotarpį.

6. **Išankstinis fiksuotųjų palūkanų normų paskolų grąžinimas**

Jei paskolos gavėjas savanoriškai anksčiau termino grąžina fiksuotųjų palūkanų normų paskolą, kaip nustatyta šio priedėlio 2 straipsnyje, ar jos dalį arba jei pagal kredito susitarimą taikoma CIRR pakeičiama į kintamąją ar apsikeitimo sandorių palūkanų normą, jis kompensuoja oficialią finansavimo paramą suteikusiai institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokių veiksmų, įskaitant valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl ankstyvo grąžinimo pakeitus pajamų iš fiksuotosios palūkanų normos dalį.

7. **Skubūs palūkanų normų pakeitimai**

Jei dėl rinkos įvykių būtina pranešti apie CIRR pakeitimą mėnesio eigoje, pakeista norma pradedama taikyti po dešimties darbo dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna pranešimą apie šį pakeitimą.

8. **Lyginamoji marža**

a) SOFR lyginamoji marža apskaičiuojama kiekvieną mėnesį pagal b dalį, naudojant Sekretoriato pagal c dalį pateiktus duomenis, ir įsigalioja kiekvieno mėnesio 15-ą dieną. Apskaičiavus lyginamąją maržą, Sekretoriatas apie ją praneša dalyvėms ir viešai ją paskelbia.

b) SOFR lyginamoji marža yra norma, lygi vidurkiui mažiausių 50 % šių maržų: i) SOFR (atitinkamai arba kasdien susumuojama SOFR, apskaičiuojama kas 3 mėnesius, arba 3 mėnesių termino SOFR), taikomos sandoriams su kintamosiomis palūkanų normomis, ir ii) SOFR (atitinkamai arba kasdien susumuojama SOFR, apskaičiuojama kas 3 mėnesius, arba 3 mėnesių termino SPFR), interpoliuotos keičiant emisiją su fiksuotosiomis palūkanų normomis į ekvivalentą kintamosiomis palūkanų normomis, taikomomis sandoriams su fiksuotosiomis palūkanų normomis ar kapitalo rinkos emisijoms. Bet kuriuo atveju maržos, kurias atitinkamos dalyvės įtraukia į mėnesines lyginamųjų maržų ataskaitas, yra susijusios su pilnais trimis kalendoriniais mėnesiais iki a dalyje nurodytos įsigaliojimo datos. Sandoriai (emisijos), naudojami lyginamosioms maržoms apskaičiuoti, atitinka šias sąlygas:

1) 100 % besąlygiškų garantijų sandoriai JAV doleriais ir

2) oficiali parama, teikiama orlaiviui, kurio vertė yra 35 mln. JAV dolerių (ar atitinkama suma kita tinkama valiuta) ar didesnė.

c) Dalyvės apie maržą praneša tuo metu, kai apie ją tampa žinoma, ir ta marža lieka įtraukta į dalyvės lyginamųjų maržų ataskaitą pilnus tris kalendorinius mėnesius. Jei per vieną sandorį kainos nustatomos ne vieną kartą, jų negalima derinti prie *ex post* pranešimų.

d) Dalyvės praneša apie sandorius, taikydamos datą, kurią ilgalaikė marža pradedama taikyti. Sandorių, atliekamų pagal banko (įskaitant PEFCO) įgaliojimą, data, kurią marža pradedama taikyti, yra anksčiausia iš šių datų: i) data, kai dalyvė patvirtina galutinį įsipareigojimą, ii) data, kai marža nustatoma patvirtinus įsipareigojimą, iii) paskolos mokėjimo diena ir iv) data, kai po paskolos mokėjimo nustatoma ilgalaikė marža. Jei keli mokėjimai vykdomi pagal tą patį banko įgaliojimą, o marža yra vienoda, pranešama tik apie mokėjimą už pirmąjį orlaivį. Jei paskolos finansuojamos kapitalo rinkos emisija, data, kurią marža pradedama taikyti, yra data, kurią nustatoma ilgalaikė norma, paprastai – obligacijų emisijos data. Jei keli mokėjimai vykdomi pagal tą pačią obligaciją, o marža yra vienoda, pranešama tik apie mokėjimą už pirmąjį orlaivį.

e) SOFR lyginamoji marža yra taikytina sandoriams su kintamosiomis palūkanų normomis ir ji galioja ne anksčiau kaip nuo galutinis įsipareigojimas dienos ir yra išlaikoma tol, kol galioja galutinis įsipareigojimas.

f) Sandoriams su fiksuotosiomis palūkanų normomis taikytina lyginamoji marža nustatoma pakeičiant SOFR lyginamąją maržą lygiaverčiais skirtumais pagal taikytinas fiksuotąsias palūkanų normas, kaip nustatyta šio priedėlio 2 straipsnyje, ir ji galioja ne anksčiau kaip nuo galutinio įsipareigojimo dienos ir yra išlaikoma tol, kol galioja galutinis įsipareigojimas..

g) Dalyvės stebi lyginamąją maržą ir bet kurios iš dalyvių prašymu peržiūri jos nustatymo tvarką.

IV priedėlis

Pranešimų forma

a) **Pagrindinė informacija**

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančiosios institucijos (įstaigos) pavadinimas
4. Identifikavimo numeris

b) **Informacija apie pirkėją (paskolos gavėją, garantą)**

5. Pirkėjo pavadinimas ir šalis
6. Paskolos gavėjo pavadinimas ir šalis
7. Garanto pavadinimas ir šalis
8. Pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) statusas, pvz., valstybinis, privatus bankas, kitas privatus subjektas
9. Pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) rizikos kategorija

c) **Finansinės sąlygos**

10. Kokia forma teikiama oficiali parama, pvz., grynasis draudimas, oficiali finansavimo parama
11. Jei teikiama oficiali finansavimo parama, nurodoma, ar tai tiesioginis kreditas (refinansavimas, palūkanų normų subsidijos)
12. Remiamo sandorio aprašymas, įskaitant gamintoją, orlaivio modelį ir orlaivio numerį
13. Galutinio įsipareigojimo data
14. Kredito valiuta
15. Kredito suma pagal toliau nurodytą skalę milijonais JAV dolerių:

Kategorija	Kredito suma
I.	0–200
II.	200–400
III.	400–600
IV.	600–900
V.	900–1 200
VI.	1 200–1 500
VII.	1 500–2 000 (*)

(*) Jei viršijama 2 000 mln. JAV dolerių riba, sumą nurodyti 300 mln. JAV dolerių kartotiniais.

16. Oficialios paramos procentinė dalis
17. Grąžinimo laikotarpis
18. Grąžinimo modelis ir periodiškumas, prireikus įskaitant vidutinę svertinę trukmę
19. Laikotarpis nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos
20. Palūkanų normos:

— taikoma minimali palūkanų norma,

— taikoma lyginamoji marža.

21. Iš viso priemokų, taikomų kaip:

    — mokėjimo pradžios mokesčiai (kredito sumos procentas) arba

    — skirtumai (metiniai baziniai punktai virš taikomos palūkanų normos),

    — kaip tinkama, atskirai nurodykite 15 % papildomą mokestį, taikomą pagal II priedėlio 20 straipsnio b dalį.

22. Tiesioginio kredito (finansavimo) atveju mokesčiai taikomi taip:

    — Susitarimo (struktūrizavimo) mokestis,

    — Įsipareigojimo (turimų priemokų) mokestis,

    — administravimo mokestis.

23. Turimų priemokų laikotarpis

24. Grynojo draudimo atveju turimų priemokų mokestis

25. Sandorio struktūrizavimo sąlygos: rizikos mažinimo priemonės (taikomas priemokų papildomas mokestis)

26. Kai tinkama, nuoroda apie Keiptauno konvencijos poveikį taikomai priemokų normai

V priedėlis

Apibrėžtys

Visų sąnaudų atitiktis – tiesioginio kredito priemokų normų, palūkanų normų sąnaudų ir mokesčių dabartinė vertė kaip tiesioginio kredito sumos procentinė dalis yra lygi grynojo draudimo priemokų normų, palūkanų normų sąnaudų ir mokesčių sumos grynajai vertei kaip kredito su grynuoju draudimu sumos procentinei daliai.

Turtu neužtikrintas – II priedėlio 19 straipsnio a dalies sąlygas tenkinantis sandoris.

Pirkėjas (paskolos gavėjas): priskiriami (bet jais neapsiribojama) komerciniai subjektai, kaip antai oro transporto bendrovės ir nuomotojai, taip pat valstybiniai subjektai (jei kitas subjektas, pirminis sandorio grąžinimo šaltinis).

Pirkėjo pateikta įranga – pirkėjo pateikta ir orlaivyje per gamybos (atnaujinimo) etapą pritaikyta įranga pristatymo dieną ar anksčiau, kaip matyti iš gamintojo pardavimą patvirtinančio dokumento.

Keiptauno konvencija – Keiptauno konvencija dėl tarptautinių interesų, susijusių su mobiliąja įranga, ir Konvencijos protokolas dėl specialių klausimų, susijusių su orlaivių įranga.

Įsipareigojimas – bet kurios formos pareiškimas, kuriuo pranešamas noras ar ketinimas teikti oficialią paramą pagalbą gaunančiai šaliai, pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai, įskaitant (bet jais neapsiribojant) raštus dėl tinkamumo, raštus dėl rinkodaros.

Bendroji linija – dalyvių susitarimas dėl konkrečių oficialios paramos finansinių sąlygų konkrečiame sandoryje ar konkrečiomis aplinkybėmis; tokia bendroji linija turi pirmumą susijusių šio Sektorių susitarimo nuostatų atžvilgiu tik bendrojoje linijoje nurodyto sandorio ar konkrečių aplinkybių atveju.

Sąlyginis draudimas – oficiali parama, kai neišmokėjimo dėl apibrėžtos rizikos atveju pagalbos gavėjui po apibrėžto laukimo laikotarpio suteikiama kompensacija; laukimo laikotarpiu pagalbos gavėjas neturi teisės gauti dalyvės mokėjimo. Mokėjimas pagal sąlyginį draudimą priklauso nuo pagrindinių dokumentų ir pagrindinio sandorio galiojimo ir išimčių.

Techninis pertvarkymas – didelis orlaivio tipo konstrukcijos pakeitimas, pertvarkant jį į kito tipo orlaivį (įskaitant keleivinių orlaivių techninį pertvarkymą į orlaivius gaisrams gesinti, krovininius orlaivius, paieškos ir gelbėjimo orlaivius, žvalgymo orlaivius ar verslo reikmėms naudojamus lėktuvus), patvirtinamas atsakingos civilinės aviacijos administracijos.

Šalių rizikos kategorijos – EBPO svetainėje skelbiamos Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų dalyvių šalių esamos rizikos kategorijos.

Kredito reitingų agentūra – viena iš tarptautiniu mastu pripažintų reitingų agentūrų ar kita dalyvėms priimtina reitingų agentūra.

Variklių dalių komplektai – dalių, diegiant technologijas skirtų gerinti patikimumą, patvarumą ir variklio veiklą jo neišmontuojant, komplektas.

Eksporto kreditas – draudimas, garantija arba finansavimo susitarimas, kuriuo eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų užsienio pirkėjui sudaromos galimybės tam tikram terminui atidėti mokėjimą; eksporto kreditu gali būti eksportuotojo išplėstas tiekėjo kreditas arba pirkėjo kreditas, kai eksportuotojo bankas arba kita finansų įstaiga skolina pirkėjui (ar jo bankui).

Galutinis įsipareigojimas – galutinis įsipareigojimas įsigalioja, kai dalyvė dvišaliu susitarimu arba vienašaliu veiksmu įsipareigoja laikytis tikslių ir visapusiškų finansinių sąlygų.

Griežta sutartis – susitarimas tarp gamintojo ir asmens, kuris orlaivį ar variklį priima kaip pirkėjas arba, pardavimo ir atgalinės finansinės nuomos priemonės atveju, kaip nuomininkas ne mažesniam kaip penkerių metų nuomos laikotarpiui, kuriame nustatomas saistantis įsipareigojimas (išskyrus susijusius su pasirinkimo sandoriais be iš anksto nustatytos kainos), kai dėl nevykdymo numatomi baudžiamieji padariniai.

Suinteresuotoji dalyvė – dalyvė, kuri i) teikia oficialią paramą visiškai arba iš dalies jos teritorijoje pagamintam orlaivio korpusui ar orlaivio varikliams, ii) turi galiojančių esminių komercinių interesų ar patirties su susijusiu pirkėju (paskolos gavėju), arba iii) gamintojas (eksportuotojas) jos paprašė atitinkamam pirkėjui (paskolos gavėjui) teikti oficialią paramą.

Palūkanų normų subsidijos – gali būti taikomos Vyriausybės ar Vyriausybei atstovaujančios ar jos vardu veikiančios institucijos ir bankų ar kitų finansų įstaigų susitarimo forma, kai leidžiama finansuoti eksportą taikant susijusią minimalią fiksuotųjų palūkanų normą atitinkančias ar jas viršijančias fiksuotąsias palūkanų normas.

Dideli pakeitimai (atnaujinimas) – keleivinio ar krovininio orlaivio pertvarkymo ar atnaujinimo darbai.

Grynoji kaina – gaminio, kuriam gamintojas ar tiekėjas išrašo sąskaitą faktūrą, kaina, atsižvelgus į visas kainų nuolaidas ir kitus grynųjų pinigų kreditus, išskaičius visus kitus kreditus ir visų rūšių nuolaidas, susijusias su gaminiu ar jam tinkamai taikytinas, kaip nurodyta kiekvieno orlaivių ir variklių gamintojo saistančiame pareiškime (variklių gamintojo pareiškimas būtinas tik kai jis susijęs pagal pirkimo sutarties formą) ar paslaugos pardavėjo saistančiame pareiškime, priklausomai nuo atvejo, kuris pagrįstas dokumentais, būtinais oficialios paramos teikėjui grynajai kainai patvirtinti. Į grynąją kainą neįtraukiami jokie importo muitai ir mokesčiai (pvz., PVM).

Naujas orlaivis – žr. šio Sektorių susitarimo 8 straipsnio a dalį.

Turtu neužtikrintas – II priedėlio 19 straipsnio a dalies sąlygų netenkinantis sandoris.

Nevalstybinis sandoris – II priedėlio 57 straipsnio b dalies aprašymo neatitinkantis sandoris.

Turimų priemokų laikotarpis – remiantis II priedėlio 36 straipsnio b dalimi, laikotarpis (-iai), per kurį (-iuos) taikoma sandoriui pasiūlyta priemokų norma ir susijusios privalomos rizikos mažinimo priemonės; šis laikotarpis neviršija 18 mėnesių nuo nustatymo datos iki galutinio išmokėjimo.

Priemokos normos perskaičiavimo modelis – modelis, dėl kurio susitaria dalyvės ir jį naudoja pagal šį Sektorių susitarimą laikotarpio pradžioje mokamiems priemokų mokesčiams perskaičiuoti į skirtumus ir atvirkščiai, kai naudojama 4,6 % palūkanų norma ir diskonto norma; dalyvės šią normą reguliariai peržiūri.

Išankstinis pranešimas – pranešimas ne vėliau kaip likus dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo, naudojant IV priedėlyje nustatytą pranešimų formą.

Grynasis draudimas – oficiali parama, kurią teikia Vyriausybė ar kuri teikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama.

Grąžinimo laikotarpis – laikotarpis nuo kredito pradžios iki sutartinės pagrindinės sumos paskutinio grąžinimo dienos.

Valstybinis sandoris – II priedėlio 56 straipsnio b dalies aprašymą atitinkantis sandoris.

Kredito pradžia –

— kai parduodamas orlaivis, įskaitant sraigtasparnius ir atsarginius variklius, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes,

— techninės priežiūros ir aptarnavimo sutarčių ([1]), atsarginių dalių (išskyrus variklius) ir variklių dalių komplektų atveju, kalbant apie:

  i) dalis, atsargines dalis ar kitas fizines [...] prekes[...], kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba

  ii) paslaugų sutartis, pagal kurias neteikiama parama dalims, atsarginėms dalims ar kitoms fizinėms prekėms: a) diena, kai sąskaitos faktūros pateikiamos pirkėjui arba pirkėjas priima paslaugas, arba b) vidutinė svertinė sąskaitų faktūrų pateikimo pirkėjui diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima paslaugas, arba

([1]) Siekiant išvengti abejonių, techninės priežiūros ir aptarnavimo sutartys apima techninės priežiūros, remonto ir kapitalinio remonto sutartis.

iii) dalis, atsargines dalis arba kitas fizines prekes ir paslaugas, finansuojamas pagal tą patį sandorį: kredito pradžia yra vėlesnė iš šių datų: a) faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė prekių priėmimo diena, arba b) faktinė sąskaitų faktūrų pateikimo pirkėjui diena arba faktinė diena, kai pirkėjas priima paslaugas, arba vidutinė svertinė sąskaitų faktūrų pateikimo pirkėjui diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima paslaugas.

Jei faktinė priėmimo diena arba vidutinė svertinė priėmimo diena negali būti iš anksto nustatyta dėl prekių ar paslaugų pobūdžio, kredito pradžia gali būti nustatoma remiantis pagrįstu atitinkamos dienos arba svertinės vidutinės dienos įverčiu.

Apsikeitimo sandorių palūkanų norma – atitinkamos valiutos vienos nakties apsikeitimo sandorių indekso (OIS) kreivėje paskelbta palūkanų normai lygi fiksuotoji palūkanų norma skolai su kintamąja palūkanų norma apkeisti į skolą su fiksuotosiomis palūkanų normomis (pasiūlymo pusė), kurią bet kuris nepriklausomas rinkos indekso nustatytojas, kaip antai „Bloomberg“, „Reuters“ ar pan., skelbia 11 val. Niujorko laiku, dvi darbo dienos iki paskolos mokėjimo dienos.

Svertinė vidutinė trukmė – laikotarpis, reikalingas grąžinti pusei pagrindinės kredito sumos; ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios iki visų pagrindinės sumos grąžinimo įmokų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.

IV PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ LAIVAMS

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1. **Tikslas**

Šio Sektorių susitarimo tikslas – nustatyti tvarkingo oficialiai remiamų eksporto kreditų, skiriamų 4 straipsnyje nurodytiems objektams, naudojimo sistemą. Sektorių susitarimu siekiama paskatinti vienodas oficialios paramos sąlygas, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje, ir taip skatinti eksportuotojų konkurenciją, pagrįstą eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe ir kainomis, o ne palankiausiomis oficialiai remiamomis finansinėmis sąlygomis.

Šio Sektorių susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės) pripažįsta, kad jo nuostatos parengtos vieninteliam šio Sektorių susitarimo tikslui pasiekti ir kad šiomis nuostatomis nedaromos poveikis kitoms Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) dalims ir jų pakeitimams.

2. **Statusas**

Šis Sektorių susitarimas yra savanoriškas jo dalyvių susitarimas ir Susitarimo IV priedas; jis yra sudėtinė Susitarimo dalis ir juo pakeičiamas 2011 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojęs Sektorių susitarimas.

3. **Dalyvavimas**

Šio Sektoriaus susitarimo dalyvės yra: Australija, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija ir Norvegija.

4. **Taikymo sritis**

Šiame sektorių susitarime nustatytos konkrečios gairės dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų, kurių grąžinimo laikotarpis yra dveji ar daugiau metų ir kurie yra susiję su eksporto sutartimis dėl:

a) naujų 100 ir didesnės bendrosios talpos jūrų laivų, skirtų asmenims ar kroviniams transportuoti arba specialioms paslaugoms teikti (pvz., žvejybos laivai, žuvų perdirbimo laivai, ledlaužiai ir gilintuvai, kurie dėl jų varomosios jėgos ir vairavimo savybių visada tinka laivybai atviroje jūroje), taip pat 365 kW ir didesnės galios vilkikų ir nebaigtų, bet galinčių laikytis ir judėti ant vandens, laivų korpusų. Sektorių susitarimas netaikomas karo laivams. Sektorių susitarimas taip pat netaikomas plaukiojantiesiems dokams ir atviroje jūroje esantiems judantiems įrenginiams, tačiau kilus sunkumams dėl eksporto kredito tokiems įrenginiams, Sektorių susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės), įvertinusios pagrįstus bet kurios dalyvės prašymus, gali sutikti, kad Sektorių susitarimas būtų taikomas ir tokiems įrenginiams;

b) bet kokio laivo techninio pertvarkymo. Laivo techninis pertvarkymas – didesnės nei 1 000 bendrosios talpos jūrų laivų pertvarkymas, jei atliekami esminiai krovinio talpinimo schemos, korpuso ar varymo sistemos pakeitimai;

c) 1) nors transporto priemonių su oro pagalve tipo laivams Sektorių susitarimas netaikomas, dalyvės turi teisę teikti šiems laivams eksporto kreditus tokiomis pat sąlygomis, kokios nustatytos Sektorių susitarime. Jos įsipareigoja nuosaikiai naudotis šia galimybe ir netaikyti laivams su oro pagalve tokių kredito sąlygų, jei nustatoma, kad Sektorių susitarimo nustatytomis sąlygomis nesukuriamos sąlygos konkurencijai;

2) Sektorių susitarime terminas „laivas su oro pagalve“ apibrėžiamas taip: bent 100 tonų amfibinė transporto priemonė, galinti laikytis ore vien tik dėl oro, pučiamo palei elastinę briauną, einančią visu jos perimetru ir po ja, ir sudarančio virš žemės ar vandens paviršiaus oro pagalvę, be to, turinti propelerį arba reaktyvinį variklį, kurie leidžia transporto priemonę valdyti ir judėti ja į priekį;

3) susitariama, kad eksporto kreditai turėtų būti teikiami tokiomis pat sąlygomis kaip ir šiame Sektorių susitarime nustatytos sąlygos tik laivams su oro pagalve, kurie naudojami jūroje, bet ne sausumoje, išskyrus atstumą, kurį reikia įveikti terminalų įrenginiams pasiekti ir kuris nėra didesnis kaip vienas kilometras nuo vandens.

5. **Oficiali parama**

a) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiai:

1) eksporto kredito garantijomis arba draudimu (grynuoju draudimu);

2) oficialia finansavimo parama:

— tiesioginiu kreditavimu (finansavimu) ir refinansavimu arba

— palūkanų normų subsidijomis;

3) bet kokiu minėtųjų būdų deriniu.

b) Oficiali parama neteikiama, jei yra akivaizdžių įrodymų, kad sutartis su pirkėju sudaryta šalyje, kuri nėra galutinė prekių pristatymo vieta, ypač kai taip norima užsitikrinti palankesnes grąžinimo laikotarpio sąlygas.

6. **Pasitraukimas**

Šio Sektorių susitarimo dalyvė gali iš jo pasitraukti apie tai raštu pranešdama Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., pasinaudodama elektroninio pašto sistema, kurią dalyvių ir Sekretoriato ryšiams palengvinti tvarko Sekretoriatas. Pasitraukimas įsigalioja praėjus 180 kalendorinių dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna tokį pranešimą.

7. **Stebėsena**

Sekretoriatas stebi Sektorių susitarimo įgyvendinimą.

II SKYRIUS

Eksporto kreditų finansinės sąlygos

Pagal šį Sektorių susitarimą remiamos eksporto kreditų finansinės sąlygos apima visas šio skyriaus nuostatas ir jos laikomos tarpusavyje susijusiomis. Sektorių susitarime nustatyti sąlygų, kurios gali būti oficialiai remiamos, apribojimai. Dalyvės pripažįsta, kad tam tikriems prekybos ar pramonės sektoriams tradiciškai taikomos griežtesnės finansinės sąlygos, nei numatytosios Sektorių susitarime. Dalyvės toliau laikosi šių įprastų finansinių sąlygų, ypač principo, jog grąžinimo laikotarpis neturi viršyti prekių tinkamumo naudoti termino.

8. **Ilgiausias grąžinimo laikotarpis**

Grąžinimo laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 12 metų nuo pristatymo.

9. **Grynųjų pinigų mokėjimas**

Dalyvės reikalauja sumokėti bent 20 % visos sutarties sumos grynaisiais pinigais iki pristatymo.

10. **Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas**

a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis dalimis reguliariais intervalais paprastai kas šešis mėnesius ir daugiausia kas 12 mėnesių.

b) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios paprastai pristatymo metu.

c) Nuomos sandorių atveju pagrindinė eksporto kreditų suma gali būti grąžinama lygiomis dalimis kartu su palūkanomis vietoj pagrindinės sumos grąžinimo lygiomis dalimis, kaip nurodyta a dalyje.

d) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos paprastai pristatymo metu nekapitalizuojamos.

e) Šio Sektorių susitarimo dalyvė, kuri ketina laikytis kitų palūkanų mokėjimo sąlygų, nei nustatytosios b dalyje, ne vėliau kaip likus dešimčiai kalendorinių dienų iki įsipareigojimo prisiėmimo pagal Sektorių susitarimo I priedėlį pateikia išankstinį pranešimą.

11. **Palūkanų normos ir kiti mokesčiai**

Palūkanoms nepriskiriama:

a) visi priemokų ar kitų mokesčių mokėjimai, skirti tiekėjų arba finansiniams kreditams apdrausti ar garantuoti;

b) visi kiti su eksporto kreditu susiję mokėjimai: bankų mokesčiai ar komisiniai, išskyrus metinius ar pusmetinius bankų mokesčius, mokėtinus per visą grąžinimo laikotarpį, ir

c) importuojančiosios šalies taikomi išskaičiuojamieji mokesčiai.

12. **Eksporto kreditų galiojimo terminas**

Atskiro eksporto kredito ar kredito linijos finansinės sąlygos, išskyrus 17 straipsnyje nustatytą komercinių palūkanų orientacinių normų (CIRR) galiojimo terminą, nustatomos ne ilgiau kaip šešiems mėnesiams iki galutinės įsipareigojimo datos.

13. **Veiksmai nuostoliams išvengti arba kuo labiau sumažinti**

Šiuo Sektorių susitarimu eksporto kreditavimo ar finansavimo įstaigoms nedraudžiama susitarti dėl palankesnių finansinių sąlygų negu numatytosios Susitarime, jei tokio veiksmo imamasi sudarius sutartį (jei eksporto kredito susitarimas ir papildomi dokumentai jau įsigaliojo) ir jei tuo veiksmu tik ketinama išvengti nuostolių dėl galimo nemokėjimo ar reikalavimų ar juos kuo labiau sumažinti.

14. **Suderinimas**

Atsižvelgdama į tarptautinius dalyvės įsipareigojimus ir šio Susitarimo tikslą, 24 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti finansines sąlygas, pasiūlytas dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė. Laikoma, kad pagal šį straipsnį nustatytos finansinės sąlygos atitinka šio Susitarimo nuostatas.

15. **Minimalios fiksuotosios palūkanų normos, taikomos teikiant oficialią finansavimo paramą**

Dalyvės, teikiančios oficialią finansavimo paramą paskoloms su fiksuotosiomis palūkanų normomis, kaip minimalias palūkanų normas taiko atitinkamas CIRR. CIRR – palūkanų normos, nustatomos pagal šiuos principus:

a) CIRR turėtų atitikti galutines komercines skolinimo palūkanų normas atitinkamos valiutos šalies rinkoje;

b) CIRR turėtų būti labai panašios į šalies pirmos klasės paskolos gavėjams taikomą normą;

c) CIRR turėtų būti grindžiamos finansavimo su fiksuotosiomis palūkanų normomis suteikimo kaina;

d) CIRR neturėtų iškreipti šalies konkurencijos sąlygų ir

e) CIRR turėtų būti labai panašios į pirmos klasės užsienio paskolos gavėjams taikomą normą.

16. **CIRR nustatymas**

a) Norėdama nustatyti CIRR, kiekviena dalyvė savo nacionalinei valiutai pasirenka vieną iš šių dviejų bazinių palūkanų normų sistemų:

1) trejų metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra iki penkerių metų imtinai; penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei penkeri ir iki aštuonių su puse metų imtinai. septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos, kurių grąžinimo laikotarpis yra daugiau nei aštuoneri su puse metų imtinai, arba

2) visiems mokėjimo terminams – penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normos.

Dalyvės susitaria dėl bazinių palūkanų normų sistemos išimčių.

b) CIRR nustatomos kaip nekintama 100 bazinių punktų marža, viršijanti atitinkamas kiekvienos dalyvės bazinių palūkanų normas, nebent dalyvės susitartų kitaip.

c) Kitos dalyvės taiko konkrečia valiuta nustatytą CIRR, jei nusprendžia finansuoti ta valiuta.

d) Dalyvė gali keisti savo bazinių palūkanų normų sistemą, apie tai pranešdama prieš šešis mėnesius ir pasitarusi su kitomis dalyvėmis.

e) Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti šalies, kuri nėra dalyvė, valiutos CIRR. Pasitarę su suinteresuotąja šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba Sekretoriatas tos šalies, kuri nėra dalyvė, vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta, taikydami 32–34 straipsniuose nustatytą bendrosios linijos tvarką.

17. **CIRR galiojimas**

Sandoriui taikoma palūkanų norma nustatoma ne ilgesniam kaip 120 dienų laikotarpiui. Prie atitinkamos CIRR pridedama 20 bazinių punktų marža, jei oficialios finansavimo paramos sąlygos nustatomos iki sutarties dienos.

18. **CIRR taikymas**

a) Jei oficiali finansavimo parama teikiama paskoloms su kintamosiomis palūkanų normomis, bankai ir kitos finansų įstaigos negali visam paskolos laikotarpiui siūlyti normos, mažesnės nei CIRR (galiojančios pradinės sutarties metu) arba trumpalaikės rinkos palūkanų normos.

b) Jei paskolos gavėjas savanoriškai anksčiau termino grąžina paskolą ar jos dalį, jis kompensuoja oficialią finansavimo paramą suteikusiai valstybės institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokio ankstyvo paskolos grąžinimo, įskaitant valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl ankstyvo grąžinimo pakeitus pajamų iš fiksuotosios palūkanų normos dalį.

19. **Pranešimas apie minimalias palūkanų normas**

a) Pagal šio 16, 17 ir 18 straipsnius nustatomos valiutų CIRR bent kartą per mėnesį išsiunčiamos Sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, kad šis jas išsiųstų visoms dalyvėms.

b) Toks pranešimas pasiekia Sekretoriatą ne vėliau kaip po penkių dienų nuo kiekvieno mėnesio, apie kurį pateikiama ši informacija, pabaigos. Sekretoriatas nedelsdamas praneša visoms dalyvėms apie taikytinas normas ir jas viešai skelbia.

20. **Palūkanų normų taikymo įsigaliojimo data**

Visi CIRR pakeitimai įsigalioja penkioliktą dieną nuo kiekvieno mėnesio pabaigos.

21. **Skubūs palūkanų normų pakeitimai**

Jei dėl rinkos įvykių būtina pranešti apie CIRR pakeitimą mėnesio eigoje, pakeista norma pradedama taikyti po dešimties darbo dienų nuo tos dienos, kai Sekretoriatas gauna pranešimą apie šį pakeitimą.

22. **Priemoka už kredito riziką**

Dalyvės taiko palūkanų priemoką už eksporto kreditų negrąžinimo riziką.

III SKYRIUS

Tvarka

23. **Informacija apie oficialią paramą**

a) Kai tik dalyvė skiria oficialią paramą, apie kurią ji pranešė 26 straipsnyje nustatyta tvarka, ji atitinkamai informuoja visas kitas dalyves, nurodydama pranešimo identifikacijos numerį atitinkamoje pranešimų formoje.

b) Keisdamasi informacija 28–30 straipsniuose nustatyta tvarka, dalyvė praneša kitoms dalyvėms apie kreditavimo sąlygas, kurias ji ketina taikyti konkretaus sandorio paramai, ir gali prašyti panašios informacijos iš kitų dalyvių.

24. **Suderinimo tvarka**

a) Prieš suderindama finansines sąlygas, pagal 14 straipsnį tariamai pasiūlytas dalyvės arba šalies, kuri nėra dalyvė, dalyvė deda visas pagrįstas pastangas patikrinti, prireikus surengdama privačias 30 straipsnyje nurodytas konsultacijas, ar tos sąlygos yra oficialiai remiamos, ir laikosi šių reikalavimų:

1) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie sąlygas, kurias ji ketina remti, ta pačia pranešimų pateikimo tvarka, kuri taikoma suderintoms sąlygoms. Jei vyksta šalies, kuri nėra dalyvė, suderinimas, suderinančioji dalyvė taiko tokią pačią pranešimo tvarką, kuri būtų buvusi reikalinga, jei suderintas sąlygas būtų pasiūliusi dalyvė;

2) neatsižvelgiant į 1 punktą, jei pagal taikytiną pranešimo tvarką suderinančioji dalyvė turėtų sustabdyti savo įsipareigojimą pasibaigus galutiniam konkurso terminui, suderinančioji dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą suderinti;

3) jei inicijuojanti dalyvė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtas sąlygas, ji atitinkamai nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

b) Dalyvė, ketinanti pasiūlyti finansines sąlygas, identiškas toms, apie kurias pranešta pagal 26 straipsnį, gali tai padaryti tik pasibaigus nurodytam laukimo laikotarpiui. Ši dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą.

25. **Specialios konsultacijos**

a) Dalyvė, turinti pagrįstų priežasčių mananti, kad kitos dalyvės (inicijuojančios dalyvės) pasiūlytos finansinės sąlygos yra palankesnės nei nustatytosios šiame Sektorių susitarime, apie tai praneša Sekretoriatui; Sekretoriatas šią informaciją nedelsdamas paskelbia.

b) Inicijuojanti dalyvė per dvi darbo dienas po to, kai Sekretoriatas paskelbia informaciją, išaiškina jos pasiūlytas finansines sąlygas.

c) Po inicijuojančios dalyvės išaiškinimo bet kuri dalyvė gali prašyti, kad Sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį dalyvių susitikimą šiam klausimui aptarti.

d) Kol nėra specialaus konsultacinio dalyvių susitikimo rezultatų, oficialios paramos finansinės sąlygos netaikomos.

26. **Išankstinis pranešimas**

a) Remdamasi I priedėliu, likus ne daugiau kaip dešimčiai kalendorinių dienų iki įsipareigojimo, kurio kredito vertė didesnė kaip 2 mln. SST, prisiėmimo dalyvė visoms kitoms dalyvėms praneša, ar ji ketina remti sandorį pagal 10 straipsnio e punktą.

b) Jei inicijuojanti dalyvė apriboja ar atsiima ketinimą remti tokį sandorį, ji nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

27. **Kontaktiniai centrai**

Visi ryšiai tarp paskirtų kontaktinių centrų kiekvienoje šalyje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., elektroniniu paštu, ir yra slapti.

28. **Paklausimai**

a) Dalyvė gali klausti kitos dalyvės apie pastarosios požiūrį į kurią nors trečiąją šalį, trečiosios šalies instituciją ar konkretų veiklos būdą.

b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias kredito sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.

c) Jei paklausimas pateikiamas kelioms dalyvėms, jame turi būti adresatų sąrašas.

d) Visų paklausimų kopijos siunčiamos Sekretoriatui.

29. **Atsakymai**

a) Dalyvė, kuriai siunčiamas paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę informaciją. Atsakyme dalyvė kuo aiškiau nurodo, kokį sprendimą ji veikiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas. Atsakymo kopijos siunčiamos kitiems to paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

b) Jei atsakymas į paklausimą dėl kurios nors priežasties tampa negaliojančiu, nes, pvz.:

— pateiktas, pakeistas ar atsiimtas paramos prašymas arba

— svarstomos kitos sąlygos,

atsakymas pateikiamas nedelsiant, jo kopijos perduodamos visiems kitiems paklausimo adresatams ir Sekretoriatui.

30. **Privačios konsultacijos**

a) Dalyvės susitaria atsakyti į privačių konsultacijų prašymus per dešimt darbo dienų.

b) Privačių konsultacijų prašymas teikiamas dalyvėms ir šalims, kurios nėra dalyvės. Konsultacijos surengiamos kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų laikotarpiui.

c) Dalyvių pirmininkas kartu su Sekretoriatu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus, pvz., bendrąją liniją. Sekretoriatas nedelsdamas paskelbia konsultacijų rezultatus.

31. **Bendrųjų linijų nustatymo tvarka ir forma**

a) Bendrųjų linijų pasiūlymai adresuojami tik Sekretoriatui. Pasiūlymas dėl bendrosios linijos siunčiamas visoms dalyvėms. Bendrųjų linijų registro ar EBPO tinklo aplinkoje Sekretoriato tvarkomoje elektroninėje pranešimų sistemoje inicijuojanti dalyvė neįvardijama. Tačiau Sekretoriatas gali žodžiu įvardyti inicijuojančią dalyvę kitai dalyvei jai to paprašius. Sekretoriatas tokius prašymus registruoja.

b) Bendrosios linijos pasiūlyme nurodoma data ir jis išdėstomas taip:

— identifikacijos numeris ir žodžiai „Bendroji linija“,

— importuojančiosios šalies ir pirkėjo pavadinimai,

— projekto pavadinimas ar kuo tikslesnis projekto aprašymas, kad projektas būtų aiškiai atpažįstamas,

— inicijuojančios šalies numatomos sąlygos,

— bendrosios linijos pasiūlymas,

— žinomų konkuruojančių konkurso dalyvių pilietybė ir pavardės (pavadinimai),

— komercinių ir finansinių pasiūlymų pateikimo terminas ir konkurso numeris, jei jis žinomas,

— kita aktuali informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis, galimybę susipažinti su projekto studijomis ir (arba) ypatingas aplinkybes.

c) Sekretoriatas viešai skelbia bendrąsias linijas, dėl kurių buvo susitarta.

32. **Atsakymai į bendrųjų linijų pasiūlymus**

a) Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymą pateikiami per 20 kalendorinių dienų, tačiau dalyvės skatinamos atsakyti kuo greičiau.

b) Atsakymas gali būti šių formų: papildomos informacijos prašymas, priėmimas, atmetimas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.

c) Laikoma, kad dalyvė, kuri praneša neturinti nuomonės, nes į ją nesikreipė eksportuotojas ar pagalbą gaunančios šalies valdžios institucijos, jei kalbama apie pagalbą projektui, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

33. **Bendrųjų linijų priėmimas**

a) Po 20 kalendorinių dienų Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nė viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.

b) Laikoma, kad praėjus šiam papildomam laikotarpiui dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant inicijuojančią dalyvę, gali nurodyti priimsianti bendrąją liniją, jei ją aiškiai priims viena ar kelios dalyvės.

c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis. Manoma, kad dėl tokio dalinio priėmimo kitos dalyvės gali pakeisti savo požiūrį į siūlomą bendrąją liniją. Visos dalyvės gali laisvai siūlyti ar suderinti sąlygas, kurioms netaikoma bendroji linija.

d) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 31 ir 33 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis pradinis sprendimas dalyvių neįpareigoja.

34. **Nesutarimas dėl bendrųjų linijų**

Jei inicijuojanti dalyvė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį laikotarpį jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

35. **Bendrosios linijos įsigaliojimo data**

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą; bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo. Sekretoriatas elektroninėje pranešimų sistemoje nuolat atnaujina duomenis apie visas bendrąsias linijas, dėl kurių susitarta ar dar neapsispręsta.

36. **Bendrųjų linijų galiojimas**

a) Jei susitariama, bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai Sekretoriatui pranešama, kad ji nebeaktuali ir kad tam pritaria visos dalyvės. Bendroji linija lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė per 14 kalendorinių dienų nuo pradinės galiojimo pabaigos datos kreipiasi dėl pratęsimo. Dėl tolesnio pratęsimo galima susitarti ta pačia tvarka.

b) Sekretoriatas stebi bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, elektroninėje pranešimų sistemoje tvarkydamas sąrašą „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“. Atitinkamai Sekretoriatas, *inter alia*:

— prideda naujas bendrąsias linijas, kai dalyvės jas priima,

— atnaujina galiojimo pabaigos datą, jei dalyvė prašo pratęsimo,

— išbraukia bendrąsias linijas, kurios nustojo galioti,

— kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

37. **Kiti pranešimai**

Siekdamos užtikrinti skaidrumą, visos dalyvės ne tik laikosi kitų reikalavimų dėl sandorių lygmens ataskaitų teikimo**,** bet ir kasmet pateikia informaciją apie savo oficialios paramos teikimo sistemą ir šio Sektorių susitarimo įgyvendinimo priemones, įskaitant galiojančias schemas.

38. **Peržiūra**

a) Sektorių susitarimas peržiūrimas kasmet arba kuriai nors dalyvei pareikalavus Tarybos laivų statybos darbo grupėje (WP6) ir atsižvelgiant į Susitarimo dalyvėms pateiktą ataskaitą.

b) Siekdamos užtikrinti, kad Susitarimas ir šis Sektorių susitarimas derėtų tarpusavyje, ir atsižvelgdamos į laivų statybos sektoriaus specifiką, šio Sektorių susitarimo dalyvės ir Susitarimo dalyvės atitinkamai konsultuojasi ir derina veiksmus.

c) Dalyvės peržiūri minimalias palūkanų normas.

— Dalyvės reguliariai peržiūri CIRR nustatymo sistemą, kad užtikrintų, jog paskelbtos normos atitiktų esamas rinkos sąlygas ir galiojančių normų nustatymo tikslus. Taip pat peržiūrima marža, kuri pridedama taikant šias normas.

— Dalyvė gali pateikti dalyvių pirmininkui pagrįstą prašymą dėl neeilinės peržiūros tuo atveju, jei ta dalyvė mano, kad vienos ar kelių valiutų CIRR nebeatitinka esamų rinkos sąlygų.

I priedėlis

Informacija, kurią reikia pateikti pranešimuose

Toliau a–d dalyse nurodyta informacija pateikiama visuose pagal šį Sektorių susitarimą rengiamuose pranešimuose. Be to, atsižvelgiant į konkretų pranešimo pobūdį, atitinkamai pateikiama e dalyje nurodyta informacija.

a) **Pagrindinė informacija**

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančioji institucija / įstaiga / agentūra
4. Oficialią eksporto kreditų paramą teikianti (-ios) ECA(-s)
   a. Draudimo / garantijų paramą teikianti ECA
   b. Finansinę paramą teikianti ECA
5. Pranešimo numeris
6. Identifikaciniai kodai (vidaus)
7. Identifikacinis kredito linijos numeris (jeigu būtina)
8. Statusas (pvz., pirminis, peržiūrėtas, pakeičiantis)
9. Peržiūros numeris (jeigu būtina)
10. Sektorių susitarimo straipsnis (-iai), pagal kurį (-iuos) teikiamas pranešimas
11. Identifikacinis suderinamo pranešimo numeris (jeigu būtina)
12. Suderinamos paramos apibūdinimas (jeigu būtina)
13. Paskirties šalis

b) **Informacija apie pirkėją (paskolos gavėją, garantą)**

14. Pirkėjo pavadinimas
15. Pirkėjo šalis
16. Pirkėjo adresas (jei žinoma)
17. Pirkėjo statusas
18. Pirkėjo tipas
19. Paskolos gavėjo pavadinimas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
20. Paskolos gavėjo šalis (jei skiriasi nuo pirkėjo)
21. Paskolos gavėjo adresas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
22. Paskolos gavėjo statusas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
23. Paskolos gavėjo tipas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
24. Garanto pavadinimas (jeigu būtina)
25. Garanto šalis (jeigu būtina)
26. Garanto adresas (jeigu būtina)
27. Garanto statusas (jeigu būtina)
28. Garanto tipas (jeigu būtina)

c) **Informacija apie eksportuojamas prekes ir (arba) paslaugas ir projektą**

29. Išsamus eksportuojamų produktų ir (arba) paslaugų aprašas
30. Išsamus eksporto paskirties projekto (arba sektoriaus) aprašymas
31. Siūlomas paskirties kodas
32. Projekto vieta (jeigu žinoma)
33. Konkurso pabaigos data (jeigu būtina)

34. Kredito linijos galiojimo pabaigos data (jeigu būtina)

35. Remiamos (-ų) sutarties (-ių) vertė pagal šią SST (milijonais) skalę:

Kategorija	Siuntėjas	Iki
I:	0	1
II:	1	2
III:	2	3
IV:	3	5
V:	5	7
VI:	7	10
VII:	10	20
VIII:	20	40
IX:	40	80
X:	80	120
XI:	120	160
XII:	160	200
XIII:	200	240
XIV:	240	280
XV:	280	(*)

(*) Jei vertė didesnė nei 280 mln. SST, ji nurodoma pridėjus 40 mln. SST kartotinius, pvz., 410 mln. SST vertė priskiriama XV + 3 kategorijai.

36. Remiamos (-ų) sutarties (-ių) vertė: faktinė suma (sutarties valiuta)

37. Sutarties (-ių) valiuta

d) **Oficialiai remiamų eksporto kreditų finansinės sąlygos**

Dėl kiekvienos remiamos sandorių, sudarytų iš kelių dalių, kurioms taikomos skirtingos finansinės sąlygos, dalies turėtų būti teikiama toliau nurodyta informacija.

38. Kredito vertė pagal SST skalę

39. Kredito vertė, faktinė suma (neprivaloma, vietoje 38 punkto)

40. Kredito valiuta

41. Mokėjimas grynaisiais pinigais (eksporto sutarties vertės %)

42. Kredito pradžia paprastai pristatymo metu, nustatoma pagal (II priedėlio j punkto apibrėžtį)

43. Grąžinimo laikotarpis

44. Grąžinimo laikotarpio vienetai

45. Palūkanų normos bazė

46. Palūkanų norma ar marža, viršijanti bazinę

47. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl a–d dalyse pateiktos informacijos

e) **Papildoma informacija, kurią reikia atitinkamai pateikti pranešimuose dėl II skyriaus 10 straipsnio e dalies**

48. Grąžinimo modelis
49. Grąžinimo periodiškumas (pagrindinė suma)
50. Grąžinimo periodiškumas (palūkanos)
51. Pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka po kredito pradžios paprastai pristatymo metu
52. Iki kredito pradžios paprastai pristatymo metu kapitalizuota palūkanų suma
53. Kapitalizuotų palūkanų valiuta
54. Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė
55. Iki kredito termino vidurio grąžintos pagrindinės sumos procentinė dalis
56. Atsisakymo teikti paramą pagal standartinius grąžinimo modelius pagrindimas
57. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl e dalyje pateiktos informacijos

II priedėlis

Apibrėžtys

Toliau pateikiamos šiame Susitarime vartojamų terminų apibrėžtys.

a) **Įsipareigojimas** – bet kurios formos pareiškimas, kuriuo gaunančiajai šaliai ar pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai pranešama apie norą ar ketinimą teikti oficialią paramą.

b) **Bendroji linija** – dalyvių susitarimas dėl konkrečiam sandoriui ar ypatingomis aplinkybėmis taikomų konkrečių oficialios paramos finansinių sąlygų. Sutartų bendrųjų linijų taisyklės yra viršesnės už Susitarimo taisykles tik konkrečiam sandoriui arba aplinkybėmis, nurodytomis bendrojoje linijoje.

c) **Eksporto sutarties vertė** – visa suma, kurią turi sumokėti eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų pirkėjas arba kurią reikia sumokėti jo vardu, t. y. išskyrus toliau apibrėžtas vietos išlaidas; nuomos atveju į šią vertę neįtraukiama palūkanoms lygiavertė nuomos mokesčio dalis.

d) **Galutinis įsipareigojimas** – sudarant eksporto kredito sandorį (atskirą sandorį ar kredito liniją), galutinis įsipareigojimas prisiimamas, kai dalyvė įsipareigoja tiksliai laikytis visų finansinių sąlygų, patvirtindama tarpusavio susitarimą ar vienašalį dokumentą.

e) **Palūkanų normų subsidijos** – Vyriausybės, bankų ar kitų finansų įstaigų susitarimas, kuriuo leidžiama finansuoti eksporto kreditus taikant fiksuotąsias palūkanų normas, lygias arba viršijančias CIRR.

f) **Kredito linija** – bet kokia eksporto kreditavimo sistema, taikoma keletui sandorių, kurie gali būti susiję arba nesusiję su konkrečiu projektu.

g) **Vietos išlaidos** – išlaidos prekėms ir paslaugoms pirkėjo šalyje, būtinos eksportuotojo sutarčiai vykdyti ar projektui, kurio dalis yra eksportuotojo sutartis, užbaigti. Šioms išlaidoms nepriskiriami komisiniai, mokami eksportuotojo atstovui perkančioje šalyje.

h) **Grynasis draudimas** – oficiali parama, kurią teikia Vyriausybė ar kuri teikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama.

i) **Grąžinimo laikotarpis** – laikotarpis, kuris prasideda nuo kredito pradžios paprastai pristatymo metu, kaip apibrėžta šiame priedėlyje, ir baigiasi sutartyje nustatytą paskutinės įmokos grąžinant pagrindinę dalį dieną.

j) **Kredito pradžia** –

1) *Dalys ar sudedamosios dalys (tarpinės prekės), įskaitant susijusias paslaugas*: įsigyjant dalis ar sudedamąsias dalis kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba vidutinė svertinė prekių (jei aktualu, ir paslaugų) priėmimo diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas.

2) *Pusiau gamybos priemonės, įskaitant susijusias paslaugas – mašinos ar įranga, paprastai palyginti nedidelės vertės už vienetą, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai:* įsigyjant pusiau gamybos priemones kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba, jei eksportuotojas yra atsakingas už jų perdavimą eksploatuoti, tuomet kredito pradžia vėliausiai yra perdavimo eksploatuoti diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

3) *Gamybos priemonės ir projekto paslaugos – didelės vertės mašinos ir įranga, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai*:

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių, susidedančių iš atskirų dalių, kurias pačias galima naudoti, pardavimo, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes, arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes;

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis);

— jei eksportuotojas yra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai – perdavimo eksploatuoti diena;

— teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai sąskaitos faktūros pateikiamos klientui arba kai klientas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

4) *Įmonės ar gamyklos – didelės vertės gamybos padaliniai, kuriems reikia naudoti gamybos priemones:*

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis);

— jei sudaromos statybos sutartys, kai rangovas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai baigiama statyba;

— jei sudaroma sutartis, pagal kurią tiekėjas ar rangovas yra atsakingas už objekto perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia yra ta diena, kurią atliekami išankstiniai bandymai užbaigus įrengimą ar statybą, norint įsitikinti, kad objektą galima eksploatuoti. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar jis perduodamas ar neperduodamas pirkėjui tuo metu pagal sutarties sąlygas, ir neatsižvelgiant į visus likusius įsipareigojimus, kurių tiekėjas ar rangovas gali turėti, pvz., garantuoti jo efektyvų veikimą ar mokyti vietos darbuotojus;

— jei sutartyje numatytas atskiras atskirų projekto dalių įgyvendinimas, kredito pradžia vėliausiai yra kiekvienos atskiros dalies pradžios diena arba tų pradžių datų vidurkis, arba, jei su tiekėju sudaryta sutartis ne visam projektui, bet esminei jo daliai, kredito pradžia gali būti ta data, kuri tinka visam projektui;

— teikiant paslaugas kredito pradžia vėliausiai – sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

k) **Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė** – laikotarpis, reikalingas grąžinti pusei pagrindinės kredito sumos. Ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios paprastai pristatymo metu iki visų pagrindinės sumos grąžinimo įmokų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.

Papildymas. Numatomų darbų įsipareigojimai

Šio Sektoriaus susitarimo dalyvės susitaria:

a) parengti aiškinamąjį laivų tipų, kurie paprastai laikomi verslo požiūriu neperspektyviais, sąrašą, atsižvelgdamos į Susitarime nustatytus sąlygotosios pagalbos principus;

b) peržiūrėti Susitarimo nuostatas dėl minimalių priemokų normų, kad nustatytų, ar jas reikėtų įtraukti į šį Sektorių susitarimą;

c) atsižvelgdamos į susijusių tarptautinių derybų rezultatus aptarti galimybę įtraukti kitus minimalių palūkanų normų principus, įskaitant dėl specialios CIRR ir kintamųjų palūkanų normų;

d) peržiūrėti Susitarimo nuostatų dėl projektų finansavimo taikymą šiam Sektorių susitarimui;

e) aptarti, ar:

— pirmosios pagrindinės sumos įmokos datą,

— svertinės vidutinės trukmės sąvoką

galima naudoti taikant šio Sektorių susitarimo 10 straipsnyje nustatytą kredito grąžinimo modelį.

V PRIEDAS

INFORMACIJA, KURIĄ REIKIA PATEIKTI PRANEŠIMUOSE

Toliau I skirsnyje nurodyta informacija pateikiama visuose pagal Susitarimą, įskaitant jo priedus, rengiamuose pranešimuose. Be to, atsižvelgiant į konkretų pranešimo pobūdį, prireikus pateikiama II skirsnyje nurodyta informacija.

I. **Informacija, kurią reikia pateikti visuose pranešimuose**

a) *Pagrindinė informacija*

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančioji institucija / įstaiga / agentūra
4. Oficialią eksporto kreditų paramą teikianti (-ios) ECA(-s)
   a. Draudimo / garantijų paramą teikianti ECA
   b. Finansinę paramą teikianti ECA
5. Pranešimo numeris
6. Identifikaciniai kodai (vidaus)
7. Identifikacinis kredito linijos numeris (jeigu būtina)
8. Statusas (pvz., pirminis, peržiūrėtas, pakeičiantis)
9. Peržiūros numeris (jeigu būtina)
10. Susitarimo straipsnis (-iai), pagal kurį (-iuos) rengiamas pranešimas
11. Identifikacinis suderinamo pranešimo numeris (jeigu būtina)
12. Suderinamos paramos apibūdinimas (jeigu būtina)
13. Paskirties šalis

b) *Informacija apie pirkėją (paskolos gavėją, garantą)*

14. Pirkėjo pavadinimas
15. Pirkėjo šalis
16. Pirkėjo adresas (jei žinoma)
17. Pirkėjo statusas
18. Pirkėjo tipas
19. Paskolos gavėjo pavadinimas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
20. Paskolos gavėjo šalis (jei skiriasi nuo pirkėjo)
21. Paskolos gavėjo adresas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
22. Paskolos gavėjo statusas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
23. Paskolos gavėjo tipas (jei skiriasi nuo pirkėjo)
24. Garanto pavadinimas (jeigu būtina)
25. Garanto šalis (jeigu būtina)
26. Garanto adresas (jeigu būtina)
27. Garanto statusas (jeigu būtina)
28. Garanto tipas (jeigu būtina)

c) *Informacija apie eksportuojamas prekes ir (arba) paslaugas ir projektą*

29. Išsamus eksportuojamų produktų ir (arba) paslaugų aprašas
30. Išsamus eksporto paskirties projekto (arba sektoriaus) aprašymas
31. Siūlomas paskirties kodas

32. Projekto vieta (jeigu žinoma)

33. Konkurso pabaigos data (jeigu būtina)

34. Kredito linijos galiojimo pabaigos data (jeigu būtina)

35. Remiamos (-ų) sutarties (-ių) vertė pagal šią SST (milijonais) skalę:

Kategorija	Siuntėjas	Iki
I:	0	1
II:	1	2
III:	2	3
IV:	3	5
V:	5	7
VI:	7	10
VII:	10	20
VIII:	20	40
IX:	40	80
X:	80	120
XI:	120	160
XII:	160	200
XIII:	200	240
XIV:	240	280
XV:	280	(*)

(*) Jei vertė didesnė nei 280 mln. SST, ji nurodoma pridėjus 40 mln. SST kartotinius, pvz., 410 mln. SST vertė priskiriama XV + 3 kategorijai.

36. Remiamos (-ų) sutarties (-ių) vertė: faktinė suma (sutarties valiuta)

37. Sutarties (-ių) valiuta

d) *Oficialiai remiamų eksporto kreditų finansinės sąlygos*

Dėl kiekvienos remiamos sandorių, sudarytų iš kelių dalių, kurioms taikomos skirtingos finansinės sąlygos, dalies turėtų būti teikiama toliau nurodyta informacija.

38. Kredito vertė pagal SST skalę

39. Kredito vertė, faktinė suma (neprivaloma, vietoje 38 punkto)

40. Kredito valiuta

41. Pradinė įmoka (eksporto sutarties vertės %)

42. Vietos išlaidos (eksporto sutarties vertės %)

43. Kredito pradžia, nustatoma pagal (XIII priedo u punkto apibrėžtį)

44. Grąžinimo laikotarpio trukmė

45. Grąžinimo laikotarpio vienetai

46. Palūkanų normos bazė

47. Palūkanų norma ar marža, viršijanti bazinę

48. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl I skirsnyje pateiktos informacijos

II. **Papildoma informacija, kurią reikia atitinkamai pateikti pranešimuose dėl konkrečių nuostatų**

a) *II skyriaus 11 straipsnio d dalies 3 punktas*

Dėl kiekvienos remiamos sandorių, sudarytų iš kelių dalių, kurioms taikomos skirtingos finansinės sąlygos, dalies turėtų būti teikiama toliau nurodyta informacija.

49. Remiamų vietos išlaidų tipas

50. Remiamų vietos išlaidų pobūdis: gamybos priemonės?

51. Remiamų vietos išlaidų pobūdis: vietos patronuojamųjų ir (arba) susijusių įmonių pristatyti produktai?

52. Remiamų vietos išlaidų pobūdis: vietos statybos ar įrengimo išlaidos

53. Remiamų vietos išlaidų pobūdis: PVM, importo ar kiti mokesčiai?

54. Remiamų vietos išlaidų pobūdis: kitos?

55. Kitų vietos išlaidų aprašymas

56. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio a punkte pateiktos informacijos

b) *II skyriaus 13 straipsnio f dalis, I priedo 6 straipsnio a dalis, II priedo 6 straipsnio a dalis*

57. Grąžinimo modelis

58. Grąžinimo periodiškumas (pagrindinė suma)

59. Grąžinimo periodiškumas (palūkanos)

60. Pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka po kredito pradžios

61. Pirmosios pagrindinės sumos grąžinimo įmokos po kredito pradžios vienetai

62. Iki kredito pradžios kapitalizuota palūkanų suma

63. Kapitalizuotų palūkanų valiuta

64. Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė

65. Iki kredito termino vidurio grąžintos pagrindinės sumos procentinė dalis

66. Didžiausia vienos įmokos suma (kredito %)

67. Priežastys, dėl kurių neatitinka lėšų pervedimo skolininkui ir skolos grąžinimo modelio leidžiamo pagal 13 straipsnio a dalį ir 13 straipsnio b dalį, II priedo 3 straipsnio a dalį ir 3 straipsnio b dalį arba IV priedo 5 straipsnio a dalį ir 5 straipsnio b dalį (priklausomai nuo to, kas aktualu) terminai

68. Dėl sandorių, kurių grąžinimo modelis neatitinka laisvųjų pinigų srautų – išsamus ir tinkamas remiamo grąžinimo modelio pagrindimas

69. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio b punkte pateiktos informacijos

c) *Visi pranešimo įsipareigojimai (II skyriaus 21, 24, 26 ir 27 straipsniai)*

70. Skolininko šalies rizikos kategorija

71. Užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistemos kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita taikymas? (tik 1–7 kategorijos)

72. Taikytinos šalių ir pirkėjo rizikos kategorijos susijusios su (pirkėju, paskolos gavėju, garantu, projektu, sandoriu)

73. Taikytina šalių rizikos kategorija

74. Taikytina pirkėjo rizikos kategorija

75. Ar 72 punkte nurodytam subjektui akredituota kredito reitingų agentūra (CRA) yra suteikusi užsienio valiutos reitingą?

76. Geriausias akredituotos CRA 72 punkte nurodytam subjektui suteiktas užsienio valiutos reitingas

77. 76 punkte nurodytą reitingą suteikusi akredituota CRA

78. Taikytinos minimalios priemokų normos (MPR) pagrindas

79. Taikomos faktinės priemokų normos pagrindas

80. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl taikomos faktinės priemokų normos pagrindo

81. Išmokėjimo laikotarpis

82. Išmokėjimo laikotarpio vienetai

83. Draudimo nuo politinės (šalies) rizikos procentinė dalis

84. Draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos procentinė dalis

85. Oficialiai remiamo eksporto kreditavimo produktas

86. Reikalavimų laukimo termino metu padengtos palūkanos?

87. MPR (pagrįsta 78 punktu) šalių rizikos mažinimo priemonės arba pirkėjo rizikos kredito papildymas

88. Finansavimas vietine valiuta? (tik 1–7 MPR kategorijos)

89. Taikytas vietinės valiutos veiksnys (LCF)

90. Pirkėjo rizikos kredito papildymas?

91. Taikytas kredito papildymo veiksnys (CEF) (iš viso)

92. Po šalių rizikos mažinimo priemonių arba pirkėjo rizikos kredito papildymo taikytina MPR (pagrįsta 78 punktu)

93. Taikoma faktinė priemokos norma

94. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio c punkte pateiktos informacijos

d) Susitarimo 24 straipsnio e dalies pirma įtrauka

95. Skolininko charakteristikų paaiškinimas, atsižvelgiant į pirkėjo rizikos kategorijos CC0 kriterijus Susitarimo X priede

e) Susitarimo 24 straipsnio e dalies antra įtrauka

96. Pagrindimas, kodėl pirkėjo rizikos kategorija yra geresnė nei akredituotos CRA reitingas

f) Susitarimo 21 straipsnio c dalies 2 punkto pirma įtrauka

97. Konkretaus pavadinimo ar susijusio subjekto skolos priemonės, naudotos priemokai nustatyti, tipas

98. Skolos priemonės subjekto pavadinimas

99. Skolos priemonės ir kainoms nustatyti taikytos metodikos išsamus apibūdinimas ir esminės charakteristikos, įskaitant informaciją apie pradinį terminą, kreditingumo reitingą, likvidumą ir priemonės valiutą (bet šia informacija neapsiribojant)

100. Sandorio skolininko (garanto) ir susijusio subjekto ryšys

101. Ar sandorio skolininko (garanto) ir susijusio subjekto emitento CRA reitingas vienodas?

102. Ar susijęs subjektas atitinka visus Susitarimo XIII priede (apibrėžtis s) išvardytus kriterijus?

103. Išsamus atitikties susijusį subjektą apibrėžiantiems kriterijams paaiškinimas

g) Susitarimo 21 straipsnio c dalies 2 punkto antra įtrauka

104. Pirkėjo rizikos kategorijos pagrindimas

105. Geriausias akredituotos CRA užsienio valiutos reitingas, suteiktas valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas) (jei taikytina pirkėjo rizikos kategorija yra geresnė už geriausią reitingą, akredituotos CRA suteiktą valstybei, kurioje įsisteigęs skolininkas (garantas), ir taikomą nereitinguotiems skolininkams)

106. 104 punkte nurodytą reitingą suteikusi akredituota CRA

h) *Susitarimo 21 straipsnio c dalies 1 punktas*

107. Ar sindikuotosios paskolos paketas suformuotas kaip turtu užtikrintas sandoris arba projektų finansavimo sandoris?

108. Ar komercinės rinkos paskolos (garantijos) be jokios dvišalės arba daugiašalės paramos sudaro bent 25 % sindikuotosios paskolos?

109. Ar visoms finansavimo šalims taikomas *pari passu* principas dėl visų finansinių sąlygų, įskaitant garanto paketą?

110. Ar sandorio finansinės sąlygos visiškai atitinka Susitarimą su pakeitimais, padarytais nuostatomis dėl rinkos lyginamųjų dydžių kainodaros, taikomos sindikuotųjų paskolų (garantijų) sandoriams?

111. Išsamus metodikos, taikytos 93 punkte nurodytai priemokai (arba tiesioginio skolinimo visoms sąnaudoms) gauti, apibūdinimas

112. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio h punkte pateiktos informacijos

i) *Susitarimo 21 straipsnio h dalis*

113. Ar garantija suteikiama visam skolos laikotarpiui?

114. Ar garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama?

115. Ar garantija teisiškai galioja ir gali būti taikoma garanto šalies jurisdikcijoje?

116. Ar garantas yra kreditingas, palyginti su garantuojamos skolos suma?

117. Ar garantui taikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje jis yra, teisės aktai dėl lėšų pervedimo?

118. Visos rizikuojamos sumos (t. y. pagrindinės sumos ir palūkanų) procentinė dalis, padengiama garantijos

119. Ar garantą ir skolininką sieja finansiniai ryšiai?

120. Ryšių pobūdis

121. Ar garantas teisiškai ir finansiškai nepriklausomas ir gali vykdyti skolininko mokėjimo įsipareigojimus?

122. Ar garantui galėtų daryti poveikį įvykiai arba teisės aktai ar valstybės kišimasis skolininko šalyje?

123. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio i punkte pateiktos informacijos

j) *Susitarimo 26 straipsnio b dalis*

Dėl užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistemos kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita taikymo:

124.–134. Patvirtinimas, kad laikomasi X priede išvardytų kriterijų

135. Informacija apie papildomus veiksnius, į kuriuos atsižvelgta, ir (arba) kitos pastabos dėl užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistemos kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita taikymo

Dėl finansavimo vietine valiuta:

136.–141. Patvirtinimas, kad laikomasi X priede išvardytų kriterijų

142. Naudota vietinė valiuta

143. Informacija apie papildomus veiksnius, į kuriuos atsižvelgta, ir (arba) kitos pastabos dėl finansavimo vietine valiuta taikymo

144. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio j punkte pateiktos informacijos

k) *Susitarimo 27 straipsnio d dalis*

145–152. Konkretus pirkėjo rizikos kredito papildymas ir atitinkami taikyti kredito papildymo veiksniai

153. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio k punkte pateiktos informacijos

l) *Susitarimo 45 ir 46 straipsniai*

154. Bendra su prekyba susijusios pagalbos suma pagal SST skalę

155. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: Susitarimą atitinkančių nelengvatinių eksporto kreditų dalis

156. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: kitų lėšų rinkos ar panašia kaina dalis

157. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: kitų oficialių lėšų, kurių lengvatų dalis yra mažesnė už minimumą, leidžiamą pagal 33 straipsnį, išskyrus suderinimo atvejus, dalis

158. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: pirkėjo pradinės įmokos dalis

159. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: mokėjimų kredito pradžioje arba iki jos, į kuriuos neatsižvelgiama, dalis

160. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: dotacijų dalis

161. Su prekyba susijusios pagalbos paketo sudėtis: lengvatinių kreditų dalis

162. Lengvatinių kreditų sąlygos: lengvatinis laikotarpis

163. Lengvatinių kreditų sąlygos: grąžinimo laikotarpis

164. Lengvatinių kreditų sąlygos: grąžinimo įmokų periodiškumas

165. Lengvatinių kreditų sąlygos: grąžinimo modelis

166. Lengvatinių kreditų sąlygos: valiuta

167. Lengvatinių kreditų sąlygos: palūkanų norma

168. Lengvatinių kreditų sąlygos: taikytina DDR

169. Lengvatinių kreditų sąlygos: lengvatų dalis

170. Bendra su prekyba susijusios pagalbos paketo lengvatų dalis

171. Komentarai, pastabos ir (arba) paaiškinimai dėl II skirsnio l punkte pateiktos informacijos

VI PRIEDAS

MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ APSKAIČIAVIMAS ŠALIŲ RIZIKOS 1–7 KATEGORIJŲ SANDORIAMS

MPR formulė

Formulė, kuri taikoma apskaičiuojant MPR, taikytiną eksporto kreditui, su kuriuo susijęs skolininkas (garantas) 1–7 šalių rizikos kategorijoms priskiriamoje šalyje, yra ši:

$$MPR = \{ [(a_i \times HOR + b_i) \times \max (PCC, PCP) / 0{,}95] \times (1\text{-}LCF) + [c_{in} \times PCC / 0{,}95 \times HOR \times (1-CEF)] \} \times QPF_i \times PCF_i \times BTSF \times (1-\min (TERM, 0{,}15))$$

kai:

— a_i = šalies rizikos koeficientas šalies rizikos kategorijoje i (i = 1–7)

— c_{in} = pirkėjo rizikos koeficientas pirkėjo kategorijai n (n = SOV+, SOV/CCO, CC1–CC5) šalies rizikos kategorijoje i (i = 1–7)

— b_i = konstanta šalies rizikos kategorijai i (i = 1–7)

— HOR = rizikos perspektyva

— PCC = draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos procentinė dalis

— PCP = draudimo nuo politinės (šalies) rizikos procentinė dalis

— CEF = kredito papildymo veiksnys

— QPF_i = produkto veiksnio kokybė šalies rizikos kategorijoje i (i = 1–7)

— PCF_i = draudimo veiksnio procentinė dalis šalies rizikos kategorijoje i (i = 1–7)

— BTSF = geresnis nei valstybinis veiksnys

— LCF = vietinės valiutos veiksnys

— TERM = laikotarpio koregavimo koeficientas

Taikytina šalių rizikos kategorija

Taikytina šalių rizikos kategorija nustatoma pagal Susitarimo 21 straipsnio e dalį, po to nustatomas šalies rizikos koeficientas (a_i) ir konstanta (b_i), kurie gaunami iš šios lentelės:

	1	2	3	4	5	6	7
a	0,090	0,200	0,350	0,550	0,740	0,900	1,100
b	0,350	0,350	0,350	0,350	0,750	1,200	1,800

Tinkamos pirkėjo rizikos kategorijos pasirinkimas

Tinkama pirkėjo rizikos kategorija pasirenkama iš toliau pateiktos lentelės, kurioje nurodyti nustatyti šalies ir pirkėjo rizikos kategorijų deriniai, sutartas pirkėjo rizikos kategorijų CC1–CC5 ir akredituotų CRA kategorijų atitikmuo. Siekiant palengvinti skolininkų (ir garantų) klasifikavimą parengtas kokybinis kiekvienos pirkėjo rizikos kategorijos (nuo SOV+ iki CC5) aprašymas, pateiktas IX priede.

Šalies rizikos kategorija						
1	2	3	4	5	6	7
SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+	SOV+
SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0	SOV / CC0
CC1 nuo AAA iki AA-	CC1 nuo A+ iki A-	CC1 nuo BBB+ iki BBB-	CC1 nuo BB+ iki BB	CC1 BB-	CC1 B+	CC1 B
CC2 nuo A+ iki A-	CC2 nuo BBB+ iki BBB-	CC2 nuo BB+ iki BB	CC2 BB-	CC2 B+	CC2 B	CC2 B arba žemesnė
CC3 nuo BBB+ iki BBB-	CC3 nuo BB+ iki BB	CC3 BB-	CC3 B+	CC3 B	CC3 B arba žemesnė	
CC4 nuo BB+ iki BB	CC4 BB-	CC4 B+	CC4 B	CC4 B arba žemesnė		
CC5 BB arba žemesnė	CC5 B+ arba žemesnė	CC5 B arba žemesnė	CC5 B arba žemesnė			

Pagal pasirinktą pirkėjo rizikos kategoriją, kartu su taikytina šalies rizikos kategorija, nustatomas pirkėjo rizikos koeficientas (c_{in}), kuris gaunamas iš šios lentelės:

Pirkėjo rizikos Kategorija	Šalies rizikos kategorija						
	1	2	3	4	5	6	7
SOV+	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
SOV / CC0	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
CC1	0,110	0,120	0,110	0,100	0,100	0,100	0,125
CC2	0,200	0,212	0,223	0,234	0,246	0,258	0,271
CC3	0,270	0,320	0,320	0,350	0,380	0,480	nėra duomenų
CC4	0,405	0,459	0,495	0,540	0,621	nėra duomenų	nėra duomenų
CC5	0,630	0,675	0,720	0,810	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų

Rizikos perspektyva (HOR)

Rizikos perspektyva (HOR) apskaičiuojama taip:

standartiniams grąžinimo modeliams (t. y. pagrindinės sumos grąžinimas lygiomis dalimis kas šeši mėnesiai):

HOR = (išmokėjimo terminas × 0,5) + grąžinimo laikotarpis

nestandartiniams grąžinimo modeliams:

HOR = (išmokėjimo terminas × 0,5) + (grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė – 0,25) / 0,5

Šiose formulėse laiko matavimo vienetas – metai.

Draudimo nuo komercinės (pirkėjo) rizikos (PCC) ir politinės (šalies) rizikos (PCP) procentinė dalis

MPR formulėje draudimo (PCC ir PCP) procentinė dalis išreikšta dešimtųjų verte (t. y. 95 % išreikšti kaip 0,95).

Pirkėjo rizikos kredito papildymas

Kredito papildymo veiksnio (CEF) vertė sandoriui, kuriam netaikomas pirkėjo rizikos kredito papildymas, yra 0. CEF vertė sandoriams, kuriems taikomas pirkėjo rizikos kredito papildymas, nustatoma pagal X priedą (laikantis Susitarimo 27 straipsnio c dalies apribojimų ir neviršijant 0,35).

Produkto veiksnio kokybė (QPF)

QPF gaunama iš šios lentelės:

Produkto kokybė	Šalies rizikos kategorija						
	1	2	3	4	5	6	7
Už standartą mažesnė	0,9965	0,9935	0,9850	0,9825	0,9825	0,9800	0,9800
Standartinė	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
Už standartą didesnė	1,0035	1,0065	1,0150	1,0175	1,0175	1,0200	1,0200

Draudimo veiksnio procentinė dalis (PCF)

PCF nustatoma taip:

(max(PCC, PCP) ≤ 0,95, PCF = 1)

(max(PCC, PCP) > 0,95, PCF = 1 + ((max(PCC, PCP) – 0,95) / 0,05) × (draudimo koeficiento procentinė dalis))

Draudimo koeficiento procentinė dalis gaunama iš šios lentelės:

	Šalies rizikos kategorija						
	1	2	3	4	5	6	7
Draudimo koeficiento procentinė dalis	0,00000	0,00337	0,00489	0,01639	0,03657	0,05878	0,08598

Geresnis nei valstybinis veiksnys (BTSF)

Kai skolininkas priskiriamas „geresnei nei valstybinė“ (SOV+) pirkėjo rizikos kategorijai, BTSF = 0,9, kitais atvejais BTSF = 1.

Vietinės valiutos veiksnys (LCF)

Sandoriams, kuriuose naudojama vietinės valiutos šalies rizikos mažinimo priemonė, LCF vertė negali viršyti 0,2. LCF vertė visiems kitiems sandoriams yra 0.

Laikotarpio koregavimo koeficientas (TERM)

Laikotarpio koregavimo koeficientas (TERM) gali būti taikomas tik skolininkams, kuriuos dalyvė klasifikuoja pirkėjo rizikos kategorijose, lygiavertėse spekuliaciniam reitingui (BB+ arba žemesnis CRA reitingo ekvivalentas), pagal šiame priede pateiktą atitikties lentelę, įskaitant pirkėjo SOV+ ir SOV/CC0 kategorijas 5–7 šalių rizikos kategorijose, ir sandoriams, kurių rizikos perspektyva (HOR) yra ilgesnė nei 10 metų. Tokiu atveju TERM = 0,018 × (HOR – 10). Nustatyta šio koregavimo viršutinė riba ir jis negali viršyti 15 %.

VII PRIEDAS

PRIEMOKŲ NORMOS SANDORIAMS, KURIEMS TAIKOMI RINKOS LYGINAMIEJI DYDŽIAI

Nedrausta eksporto kreditų dalis arba ne ECA drausta sindikuotosios paskolos dalis

Privačių bankų (įstaigų) nurodyta susijusios nedraustos eksporto kredito dalies (arba kartais ne ECA draustos sindikuotosios paskolos dalies) kaina gali būti geriausias ECA draudimo atitikmuo. Tokių nedraustų dalių kainos turėtų būti nustatomos tik jei jos taikomos komercinėmis sąlygomis (pvz., išskaitant IFI finansuojamas dalis).

Konkretaus pavadinimo bendrovių obligacijos

Bendrovių obligacijos rodo konkretaus pavadinimo kredito riziką. Reikėtų atsargiai derinti ECA sutarčių elementus, kaip antai terminus, valiutą ir kredito papildymus. Jei naudojamos pirminės bendrovių obligacijos (t. y. viso pajamingumo išleidus) ar antrinės bendrovių obligacijos (t. y. pasirinkimo sandorių kainos korekciją parodanti premijos kreivė, kuri paprastai yra susijusi su valiutų apsikeitimo sandorių kreive), pirmiausia turėtų būti naudojamos tos, kurios skirtos skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojamos susijusių subjektų pirminės arba antrinės bendrovių obligacijos.

Konkretaus pavadinimo kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriai

Kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoriai (CDS) yra apsaugos nuo įsipareigojimų nevykdymo forma. CDS skirtumai yra suma, kurią CDS pirkėjas sumoka per tam tikrą laikotarpį kaip tariamosios pagrindinės sumos procentinę dalį ir paprastai išreiškiama baziniais punktais. CDS pirkėjas iš tikrųjų perka draudimą nuo įsipareigojimų nevykdymo, mokėdamas CDS pardavėjui apsikeitimo sandorių laikotarpiu arba iki kredito. Pirmiausia turėtų būti naudojama CDS kreivė skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojamos susijusių subjektų CDS kreivės.

Paskolų lyginamieji dydžiai

Pirminės paskolos lyginamieji dydžiai (t. y. emisijos kainodara) arba antrinės paskolos lyginamieji dydžiai (t. y. einamasis paskolos pajamingumas, kurio tikisi paskolą iš kitos finansų įstaigos perkanti finansų įstaiga). Nustatant pirminės paskolos lyginamuosius dydžius turi būti žinomi visi mokesčiai, kad būtų apskaičiuotas bendras pajamingumas. Jei naudojami paskolos lyginamieji dydžiai, pirmiausia reikėtų naudoti skirtuosius skolininkui; jei neįmanoma, gali būti naudojami panašių subjektų paskolos lyginamieji dydžiai.

Lyginamosios rinkos kreivės

Lyginamosios rinkos kreivės rodo viso sektoriaus ar pirkėjų klasės riziką. Ši rinkos informacija gali būti svarbi, kai nėra informacijos, susijusios su konkrečiu pavadinimu. Apskritai, šioms rinkoms būdingos informacijos kokybė priklauso nuo rinkų likvidumo. Bet kuriuo atveju reikėtų ieškoti rinkos priemonių, kuriomis galima užtikrinti geriausią ECA sutarčių elementų, kaip antai datos, kredito reitingo, termino ir valiutos, suderinamumą.

VIII PRIEDAS

TREČIOSIOS ŠALIES GRĄŽINIMO GARANTIJOS TAIKYMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS IR DAUGIAŠALIŲ AR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ VERTINIMO KRITERIJAI

Tikslas

Šiame priede nustatyti trečiosios šalies grąžinimo garantijų pagal Susitarimo 21 straipsnio e dalį taikymo kriterijai ir sąlygos. Jame taip pat nustatyti kriterijai, kuriais remiantis reikėtų vertinti daugiašales ar regionines institucijas, norint nustatyti, ar institucijai turėtų būti taikomos priemokų taisyklės, nustatytos sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, pagal Susitarimo 21 straipsnio c dalį.

Taikymas

1 *atvejis. Garantija visai rizikuojamai sumai*

Kai subjektas suteikia užstatą kaip grąžinimo garantiją visai rizikuojamai sumai (t. y. pagrindinei sumai ir palūkanoms), gali būti taikoma garanto šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, jei laikomasi šių kriterijų:

— garantija suteikiama visam kredito laikotarpiui,

— garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama,

— garantija teisiškai galioja ir gali būti taikoma garanto šalies jurisdikcijoje,

— garantas yra kreditingas, palyginti su garantuojamos skolos suma,

— garantui taikoma pinigų kontrolė ar šalies, kurioje jis įsikūręs, teisės aktai dėl lėšų pervedimo, išskyrus atvejus, kai garantas yra daugiašalė institucija, kuriai dalyvių susitarimu tokia kontrolė ir apribojimai netaikomi.

Jei garantas yra garantuojamo subjekto patronuojamoji (patronuojančioji) bendrovė, dalyvės kiekvienu konkrečiu atveju nustato: 1) ar vertinant patronuojamosios (patronuojančiosios) bendrovių ryšį ir patronuojančiosios bendrovės teisinio įsipareigojimo mastą, patronuojamoji (patronuojančioji) bendrovė teisiškai ir finansiškai yra nepriklausoma ir galėtų vykdyti mokėjimo įsipareigojimus; 2) ar patronuojamajai (patronuojančiajai) bendrovei galėtų daryti poveikį vietiniai įvykiai arba teisės aktai ar valstybės kišimasis ir 3) ar įsipareigojimų neįvykdymo atveju pagrindinė buveinė prisiimtų atsakomybę.

2 *atvejis. Garantija ne visai sumai*

Kai subjektas suteikia užstatą kaip grąžinimo garantiją ne visai rizikuojamai sumai (t. y. pagrindinei sumai ir palūkanoms), tai kredito sumos daliai, kuriai taikoma garantija, gali būti taikoma garanto šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija, jei laikomasi visų susijusių 1 atvejo kriterijų.

Negarantuojamai sumos daliai taikytina skolininko šalies rizikos kategorija ir pirkėjo rizikos kategorija.

Daugiašalių ar regioninių institucijų vertinimo kriterijai

Dalyvės gali susitarti, kad daugiašalei ar regioninei institucijai taikomos priemokų taisyklės, nustatytos 21 straipsnio c dalyje sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, jei institucijai paprastai netaikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje ji įsikūrusi, teisės aktai dėl lėšų pervedimo. Tokios institucijos klasifikuojamos kiekvienu konkrečiu atveju remiantis faktinėmis aplinkybėmis ir šiais dalykais:

— ar institucija yra teisiškai ir finansiškai nepriklausoma,

— ar visas institucijos turtas yra apsaugotas nuo nacionalizavimo ar konfiskavimo,

— ar institucija gali visiškai laisvai pervesti ir konvertuoti lėšas,

— ar institucijai netaikomos šalies, kurioje ji įsikūrusi, valstybės kišimos priemonės,

— ar institucija yra atleista nuo mokesčių ir

— ar visos jos valstybės narės įsipareigojusios suteikti papildomą kapitalą, kad institucija galėtų vykdyti savo įsipareigojimus.

Vertinant taip pat reikėtų atsižvelgti į ankstesnius mokėjimus, tokius kaip šalies skolinių įsipareigojimų nevykdymas šalyje, kurioje institucija įsikūrusi, arba skolininko šalyje, ir kitus veiksnius, kurie gali būti svarbūs atliekant vertinimą.

Tokių daugiašalių ir regioninių institucijų sąrašas nėra galutinis ir bet kuri dalyvė, remdamasi pirmiau nurodytais veiksniais, gali pasiūlyti instituciją svarstymui. Dalyvės viešai paskelbia daugiašalių ar regioninių institucijų, kurioms taikomos priemokų taisyklės, nustatytos 21 straipsnio c dalyje sandoriams, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai.

IX PRIEDAS

PIRKĖJO RIZIKOS KATEGORIJŲ KOKYBINIS APRAŠYMAS

Geresnė nei valstybinė (SOV+)

Tai išskirtinė kategorija. Šiai kategorijai priskiriamo subjekto kreditingumo reitingai labai aukšti ir galima tikėtis, kad šis subjektas įvykdys mokėjimo įsipareigojimus valstybės įsiskolinimo laikotarpiu ar net įsipareigojimų neįvykdymo atveju. Tarptautinės kredito reitingų agentūros periodiškai skelbia ataskaitas, kuriose išvardija įmonių ir sandorio šalių reitingus, kurie viršija valstybės užsienio valiutos reitingą. Išskyrus tuos atvejus, kai valstybės rizika taikant valstybės rizikos vertinimo metodiką įvertinama kaip gerokai didesnė už šalies riziką, dalyvės, siūlančios subjekto riziką priskirti geresnei nei valstybinė kategorijai, savo rekomendacijas pagrindžia nuorodomis į tokius reitingus. Tam, kad subjektas būtų priskirtas geresnei nei jo šalies valstybės rizikos kategorija, jam turėtų būti būdingos kelios arba paprastai dauguma šių savybių arba jų atitikmenų:

— aukštas kreditingumo reitingas,

— didelės pajamos užsienio valiuta, palyginti su jo valiutos įsiskolinimo lygiu,

— patronuojamųjų bendrovių ar įmonių užsienyje, ypač aukšto valstybės reitingo šalyse, t. y. daugiašalių įmonių gamybos įrenginiai ir grynųjų pinigų srautų sukūrimas,

— užsienio kilmės savininkas ar strateginis partneris, kuriuo galima pasitikėti kaip finansinės paramos šaltiniu, kai nėra oficialios garantijos,

— subjektui valstybėje taikyta lengvatinė tvarka, įskaitant atleidimą nuo perleidimo ir konvertabilumo apribojimų ir nuo eksporto pajamų nuolaidų reikalavimų, taip pat įskaitant lengvatinį apmokestinimą,

— aukštų reitingų tarptautinių bankų suteiktos kredito linijos, ypač kredito linijos be esminio neigiamo pokyčio (MAC) sąlygos, pagal kurias bankai gali atsiimti įsipareigojimus dėl paslaugų valstybės krizės atveju arba įvykus kitam rizikos įvykiui, ir

— turtas saugomas užsienyje, ypač likvidusis turtas, dažnai dėl taisyklių, pagal kurias eksportuotojams leidžiama kaupti ir saugoti grynųjų pinigų, turimų skolos tvarkymui, likučius užsienyje.

Paprastai SOV+ pirkėjo rizikos kategorija netaikoma:

— valstybiniams subjektams ir įmonėms, valstybinio pavaldumo įstaigoms, kaip antai šakinėms ministerijoms, regionų valdžios institucijoms ir pan.,

— valstybės jurisdikcijoje įsisteigusioms finansų įstaigoms ir

— subjektams, kurie produktą pirmiausia parduoda vidaus rinkoje vietos valiuta.

Valstybinė (SOV)

Valstybiniai skolininkai (garantai) – subjektai, kurie aiškiai teisiškai įpareigojami prisiimti skolos mokėjimo įsipareigojimą valstybės vardu, paprastai finansų ministerijos ar centriniai bankai ([1]). Valstybės rizika vadinama rizika, kai:

— skolininkas (garantas) teisiškai įpareigojamas prisiimti skolos mokėjimo įsipareigojimą valstybės vardu ir taip teikia sąžiningą ir užtikrintą valstybės garantiją, ir

— valstybės riziką restruktūrizuojant susijusi skola įtraukiama į restruktūrizavimo ir mokėjimo įsipareigojimus, kuriuos restruktūrizuodama prisiima valstybė.

([1]) Paprastai ši rizika tenka centriniam bankui ar finansų ministerijai. Centrinės valdžios institucijos, išskyrus finansų ministeriją, išsamiai tikrinamos, kad būtų užtikrinta, jog institucija teikia sąžiningą ir užtikrintą valstybės garantiją.

Atitinkanti valstybinę (CC0): išskirtinai gera kredito kokybė

Kategorijai „atitinkanti valstybinę“ priskiriami dviejų pagrindinių rūšių skolininkai (garantai):

— viešieji subjektai, kai po išsamaus patikrinimo nustatoma, kad arba pirkėjui valstybė teikia sąžiningą ir užtikrintą visišką garantiją (paramą), arba kad labai tikėtina valstybinė likvidumo ir mokumo parama, tiek susijusi su atsigavimo perspektyva, tiek su įsipareigojimų neįvykdymo rizika. Nevalstybiniams viešiesiems subjektams, lygiaverčiams valstybiniams, taip pat priskiriamos bendrovės, kurios priklauso Vyriausybei, ir sektoriuje (pvz., elektros energijos, naftos, dujų) veikia monopoliniu arba beveik monopoliniu pagrindu,

— korporaciniai subjektai, kurių itin aukštas kreditingumo reitingas, pasižymi tokiomis nemokumo ir atsigavimo perspektyvos savybėmis, kurios rodo, kad jų rizika gali būti vertinama kaip atitinkanti valstybės riziką. Jiems galima priskirti stiprias saugių investicijų bendroves arba labai svarbius bankus, kurių atveju labai tikėtina valstybinė likvidumo ir mokumo parama.

Išskirtinai gera kredito kokybė reiškia, kad mokėjimo sustabdymo rizika yra praktiškai nežymi ir kad subjektas turi išskirtinai geras galimybes grąžinti kreditą, be to, nepanašu, kad šioms galimybėms numatomi įvykiai galėtų turėti poveikio. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) subjekto verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis išskirtinai geras arba labai geras,

— likvidumo lygis išskirtinai aukštas arba labai aukštas,

— įsiskolinimas išskirtinai nedidelis arba labai nedidelis,

— puikūs arba labai geri verslo rodikliai, įrodyti ir labai stiprūs valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC0 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo AAA (1 šalies kategorija) iki B (7 šalies kategorija).

Labai gera kredito kokybė (CC1)

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra maža arba labai maža. Skolininkas (garantas) turi labai geras galimybes grąžinti kreditą ir nepanašu, kad šioms galimybėms galėtų turėti poveikio numatomi įvykiai. Tikimybė, kad skolininkui (garantui) aplinkybių ir ekonominių sąlygų pasikeitimai turėtų neigiamų pasekmių, yra nedidelė arba labai nedidelė. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis labai geras arba geras,

— likvidumo lygis labai aukštas arba aukštas,

— įsiskolinimas labai nedidelis arba nedidelis,

— labai geri verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC1 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo AAA (1 šalies kategorija) iki B (7 šalies kategorija).

Gera arba gana gera kredito kokybė, geresnė nei vidutinė (CC2)

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra maža. Skolininkas (garantas) turi geras arba gana geras galimybes grąžinti kreditą ir nepanašu, kad šioms galimybėms galėtų turėti poveikio numatomi įvykiai. Tikimybė, kad skolininkui (garantui) aplinkybių ir ekonominių sąlygų pasikeitimai turėtų neigiamų pasekmių, yra nedidelė. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis geras arba gana geras,

— likvidumo lygis aukštas arba gana aukštas,

— įsiskolinimas nedidelis arba gana nedidelis,

— gana geri verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Be to, subjektas teikia aukštos kokybės finansinius ar nuosavybės duomenis, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC2 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo A+ (1 šalies kategorija) iki B ar žemesnį (7 šalies kategorija).

Vidutinė kredito kokybė (CC3)

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra vidutinė arba vidutiniškai maža. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra vidutinės arba vidutiniškai geros. Yra tikimybė, kad kredito rizika atsiras, kai skolininkas (garantas) susidurs su dideliais einamaisiais neaiškumais ar neigiamomis verslo, finansinėmis ar ekonominėmis sąlygomis, dėl kurių gali nepakakti pajėgumų laiku vykdyti mokėjimus. Tačiau gali atsirasti verslo ar finansinių sprendimų finansiniams įsipareigojimams vykdyti. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis vidutiniškai geras arba vidutinis,

— likvidumo lygis vidutiniškai aukštas arba vidutinis,

— įsiskolinimas vidutiniškai nedidelis arba vidutinis,

— vidutiniai verslo rodikliai, įrodyti valdymo įgūdžiai.

Subjektui taip pat būdingas tinkamos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC3 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BBB+ (1 šalies kategorija) iki B ar žemesnį (6 šalies kategorija).

Vidutiniškai prasta kredito kokybė, prastesnė nei vidutinė (CC4)

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra vidutiniškai maža. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra vidutinės arba vidutiniškai silpnos. Yra tikimybė, kad kredito rizika atsiras, kai skolininkas (garantas) susidurs su dideliais

einamaisiais neaiškumais ar neigiamomis verslo, finansinėmis ar ekonominėmis sąlygomis, dėl kurių gali nepakakti pajėgumų laiku vykdyti mokėjimus. Tačiau gali atsirasti verslo ar finansinių sprendimų finansiniams įsipareigojimams vykdyti. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis vidutinis arba vidutiniškai nedidelis,

— likvidumo lygis vidutinis arba vidutiniškai žemas,

— įsiskolinimas vidutinis arba vidutiniškai didelis,

— vidutiniškai prasti verslo rodikliai, labai nedaug valdymo įgūdžių.

Subjektui taip pat būdingas tinkamos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC4 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BB+ (1 šalies kategorija) iki B ar žemesnį (5 šalies kategorija).

Prasta kredito kokybė (CC5)

Rizika, kad mokėjimai bus sustabdyti, yra didelė arba labai didelė. Skolininko (garanto) galimybės grąžinti kreditą yra gana prastos arba prastos. Šiuo metu skolininkas (garantas) turi galimybių grąžinti kreditą, tačiau išlieka tam tikras nesaugumas. Vis dėlto yra tikimybė, kad iškils mokėjimo problemų, nes tolesni mokėjimai priklauso nuo tvarios, palankios verslo ir ekonominės aplinkos. Neigiamos verslo, finansinės ar ekonominės sąlygos veikiausiai sukliudys grąžinti kreditą ar turės poveikio pasirengimui grąžinti kreditą. Kredito kokybę paprastai rodo kelių (jei ne visų) verslo ar finansinio modelio savybių derinys:

— grynųjų pinigų ir pajamų uždarbis gana prastas, prastas arba labai prastas,

— vidutiniškai žemas ar žemas likvidumo lygis,

— gana didelis arba didelis įsiskolinimas,

— prasti verslo rodikliai, labai nedaug valdymo įgūdžių arba jų apskritai nėra.

Subjektui taip pat būdingas prastos kokybės finansinių ar nuosavybės duomenų atskleidimas, nebent yra didelė tikimybė, kad patronuojančioji (ar valstybinė) bendrovė, kurios pirkėjo rizikos kategorija yra tokia pati arba geresnė, nei šio pirkėjo rizikos kategorija, skirs paramą.

Priklausomai nuo šalies, kurioje įsikūręs skolininkas (garantas) kategorijos, CC5 pirkėjo rizikos kategorijai priskirtam skolininkui (garantui) akredituotos CRA veikiausiai nustatytų reitingą nuo BB (1 šalies kategorija) iki B ar žemesnį (4 šalies kategorija).

X PRIEDAS

ŠALIES RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONIŲ IR PIRKĖJO RIZIKOS KREDITO PAPILDYMŲ TAIKYMO KRITERIJAI IR SĄLYGOS

Tikslas

Šiame priede pateikiama išsami informacija apie Susitarimo 26 straipsnio a dalyje išvardytų šalies rizikos mažinimo priemonių ir Susitarimo 27 straipsnio a dalyje išvardytų pirkėjo rizikos kredito papildymų naudojimą; be to, aptariami kriterijai, sąlygos ir konkrečios aplinkybės, kurios taikomos juos naudojant, taip pat poveikis MPR.

Šalies rizikos kredito papildymas

1. *Užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistema ir užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita*

Apibrėžtis

Rašytinis dokumentas, pvz., aktas, turto perdavimo dokumentas ar patikos susitarimas, paženklintas antspaudu ir pristatytas trečiajai šaliai, t. y. subjektui, kuris nėra dokumento šalis, kad tas subjektas jį saugotų kol bus įgyvendintos tam tikros sąlygos ir tada pristatytų kitai šaliai, kad dokumentas galiausiai įsigaliotų. Jei toliau nurodytų kriterijų laikomasi atsižvelgiant į papildomus išvardytus veiksnius, lėšų pervedimo riziką, dažniausiai kylančią didesnės rizikos kategorijos šalyse, galima sumažinti ar pašalinti.

Kriterijai

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra susijusi su lėšas užsienio valiuta gaunančiu projektu, o lėšos šiai sąskaitai gaunamos iš paties projekto ir (arba) kitų užsienio eksporto debitorių sąskaitų.

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra užsienio šalyje, t. y. ne projekto šalyje, kurioje labai nedidelė lėšų pervedimo ar kitokia šalies rizika (t. y. dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje).

— Sąlyginio deponavimo sąskaita yra laikoma aukščiausios kategorijos banke, kuris nėra tiesiogiai ar netiesiogiai valdomas skolininko interesų arba skolininko šalies.

— Sąskaitos finansavimas užtikrintas ilgalaikėmis ar kitokiomis tinkamomis sutartimis.

— Įvairūs sąskaitoje tvarkomi skolininko lėšų (t. y. gaunamų iš paties projekto ir (arba) kitų šaltinių) šaltiniai yra tvirta valiuta, ir galima pagrįstai tikėtis, kad visų šių lėšų pakaks skolai grąžinti per visą kredito laikotarpį ir kad jos bus gaunamos iš vieno ar kelių kreditingų užsienio vartotojų, esančių mažesnės rizikos šalyse nei projekto šalis (t. y. paprastai dideles pajamas gaunančioje EBPO šalyje arba dideles pajamas gaunančioje euro zonos šalyje).

— Skolininkas duoda neatšaukiamą nurodymą užsienio vartotojams mokėti lėšas tiesiogiai į šią sąskaitą (t. y. lėšos nepervedamos per skolininkui priklausančią sąskaitą ar jo šalį).

— Sąskaitoje turi būti laikoma suma, kurios pakaktų bent šešių mėnesių skolos grąžinimo įmokoms. Kai pagal projekto finansavimo modelį grąžinimo terminai lankstūs, sąskaitoje turi būti laikoma faktinė šešių mėnesių skolos grąžinimo įmokų suma pagal tokias lanksčias sąlygas; ši suma ilgainiui gali keistis, atsižvelgiant į skolos grąžinimo modelį.

— Skolininkas gali ribotai naudotis sąskaita (t. y. tik sumokėjus kredito grąžinimo įmokas).

— Sąskaitoje laikomos lėšos visam kredito laikotarpiui teisiškai perleidžiamos kreditoriui, kuris yra tiesioginis jų gavėjas.

— Kad būtų galima atidaryti sąskaitą, turi būti gauti visi reikalingi vietos ir kitų atitinkamų institucijų teisiniai leidimai.

— Sąlyginio deponavimo sąskaita ir sutartinės nuostatos negali būti sąlyginės ir (arba) atšaukiamos ir (arba) ribotos trukmės.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti

Taikant šiuos metodus kiekvienu konkrečiu atveju apsvarstomi minėtieji reikalavimai ir, *inter alia*, šie dalykai:

— šalis, skolininkas (t. y. viešasis ar privatusis subjektas), sektorius, eksportuojamų prekių ar paslaugų pažeidžiamumas, įskaitant galimybę jas gauti per visą kredito laikotarpį, vartotojai,

— teisinės sistemos, pvz., ar sistema yra pakankamai apsaugota nuo skolininko ar jo šalies įtakos,

— kaip šie metodai priklauso nuo valdžios institucijų įsikišimo, ar gali būti atnaujinti ar atšaukiami,

— ar sąskaita būtų pakankamai apsaugota nuo rizikos, susijusios su projektu,

— suma, kuri bus pervesta į sąskaitą, ir tinkamo jos skyrimo pratęsimo sistema,

— su Paryžiaus klubu susijusios sąlygos (pvz., galimos išimtys),

— galimas šalies rizikos, išskyrus lėšų pervedimo riziką, poveikis,

— apsauga nuo šalies, kurioje yra sąskaita, rizikos,

— sutartys su vartotojais, įskaitant sutarčių pobūdį ir terminą, ir

— bendra numatomų pajamų užsienyje suma, palyginti su visa kredito suma.

Poveikis MPR

Pritaikius šią šalies rizikos mažinimo priemonę gali būti viena kategorija pagerinta sandoriui taikytina šalies rizikos kategorija, išskyrus sandorius 1 rizikos kategorijos šalyse.

2. *Finansavimas vietine valiuta*

Apibrėžtis

Sutartis ir finansavimas, dėl kurių susitarta konvertuojamomis ir turimomis vietinėmis valiutomis, išskyrus tvirtą valiutą, finansuojama vietos lygmeniu, taip išvengiant lėšų pervedimo rizikos ar ją apribojant. Pirmųjų dviejų šalies kredito rizikos lygių buvimas iš esmės neturėtų poveikio pagrindiniam skoliniam įsipareigojimui vietine valiuta.

Kriterijai

— Įsipareigojimų ECA ir reikalavimų apmokėjimas arba mokėjimai tiesioginiam kreditoriui yra išreikšti (atliekami) vietine valiuta.

— Paprastai nėra lėšų pervedimo ECA rizikos.

— Įprastomis sąlygomis nereikalaujama konvertuoti indėlių vietine valiuta į indėlius tvirta valiuta.

— Paskolos gavėjo skolos grąžinimas jo šalies valiuta jo šalyje yra priimtinas skolinio įsipareigojimo vykdymas.

— Jei paskolos gavėjo pajamos yra vietine valiuta, jis yra apsaugotas nuo neigiamo valiutų keitimo kurso svyravimų poveikio.

— Paskolos gavėjo šalies taisyklės dėl lėšų pervedimo neturėtų daryti poveikio paskolos gavėjo grąžinimo įsipareigojimams, kurie liktų vietine valiuta.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti

Tokie metodai taikomi pasirinktinai konvertuojamoms ir perleidžiamoms valiutoms, jei pagrindinės šalies ekonominė padėtis yra gera. ECA dalyvė privalėtų vykdyti savo įsipareigojimus apmokėti reikalavimus, skaičiuojamus jos šalies valiuta, jei ECA prisiėmus įsipareigojimą ta vietinė valiuta nebėra „perkeliama“ ar „konvertuojama“. (Tačiau tokie pokyčiai daro poveikį tiesioginiam kreditoriui).

Poveikis MPR

Pritaikius šią rizikos mažinimo priemonę gali būti ne daugiau kaip 20 % sumažinta MPR šalies kredito rizikos dalis (t. y. vietinės valiutos veiksnio [LCF] vertė ne didesnė kaip 0,2).

Pirkėjo rizikos kredito papildymas

Šioje lentelėje pateikiamos pirkėjo rizikos kredito papildymų, kuriuos galima taikyti, apibrėžtys ir didžiausias jų poveikis taikytinoms MPR. Sandorių, kuriems taikomos 1–7 šalies rizikos kategorijų MPR, atveju nustatomas didžiausias CEF, naudojamas MPR formulėje; sandorių, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, atveju nustatomas didžiausias diskontas taikytinai rinkos lyginamojo dydžio MPR ([1]).

Kredito papildymas	Apibrėžtis	Didžiausias CEF (1–7 šalies rizikos kategorijos)	Didžiausias diskontas (rinkos lyginamasis dydis) (%)
Sutarties pajamų ar gautinų sumų perdavimas	Jei paskolos gavėjas turi sutarčių su patikimais produkcijos gavėjais (užsienio ar vietos), teisiškai įvykdomas sutarties perdavimas suteikia teisių užtikrinti paskolos gavėjo sutarčių vykdymą ir (arba) priimti sprendimus pagal pagrindines sutartis vietoje paskolos gavėjo skolos įsipareigojimų neįvykdymo atveju. Tiesioginis susitarimas su trečiąja šalimi vykdant sandorį (vietos valdžios institucija kasybos ar energetikos sandorio atveju) leidžia skolintojams kreiptis į Vyriausybę ir išieškoti nuostolius, patirtus dėl nusavinimo ar kito sutartinių teisių, susijusių su sandoriu, pažeidimo. Bendrovė, veikianti sudėtingoje rinkoje ar sektoriuje, gali turėti pajamų, susijusių su produkcijos pardavimu bendrovei ar bendrovėms, kurios įsikūrę stabilesnėje aplinkoje. Paprastai pajamos būtų gaunamos tvirta valiuta, bet gali būti nesusijusios su konkrečiais sutartiniais santykiais. Tokių pajamų perdavimas užtikrintų turto apsaugą paskolos gavėjo sąskaitose, o skolintojui būtų užtikrinta lengvatinė tvarka dėl paskolos gavėjo sukurto grynųjų pinigų srauto.	0,10	Netaikoma
Turtu užtikrintas garantas –	Turto kontrolė, įrodoma: 1) lengvai kilnojamojo ir vertingo nuosavybės vieneto įkeitimu ir 2) nuosavybe, kurios visa vertė yra ta nuosavybė. Turtu užtikrintas garantas – toks garantas, kurį galima palyginti lengvai vėl įsigyti, kaip antai lokomotyvas, medicininė įranga ar statybos įranga. Nustatydama tokio garanto vertę ECA turėtų atkreipti dėmesį į teisinį atgavimo paprastumą. Kitaip tariant, vertė didesnė, kai turto garantas užtikrinamas pagal galiojančią teisinę sistemą, ir mažesnė, kai teisinės galimybės atgauti turtą	0,25	15

([1]) Sandorių, kuriems taikomi rinkos lyginamieji dydžiai, atveju priemoka, gaunama pritaikius pirkėjo rizikos kredito papildymą, negali būti mažesnė nei taikytina minimali aktuarinė priemoka.

Kredito papildymas	Apibrėžtis	Didžiausias CEF (1–7 šalies rizikos kategorijos)	Didžiausias diskontas (rinkos lyginamasis dydis) (%)
	yra abejotinos. Tikslią turtu užtikrinto garanto vertę nustato rinka – susijusi rinka yra didesnė už vietinę rinką, nes turtą galima perkelti į kitą jurisdikciją. PASTABA. Turtu užtikrinto garanto kredito papildymas dėl sandorių, kuriems taikomos 1–7 šalies rizikos kategorijų MPR, taikomas pirkėjo rizikai, kai turtu užtikrintas garantas laikomas šalyje, kurioje vyksta sandoris.		
Ilgalaikiu turtu užtikrintas garantas	Ilgalaikiu turtu užtikrintas garantas paprastai yra įranga, kuriai galima taikyti fizinius apribojimus, kaip antai turbina ar surinkimo linijai priklausantis gamybos įrenginys. Ilgalaikiu turtu užtikrino garanto tikslas ir vertė – ECA suteikti daugiau teisių paskolos nemokėjimo atveju išskaitant nuostolius naudoti turtą. Ilgalaikiu turtu užtikrino garanto vertė skiriasi priklausomai nuo ekonominių, teisinių, rinkos ir kitų veiksnių.	0,15	10
Sąlyginio deponavimo sąskaita	Sąlyginio deponavimo sąskaitos susijusios su skolos tvarkymo rezervo sąskaitomis ar kitų formų gautinų grynųjų pinigų gautinų sumų sąskaitomis, kurias šalis, kurios nekontroliuoja pirkėją (skolintoją) kontroliuojantis subjektas ar kurios nuosavybės teisės nėra tokios pačios kaip pirkėjo (skolininko), laiko kaip garantą skolintojui. Sąlyginio deponavimo sumos turi būti deponuotos arba sąlyginai deponuotos iš anksto. Tokio garanto vertė beveik visada yra 100 % nominalios sumos tokiose grynųjų pinigų sąskaitose. Jis leidžia geriau kontroliuoti grynųjų pinigų naudojimą, užtikrina, kad skolos palūkanos būtų sumokėtos prieš diskrecines išlaidas. PASTABA. Sąlyginio deponavimo sąskaitos kredito papildymas dėl sandorių, kuriems taikomos 1–7 šalies rizikos kategorijų MPR, taikomas pirkėjo rizikai, kai sąlyginio deponavimo sąskaita laikoma šalyje, kurioje vyksta sandoris. Garantas grynaisiais pinigais labai sumažina draustų kredito grąžinimo sumų nemokėjimo riziką.	Sąlyginio deponavimo suma kaip kredito procentinė dalis, neviršijanti 0,10	Sąlyginio deponavimo suma kaip kredito procentinė dalis, neviršijanti 10 %

XI PRIEDAS

KONTROLINIS ATITIKTIES VYSTYMOSI KRITERIJAMS KOKYBĖS SĄRAŠAS

Kontrolinis projektų, kuriems skiriama finansinė pagalba, atitikties vystymosi kriterijams kokybės sąrašas

Pastaraisiais metais DAC suformulavo keletą kriterijų, skirtų užtikrinti, kad besivystančių šalių projektais, kurie visi ar iš dalies finansuojami oficialia parama vystymuisi (OPV), būtų prisidedama prie vystymosi tikslų. Jie iš esmės išdėstyti šiuose dokumentuose:

— „DAC Principles for Project Appraisal“ („DAC projektų vertinimo principai“) (1988 m.),

— „DAC Guiding Principles for Associated Financing and Tied and Partially Untied Official Development Assistance“ („DAC pagrindiniai principai dėl susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos vystymuisi“) (1987 m.) ir

— „Good Procurement Practices for Official Development Assistance“ („Oficialios paramos vystymuisi geroji pirkimų patirtis“) (1986 m.). Dokumentai „DAC Principles for Project Appraisal“ ir „Good Procurement Practices for Official Development Assistance“, kartu su keliais kitais DAC parengtais principais arba gerosios patirties pavyzdžiais 1992 m. paskelbti kartu dokumente „Development Assistance Manual. DAC Principles for Effective Aid“ („Paramos vystymuisi vadovas. DAC efektyvios pagalbos principai“) (toliau – DAM).

Projekto atitiktis bendriems pagalbą gaunančios šalies investicijų prioritetams (projektų atranka)

Ar projektas yra investicijų ir valstybės išlaidų programų, jau patvirtintų pagalbą gaunančios šalies centrinės finansinės ir planavimo institucijos, dalis?

(Nurodyti politikos dokumentą, kuriame minimas projektas, pvz., pagalbą gaunančios šalies valstybės investicijų programą).

Ar projektą bendrai finansuoja kuri nors tarptautinė vystymosi finansavimo įstaiga?

Ar yra įrodymų, kad projektą svarstė ir atmetė kokia nors tarptautinė vystymosi finansavimo įstaiga ar kita DAC narė dėl to, kad jis nėra svarbus vystymosi tikslams?

Jei tai privačiojo sektoriaus projektas, ar jį patvirtino pagalbą gaunančiosios šalies Vyriausybė?

Ar projektui taikoma tarpvyriausybinė sutartis, pagal kurią numatomas didesnis pagalbą teikiančios šalies su pagalba susijusios veiklos mastas pagalbą gaunančioje šalyje?

Projektų rengimas ir vertinimas

Ar projektas parengtas, sudarytas ir įvertintas pagal standartus ir kriterijus, kurie daugeliu atvejų atitinka DAM 91–162 punktuose išdėstytus DAC projektų vertinimo principus? Atitinkami principai susiję su projekto vertinimu pagal:

a) ekonominius aspektus (DAM 120–128 punktai);

b) techninius aspektus (DAM 112 punktas);

c) finansinius aspektus (DAM 113–119 punktai).

Tuo atveju, jei įgyvendinant projektą gaunamos įplaukos, ypač jei įplaukų skiriama konkurencinei rinkai, ar paramos finansavimo lengvatų dalis perduodama galutiniam lėšų naudotojui? (DAM 115 punktas)

a) Institucinis vertinimas (DAM 130–134 punktai).

b) Socialinė ir pasiskirstymo analizė (DAM 137–147 punktai).

c) Poveikio aplinkai vertinimas (DAM 145–147 punktai).

Viešųjų pirkimų tvarka

Kuris iš toliau pateikiamų viešųjų pirkimų būdų bus taikomas? (Apibrėžtys pateiktos DAM 409–429 punktuose išvardytuose OPV gerosios pirkimų patirties principuose.)

a) Tarptautinis konkursas (DAM 411 punktas ir 419–429 punktai: minimalios veiksmingo tarptautinio konkurso sąlygos).

b) Nacionalinis konkursas (DAM 412 punktas).

c) Neformalus konkursas ar tiesioginės derybos (DAM 413–414 punktai).

Ar numatoma tikrinti išteklių kainą ir kokybę (DAM 153 punktas)?

XII PRIEDAS

NUOSTATOS DĖL KOMERCINIŲ PALŪKANŲ ORIENTACINĖS NORMOS (CIRR)

1 SKIRSNIS

CIRR nustatymas

1. Nustatoma kiekvienos dalyvės valiutos CIRR, jei Sekretoriatui pateikiami reikiami duomenys. Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti šalies, kuri nėra dalyvė, valiutos CIRR. Pasitarę su suinteresuotąja šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba Sekretoriatas tos šalies, kuri nėra dalyvė, vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta.

2. Kitos dalyvės taiko konkrečia valiuta nustatytą CIRR, jei nusprendžia finansuoti ta valiuta.

3. CIRR sudaro bazinė norma ir marža.

4. Minimali bet kurios valiutos CIRR turi būti ne mažesnė kaip 15 bazinių punktų.

Bazinės normos nustatymas

5. CIRR normos apskaičiuojamos kiekvieną mėnesį ir įsigalioja kiekvieno mėnesio 15-tą dieną.

6. CIRR bazinės normos apskaičiuojamos remiantis vyriausybės obligacijų pajamingumu.

7. Kiekvienam sandoriui naudotinas vyriausybės obligacijos išpirkimo terminas nustatomas pagal šią formulę: išmokėjimo laikotarpis + 0,5 grąžinimo laikotarpis + 0,5 grąžinimo periodiškumas metais [1] (standartiniams grąžinimo modeliams). Nestandartinių grąžinimo modelių sandoriams taikoma ši formulė: DP + $[\sum_{i=1}^{n}(t_{li} - t_{sp}) \times D_{li}] \; / \; \sum_{i=1}^{n} D_{li} \times 1/365]$ [2]. Rezultatas suapvalinamas iki artimiausių metų: viršutinė riba – dešimt metų, apatinė riba – treji metai.

8. Dalyvės obligacijų pajamingumą apskaičiuoja pagal praėjusio kalendorinio mėnesio visų 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ir 10 metų vyriausybės obligacijų kiekvienos dienos pajamingumo aritmetinį vidurkį savo atitinkamomis valiutomis. Apie šį pajamingumą pranešama Sekretoriatui ne vėliau kaip per penkias dienas nuo kiekvieno mėnesio pabaigos ir jis kas mėnesį viešai paskelbiamas.

9. Skaičiuodamos reikiamą pajamingumą dalyvės gali taikyti tiesinę interpoliaciją, jei ji yra 2, bet ne daugiau kaip 15 metų vyriausybės obligacijų interpoliacijos ribose. Ekstrapoliuoti mažesnio ar didesnio obligacijų pajamingumo kryptimi neleidžiama.

10. Tuo atveju, kai duomenų apie vieną ar daugiau reikiamų vyriausybės obligacijų nebuvo galima gauti (pagal 8 ir 9 straipsnius), sandorių, kuriems būtini tokie išpirkimo terminai, CIRR ta valiuta nebus (žr. 7 straipsnį), nebent trūkstami duomenys būtų susiję su trumpesniais išpirkimo terminais, o su ilgesniais išpirkimo terminais (iki 10 metų) susiję duomenys buvo pateikti. Tokiu atveju bazinėms normoms, kurioms būtini tokie trumpesni išpirkimo terminai, apskaičiuoti naudojamas artimiausios didesnės vyriausybės obligacijos pajamingumas.

Maržos nustatymas [3]

11. Marža apskaičiuojama kas ketvirtį (atitinkamai kiekvienų metų sausio 15 d., balandžio 15 d., liepos 15 d. ir spalio 15 d.) pagal penkerių metų apsikeitimo sandorių vertės skirtumų pajamingumą (skirtumą tarp penkerių metų vyriausybės obligacijų palūkanų normos ir penkerių metų apsikeitimo sandorių palūkanų normos).

[1] Grąžinimo kas metus grąžinimo periodiškumas = 1, kas šešis mėnesius = 0,5, kas tris mėnesius = 0,25.

[2] t_{li} = įmokos i_{st} data; t_{sp} = kredito pradžios data; D_{li} = i_{st} įmokos suma.

[3] Nutraukus LIBOR taikymą, dalyvės susitaria kad visoms valiutoms būtų taikoma 100 bazinių punktų marža, kol bus susitarta dėl alternatyvos.

12. Marža apskaičiuojama taikant šią formulę: 0,5 × (kiekvienos dienos penkerių metų apsikeitimo sandorių vertės skirtumų pajamingumo trijų mėnesių vidurkis) + 80 bazinių punktų. Rezultatas suapvalinamas iki artimiausio bazinio punkto ir negali būti didesnis kaip 120 bazinių punktų arba mažesnis kaip 80 bazinių punktų.

13. Kiekvienos dienos penkerių metų apsikeitimo sandorių vertės skirtumų trijų mėnesių vidurkis nustatomas apskaičiuojant paskutinių trijų kalendorinių mėnesių kiekvienos dienos penkerių metų apsikeitimo sandorių skirtumo aritmetinį vidurkį atitinkamomis valiutomis. Apie juos Sekretoriatui pranešama ne vėliau kaip per penkias dienas nuo kiekvieno ketvirčio pabaigos.

14. Jei rinkoje nėra duomenų apie penkerių metų apsikeitimo sandorių skirtumą tam tikra valiuta, nustatoma 100 bazinių punktų marža.

15. Atitinkamos maržos skelbiamos viešai kiekvieno ketvirčio pradžioje.

2 SKIRSNIS

CIRR taikymas

16. Jei oficiali finansavimo parama teikiama paskoloms su kintamosiomis palūkanų normomis, bankai ir kitos finansų įstaigos negali visam paskolos laikotarpiui siūlyti normos, mažesnės nei CIRR (galiojančios pradinės sutarties metu) arba trumpalaikės rinkos palūkanų normos.

CIRR galiojimo laikotarpis

17. CIRR gali būti užfiksuota iki finansinės sutarties dienos (DFC), tą dieną arba po jos.

18. Kai CIRR yra užfiksuojama ir įsigalioja iki DFC, galiojimo laikotarpis negali viršyti 12 iš eilės einančių mėnesių ([4]), sprendimas dėl galiojimo laikotarpio trukmės priimamas ne vėliau kaip siūlymo dieną (DoQ), o prie taikytinos CIRR pridedamas papildomas skirtumas pagal toliau pateiktą lentelę:

Galiojimo laikotarpis (mėnesiais)	Galiojimo laikotarpio išlaidos (baziniais punktais)
1–6	20
7	23
8	26
9	30
10	34
11	39
12	44

19. Jeigu galiojimo laikotarpis baigiasi iki DFC, CIRR norma gali būti iš karto arba vėliau perskaičiuota ir taikoma naują galiojimo laikotarpį. Jeigu komercinės sutarties pasirašymas (SCC) įvyko prieš perskaičiavimą, perskaičiuota norma turi būti ne mažesnė už paskutinę anksčiau užfiksuotą normą. CIRR perskaičiavimo kartų skaičius neribojamas.

20. Pasikeitus palūkanų skaičiavimo laikotarpiui iki DFC arba DFC, perskaičiuojama CIRR bazinė norma. Toks perskaičiavimas grindžiamas naujuoju palūkanų skaičiavimo laikotarpiu, taikant pradinę DoQ galiojusias bazines normas; jis nelaikomas CIRR normos perskaičiavimu ar atsisakymu.

([4]) Jei CIRR perskaičiuojama, mėnesių skaičius vėl tampa lygus nuliui.

Įsipareigojimo mokestis

21. Tiesioginiams kreditams taikomas įsipareigojimo mokestis. Jei CIRR užfiksuota iki DFC arba DFC, įsipareigojimo mokestis taikomas iš karto po DFC. Jei CIRR užfiksuota po DFC, įsipareigojimo mokestis taikomas iš karto po DoQ.

22. Dalyvės taiko ne mažesnį įsipareigojimo mokestį nei taikomas komercinėje rinkoje, jei tokia informacija yra prieinama.

Savanoriškas atsisakymas ir savanoriškas išankstinis mokėjimas

23. Jei CIRR normos savanoriškai atsisakoma, bet kuri paskesnė CIRR norma, kuri pasiūloma tam pačiam sandoriui ir tam pačiam eksportuotojui, negali būti mažesnė už paskutinę anksčiau pasiūlytą CIRR.

24. Iki DFC CIRR normos atsisakymas ar perėjimas prie kintamosios palūkanų normos yra nemokamas.

25. DFC arba po jos ir neatsižvelgiant į tai, kada nustatyta CIRR, paskolos ar bet kurios jos dalies savanoriško atsisakymo arba savanoriško išankstinio mokėjimo atveju paskolos gavėjas kompensuoja oficialią paramą teikiančiai valstybės institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokio išankstinio mokėjimo arba savanoriško atsisakymo. Kompensacija apima valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl išankstinio mokėjimo pakeitus numatytų pajamų iš fiksuotosios palūkanų normos dalį.

3 SKIRSNIS

Pereinamojo laikotarpio susitarimai

26. Šiame priede išdėstytos nuostatos įsigalioja 2023 m. liepos 15 d. ir taikomos sandoriams, dėl kurių įsipareigota nuo tos dienos.

XIII PRIEDAS

APIBRĖŽTYS

Toliau pateikiamos Susitarime vartojamų terminų apibrėžtys.

a) **Įsipareigojimas** – bet kurios formos pareiškimas, kuriuo gaunančiajai šaliai ar pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai pranešama apie norą ar ketinimą teikti oficialią paramą.

b) **Bendroji linija** – dalyvių susitarimas dėl konkrečiam sandoriui ar ypatingomis aplinkybėmis taikomų konkrečių oficialios paramos finansinių sąlygų. Sutartų bendrųjų linijų taisyklės yra viršesnės už Susitarimo taisykles tik konkrečiam sandoriui arba aplinkybėmis, nurodytomis bendrojoje linijoje.

c) **Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis** – teikiant subsidijas lengvatų dalis yra 100 %. Teikiant paskolas lengvatų dalis yra paskolos nominaliosios vertės ir būsimų paskolos palūkanų mokėjimų, kuriuos atliks paskolos gavėjas, diskontuotos dabartinės vertės skirtumas. Šis skirtumas išreiškiamas paskolos nominaliosios vertės procentine dalimi.

d) **Finansinės sutarties diena (DFC) –** visų finansinės sutarties šalių įsipareigojimo diena, atsižvelgiant į visus susijusius teisinius įsipareigojimus.

e) **Siūlymo diena (DoQ) –** CIRR užfiksavimo diena.

f) **Eksploatacijos nutraukimas** – branduolinės elektrinės uždarymas arba išmontavimas.

g) **Eksporto sutarties vertė** – visa suma, kurią turi sumokėti eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų pirkėjas arba kurią reikia sumokėti jo vardu, t. y. išskyrus toliau apibrėžtas vietos išlaidas; nuomos atveju į šią vertę neįtraukiama palūkanoms lygiavertė nuomos mokesčio dalis.

h) **Galutinis įsipareigojimas** – sudarant eksporto kredito sandorį (atskirą sandorį ar kredito liniją), galutinis įsipareigojimas prisiimamas, kai dalyvė įsipareigoja tiksliai laikytis visų finansinių sąlygų, patvirtindama tarpusavio susitarimą ar vienašalį dokumentą.

i) **Galiojimo laikotarpis** – laikotarpis, kurio pradžia – DoQ, pabaiga – DFC.

j) **Pradinis kuro krovinys** – pradinį kuro krovinį sudaro ne daugiau kaip įrengta pradinė branduolinė aktyvioji zona ir du paskesni pakartotini kroviniai, kurie abu sudaro iki dviejų branduolinės aktyviosios zonos trečdalių.

k) **Palūkanų skaičiavimo laikotarpis** – laikotarpis, kuriuo skaičiuojamos palūkanos (t. y. nuo pirmo išmokėjimo iki paskutinio pagrindinės sumos grąžinimo: išmokėjimo laikotarpis + grąžinimo laikotarpis).

l) **Palūkanų normų subsidijos** – Vyriausybės, bankų ar kitų finansų įstaigų susitarimas, kuriuo leidžiama finansuoti eksporto kreditus taikant fiksuotąsias palūkanų normas, lygias arba viršijančias CIRR.

m) **Kredito linija** – bet kokia eksporto kreditavimo sistema, taikoma keletui sandorių, kurie gali būti susiję arba nesusiję su konkrečiu projektu.

n) **Vietos išlaidos** – išlaidos prekėms ir paslaugoms pirkėjo šalyje, būtinos eksportuotojo sutarčiai vykdyti ar projektui, kurio dalis yra eksportuotojo sutartis, užbaigti. Šioms išlaidoms nepriskiriami komisiniai, mokami eksportuotojo atstovui perkančioje šalyje.

o) **Sandoris, kuriam taikomas rinkos lyginamasis dydis** – sandoris, kuriame dalyvauja 0 kategorijos šalių, dideles pajamas gaunančių EBPO šalių ir dideles pajamas gaunančių euro zonos šalių galutiniai skolininkai (garantai).

p) **Minimali aktuarinė priemoka** – metinis įsipareigojimų neįvykdymo vidurkis (išvedamas iš suvestinių įsipareigojimų neįvykdymo normų, kurias skelbia pagrindinės akredituotos CRA), apskaičiuojamas konkrečiam reitingui ir visam terminui (viso sandorio vidutinei svertinei trukmei (WAL)) ir koreguojamas atsižvelgiant į tariamus nuostolius, jei įsipareigojimai nebūtų įvykdyti, ir įvairių išlaidų veiksnį pagal dalyvių sutartas taisykles.

q) **Konkretaus pavadinimo obligacija arba kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoris (CDS)** – konkretaus pavadinimo obligacija arba kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikeitimo sandoris (CDS) yra susiję tik su tomis rinkos lyginamųjų dydžių priemonėmis, kurios priklauso skolininkui (garantui), tapačiam remiamo sandorio skolininkui (garantui).

r) **Grynasis draudimas** – oficiali parama, kurią teikia Vyriausybė ar kuri teikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama.

s) **Susijęs subjektas** – susijusiam subjektui taikomos susijusio paskolos gavėjo, o ne remiamo sandorio tapataus paskolos gavėjo lyginamųjų dydžių priemonės. Tuo atveju, kai skolininkas neturi kotiruojamų obligacijų arba CDS, o skolininko organizacinėje struktūroje yra patronuojančioji, patronuojamoji arba susijusi bendrovė, turinti konkretaus pavadinimo obligacijų arba CDS, neapmokėtų rinkoje, tuomet, atsižvelgiant į 21 straipsnio c dalį, tos konkretaus pavadinimo obligacijos arba CDS gali būti naudojami taip pat, kaip ir tuo atveju, jei juos būtų išleidęs pats skolininkas, jei:

1) patronuojančioji, patronuojamoji arba susijusi bendrovė turi tokį patį emitento CRA reitingą kaip ir skolininkas (garantas) arba

2) tenkinami visi šie kriterijai:

i. dalyvės skolininko (garanto) vidaus reitingas atitinka susijusio subjekto CRA reitingą;

ii. skolininkas (garantas) yra patronuojančiosios (kontroliuojančiosios) bendrovės pagrindinė veiklą vykdanti bendrovė, svarbiausia ir neatsiejama grupės verslo dalis;

iii. CRA reitingas pagrįstas esminiu grupės verslu;

iv. skolininko (garanto) pajamos sudaro didelę dalį grupės pajamų, nes jis teikia dalį esminių grupės produktų arba paslaugų esminiams klientams arba jiems teikia savo produktus ar paslaugas, arba jam priklauso didžioji patronuojančiosios bendrovės turto dalis, kurią jis ir valdo;

v. labai sunku įsivaizduoti grupės skolininko (garanto) pardavimo galimybę, o jo netekus bendra grupės forma labai pasikeistų;

vi. skolininko (garanto) įsipareigojimų nevykdymas sukeltų didelį pavojų grupės reputacijai, pažeistų jos franšizę ir keltų pavojų jos gyvybingumui;

vii. bendrovių valdymas ir veikla yra labai integruoti, o kapitalą ir finansavimą paprastai teikia patronuojančioji bendrovė arba finansų patronuojamoji bendrovė, teikdama bendrovių tarpusavio paskolas, o patronuojančiosios bendrovės parama neginčytina.

t) **Grąžinimo laikotarpis** – laikotarpis, kuris prasideda nuo kredito pradžios, kaip apibrėžta šiame priede, ir baigiasi sutartyje nustatytą paskutinės įmokos grąžinant pagrindinę dalį dieną.

u) **Kredito pradžia** –

1) *Dalys ar sudedamosios dalys (tarpinės prekės), įskaitant susijusias paslaugas:* įsigyjant dalis ar sudedamąsias dalis kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba vidutinė svertinė prekių (jei aktualu, ir paslaugų) priėmimo diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas.

2) *Pusiau gamybos priemonės, įskaitant susijusias paslaugas – mašinos ar įranga, paprastai palyginti nedidelės vertės už vienetą, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai*: įsigyjant pusiau gamybos priemones kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba, jei eksportuotojas yra atsakingas už jų perdavimą eksploatuoti, tuomet kredito pradžia vėliausiai yra perdavimo eksploatuoti diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

3) *Gamybos priemonės ir projekto paslaugos – didelės vertės mašinos ir įranga, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai*:

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių, susidedančių iš atskirų dalių, kurias pačias galima naudoti, pardavimo, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes, arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes;

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis);

— jei eksportuotojas yra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai – perdavimo eksploatuoti diena;

— teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai sąskaitos faktūros pateikiamos klientui arba kai klientas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

4) *Įmonės ar gamyklos – didelės vertės gamybos padaliniai, kuriems reikia naudoti gamybos priemones:*

— jei sudaroma sutartis dėl gamybos priemonių pardavimo įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis);

— jei sudaromos statybos sutartys, kai rangovas nėra atsakingas už perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai baigiama statyba;

— jei sudaroma sutartis, pagal kurią tiekėjas ar rangovas yra atsakingas už objekto perdavimą eksploatuoti, kredito pradžia yra ta diena, kurią atliekami išankstiniai bandymai užbaigus įrengimą ar statybą, norint įsitikinti, kad objektą galima eksploatuoti. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar jis perduodamas ar neperduodamas pirkėjui tuo metu pagal sutarties sąlygas, ir neatsižvelgiant į visus likusius įsipareigojimus, kurių tiekėjas ar rangovas gali turėti, pvz., garantuoti jo efektyvų veikimą ar mokyti vietos darbuotojus;

— jei sutartyje numatytas atskiras atskirų projekto dalių įgyvendinimas, kredito pradžia vėliausiai yra kiekvienos atskiros dalies pradžios diena arba tų pradžių datų vidurkis, arba, jei su tiekėju sudaryta sutartis ne visam projektui, bet esminei jo daliai, kredito pradžia gali būti ta data, kuri tinka visam projektui;

— teikiant paslaugas kredito pradžia vėliausiai – sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai teikėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena.

v) **Sąlygotoji pagalba** – pagalba, kuri yra iš tikrųjų (teisiškai ar faktiškai) susieta su prekių ir (arba) paslaugų įsigijimu iš pagalbą teikiančios šalies ir (arba) tam tikro skaičiaus šalių; tokia pagalba gali būti paskolos, subsidijos ar susieti finansavimo paketai, kurių lengvatų dalis yra didesnė kaip nulis procentų.

Ši apibrėžtis taikoma, jei „sąlygojimas“ yra nustatomas oficialia sutartimi arba bet kurios formos neoficialiu susitarimu tarp pagalbą gaunančios ir pagalbą teikiančios šalių, arba jei į paketą įtrauktos dalys iš Susitarimo 30 straipsnyje pateikto pagalbos formų sąrašo ir tokios pagalbos negalima laisvai gauti, norint finansuoti pirkimus iš pagalbą gaunančios šalies, iš esmės iš visų kitų besivystančių šalių ir dalyvių, arba jei į jį įtraukti būdai, kuriuos DAC ar dalyvės laiko lygiaverčiais tokiam sąlygojimui.

w) **Nesąlygotoji pagalba** – pagalba, į kurią įtrauktos paskolos ar subsidijos, kurių lėšas galima visiškai ir laisvai gauti pirkimams iš bet kurios šalies finansuoti.

x) **Grąžinimo laikotarpio vidutinė svertinė trukmė** – laikotarpis, reikalingas grąžinti pusei pagrindinės kredito sumos. ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios iki visų pagrindinės sumos grąžinimo įmokų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.“